

GAMLA BORGÅ

HELBETSPLAN FÖR BEBYGGAN-
DET AV GAMLA BORGÅ 1972

PÄRMBILD: GAMLA RÅDHUSET
FOTO: TH FOTOGRAMMETRISKA
INSTITUTIONEN 1968

INNEHÅLLET

1.0	INLEDNING	
1.1	Publikationens innehåll och ändamål	3
1.2	Drag ur Gamla Borgås byggnadshistoria och stadsdelens betydelse som stadshistoriskt minnesmärke	4
1.3	Personerna som deltagit i planeringsarbetet	6
2.0	FÖRSLAGET TILL ÄNDRING AV STADSPLANEN FÖR GAMLA BORGÅ	
2.1	Stadsplaneändringens planeringsskeden	6
2.2	Innehållet i ändringsförslaget	7
2.3	Beskrivning och motivering av ändringsförslaget	7
2.4	Stadsplaneillustration	9
2.5	Stadsplaneekarta och stadsplanebestämmelserna	10
2.6	Förslag till brandskydd för Gamla Borgå	12
2.7	Den år 1936 fastställda stadsplanen för Gamla Borgå jämte bestämmelser	12
3.0	KOMMUNALTEKNISKA PLANER FÖR GAMLA BORGÅ	
3.1	Vattenförsörjningsplaner	14
3.2	Normativ gatubyggnadsplan	15
3.3	Eldistributionsplan	16
3.4	Utvecklingsplan för trafiknätet	17
4.0	ALLMÄNNA NORMATIVA ANVISNINGAR OM BYGGANDET I GAMLA BORGÅ	
4.1	Allmänna normativa föreskrifter för området	18
4.11	Offentliga områden	19
4.12	Tomtområdena	23
4.13	Byggnaderna	23
4.14	Nybyggnaderna	24
4.15	Plank	24
5.0	FRAMSTÄLLNINGAR SOM BESKRIVER DEN NUVARANDE SITUATIONEN I GAMLA BORGÅ	
5.1	Arkitektonisk värdering	25
5.2	Byggnadsteknisk värdering	26
5.3	Lokaliseringen av handelsservice år 1970	27
5.4	Markbesittning	27
5.5	Fastighetsundersökningen i Gamla Borgå och Gamla Borgå som ett socialt samhälle	27
6.0	FINANSIERINGSBEHOV FÖR GENOMFÖRANDE AV STADSPLANEN FÖR GAMLA BORGÅ (för de kulturhistoriskt betydelsefulla byggnadernas del)	
6.1	Kostnader för förnyelse av byggnaderna	28
6.2	Finansieringsplan för förnyelsekostnaderna	28
7.0	MILJÖBILDER FRÅN GAMLA BORGÅ	
7.1	Bildförteckning	30
8.0	FÖRTECKNING ÖVER KÄLLOR OCH UNDERSÖKNINGAR PÅ VILKA PLANERINGEN AV GAMLA BORGÅ BASERAR SIG	30
9.0	NORMATIVA SPECIALPLANER FÖR BYGGANDET I GAMLA BORGÅ	
9.1	Anvisningar för de enskilda tomterna	31
9.2	Situationsplaneekartor i skalan 1/400	55
9.3	Kvarterers gatufasad- och sektionsritningar i skalan 1/400	

1.0 INLEDNING

1.1 Publikationens innehåll och ändamål

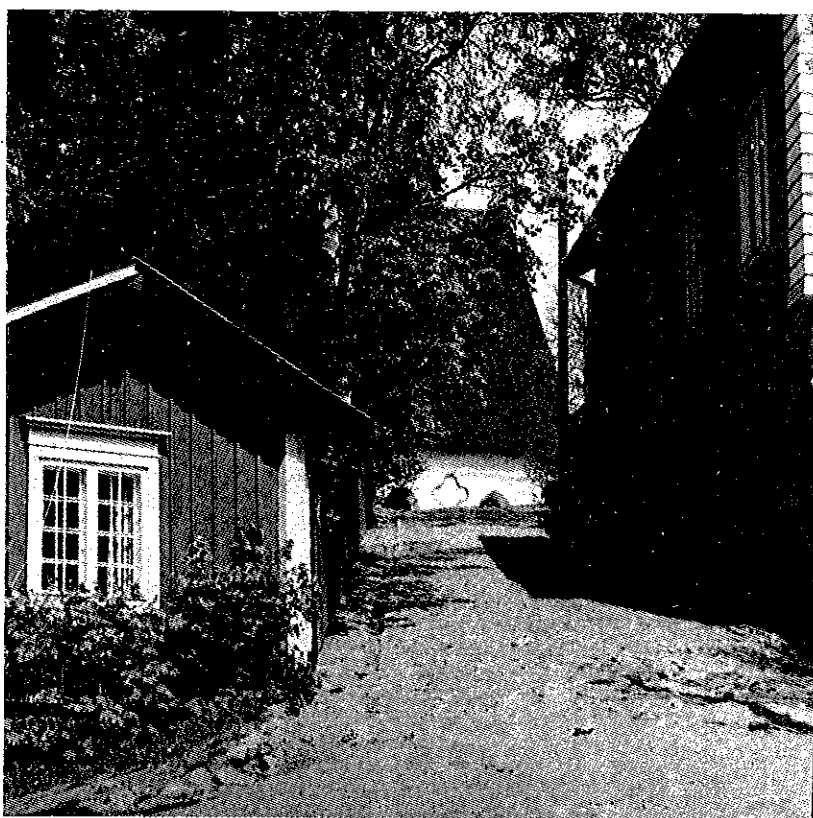
1.11 Denna publikation är avsedd att underlätta samarbetet mellan tomtägarna och staden vid planeringen och bebyggandet av Gamla Borgå. De principer, som från stadens sida intagits i denna publikation, innehåller stadsstyrelsens uppfattning om hur området enligt noggrannare planer härafter bör utvecklas. Stadsstyrelsen kommer enligt vad som är möjligt att även ekonomiskt delta i bevarandet av Gamla Borgå, vartill det till följd av stadsstyrelsens åtgärder finns goda grunder att även från statsmaktens sida förutsätta stöd i detta ärende både i lagstiftningsmässigt och i ekonomiskt hänseende.

1.12 Avsikten med denna publikation är att presentera de handlingar, som vägleder planeringen och förverkligandet av denna och som ansetts viktiga vid stadsplaneringen av Gamla Borgå. Dessa har formen av kartor, ritningar (gatufasader) eller skriftliga framställningar. Med hjälp av dem eftersträvas ett förtydligande av stadsplaneändringen, som annars kan förefalla alltför teknisk. En stadsplan anger sällan positiva eller konkreta planer för byggandet. Denna brist har avhjälpits genom ett flertal planer, vilka ger anvisningar om byggnaderna och av vilka må nämnas de separata planer jämte

beskrivningar, som ingår i punkt 9.0. Avsikten med publikationen är att ge liv åt den förnyelse av Gamla Borgå, som anges i stadsplaneförslaget med hjälp av preciserade planer och anvisningar. I publikationen har i samma band samlats allt det planeringsmaterial, som ger anvisningar om byggandet inom Gamla Borgå, så att samtidigt som beslut fattas om godkännande av stadsplanen som normer antas de planer, som förtydligar denna och vägleder byggandet, och dessa därvid finnes presenterade samtidigt och i lättläst form.

1.12 Då fullmäktige godkänner stadsplanen för Gamla Borgå, godkänner de också som normer de specialplaner, som ingår i punkterna 2.0, 3.0 och 9.0 i denna publikation. Härvid bör sålunda planerna i punkten 3.0 utgöra grund för stadens kommunaltekniska planer, medan det ankommer på byggnadsövervakningsmyndigheterna att fullgöra förverkligandet av de andra specialplanerna.

En annan avsikt med publikationen kan anses vara att det, sedan totalplaneförslaget och de planer, som reglerar detta, blivit godkända, skulle vara lättare vid utarbetandet av byggnadsplaner och godkännandet av dessa att i en enda publikation se hur dessa delplaner ansluter sig till en mera omfattande helhet, till alla särplaner för Gamla Borgå.

Då fullmäktige godkänner stadsplanen för Gamla Borgå, innefattar detta, att särplanerna för stadsdelen Gamla Borgå, vilka nedan uppräknas, följes såvida det inte yppar sig väl motiverade skäl att avvika från dem. De särplaner som bör följas är:

i punkt 3.0 Kommunaltekniska planer för Gamla Borgå,
i punkt 9.0 Specialplaner för bebyggandet av Gamla Borgå.

Avvikande från planerna i punkterna 3.0 och 9.1 förutsätter medgivande av stadsstyrelsen. Stadsstyrelsen kan vidare, såvida avviken är betydande, förelägga stadsfullmäktige granskningen av någon särplan för avgörande. Då en tomtägare enligt byggnadsordningen är skyldig att förnya eller reparera gatubeläggningen, bör detta göras med användande av samma material och på samma sätt som den ursprungliga beläggningen, om inte stadsstyrelsen medger annat.

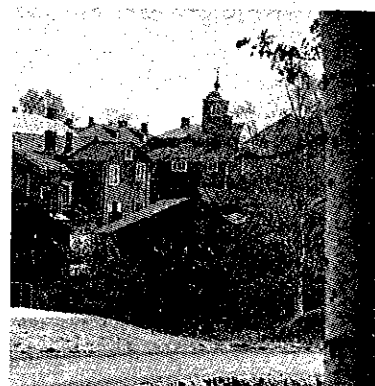
1.2 Drag ur Gamle Borgås byggnadshistoria och stadsdelens betydelse som stadshistoriskt minnesmärke (Pekka Kärki)

Borgå kan vid sidan av Åbo anses vara den äldsta staden i Finland. Det utvecklades till ett stadsmässigt samhälle från den handelsplats, som var belägen i närheten av den på 1200-talet byggda kyrkan och den förvaltnings- och försvarsborg som byggts på Borgbacken. Den viktigaste geografiska faktor, som inverkat på stadens uppkomst, var Borgå å, vid vars mynning tavasterna och Östersjöns handelsmän träffades. Borgå fick stadsprivilegier år 1346. Säkra uppgifter saknas om den stad, som då existerade, men vi kan anta att den egentliga staden låg i trakten av det nuvarande Rådhusorget, även om den marknadsplats, som gav upphov till staden, antagligen fanns invid kyrkan. Stadsplanen för den medeltida stad, som varit belägen i trakten av Å- och Mellangatorna, har i sina huvuddrag gått i arv till denna dag. Hittills har det inte varit möjligt att utföra utgrävningar, genom vilka man skulle kunnat datera stadsplanens utveckling, men det är bekant, att stadsplaneområdet småningom utvidgats under 1500—1700-talen till den utsträckning den gamla staden nu har.

Staden var byggd av trä, varför byggnadernas ålder på grund av de upprepade eldsvådorna inte kunde bli särskilt hög. Staden har senast helt ödelagts år 1709, då ryssarna förstörde den i grund. Från byggnadsskedet efter stora ofreden har några byggnadsskott i norra delen av gamla staden bevarats. Vid den omfattande eldsvåda, som inträffade år 1760, förstördes hela 202 av stadens 293 byggnader. Branden jämnade den del av staden, som låg söder om kyrkan, med marken. Tack vare det stöd staten beviljade och de förbättrade konjunkturer var det möjligt att relativt snart återuppbygga staden och göra den bättre än tidigare. Denna stad, som byggdes före början av 1800-talet, har till största delen bevarats till våra dagar, även om den del, som låg söder om Mannerheimgatan, utplånats under 1800-talet vid förverkligandet av rutnätsplanen.

Speciellt invid Å- och Mellangatorna byggdes största delen av husen i två våningar. Detta berodde dels på den ringa tomtstorleken, dels på byggnadssättet under slutet av 1700-talet. På rymligare tomter är byggnaderna i allmänhet uppförda i en våning.

Tomterna fullbyggdes med tiden helt, så att slutligen en tomt alla sidor kunde vara igenbyggda. Utom huvudbyggnaden invid gatan kunde det finnas bostadsrum också i gårdsbyggnaderna, i vilka det åtminstone i de större borgargårdarna dessutom fanns t.ex. bagarstuga, bastu, bodar, lider, stall, lagugård, gödselstad och avträde. Till köpmannahuset hörde i allmänhet en bod vid åstranden. De mindre husen hade färre uthusbyggnader, och

3

skalan var på alla sätt liten i jämförelse med storköpmännens byggnader.

I allmänhet brädfodrades de med korsknut timrade byggnaderna strax efter det de uppförts. Lodrät brädfodring var förhärskande typ under 1700-talet. Den arkitektoniska utsmyckningen koncentrerades på fönster, listverk, knutar och taklistor. Den dominerande ytterfärgen, såvida sådan överhuvudtaget användes, var under 1700-talet rött, men mot slutet av århundradet började också gult förekomma i huvudbyggnaderna. Under 1800-talet kom också andra till klassicismen hörande färger i bruk.

De enskilda byggnaderna har naturligtvis undergått ändringar under tidernas lopp, och i synnerhet har rätt många uthusbyggnader rivits under de sista hundra åren. Endast en handfull byggnader har noggrant bevarat det skick, i vilket de för tvåhundra år sedan byggdes. Ändringarna har dock ur helhetens synpunkt sett varit små, och Gamla Borgå präglas fortfarande av en traditionell finländsk träarkitektur med dels rokokomässig och gustaviansk, dels klassicistisk utformning som lokala stildrag.

Åtta under 1750—70-talen uppförda stenhus avviker inte i nämnvärd grad från trähusen. Ett karaktäristiskt drag är däremot den regionala specialiseringen inom den gamla staden. Borgargårdarna invid torget och huvudgatorna och de mera avlägsna belägna hantverkarhusen är i fråga om skala och arkitektur mycket olika, men som delar av den organiskt utvecklade stadsstrukturen smälter de olikartade byggnaderna samman till en väl avvägd helhet. Vissa sådana bestämmelser i 1800-talets byggnadsordningar, som syftade till främjandet av en tidsenlig klassicistisk arkitektur och ett för eldsvådor mindre utsatt byggnadsätt, medförde stora ändringar i stadsbilden. Sålunda ändrades de flesta av 1700-talets mansardtak till sadeltak, byggnadernas fasader brädfodrades på ett nytt, modernt sätt, fönster förstörades, fönsterluckor avlägsnades, fasaderna målades i de färger klassicismen favoriserade osv. Under det sista århundradet har dessutom skett många ändringar, såsom öppnande av skyltfönster, mindre och större tillbyggnader samt rivning av byggnader.

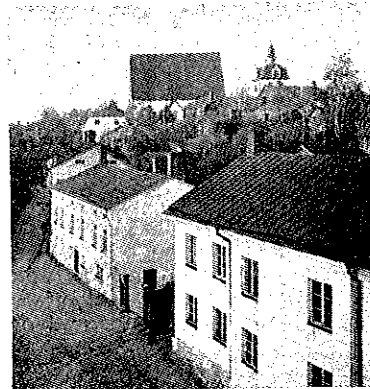
der. Den nuvarande arkitekturen i Gamla Borgå är sålunda inte ens närmelsevis enhetlig. Likväl kan man på goda grunder konstatera, att den i väsentliga delar baserar sig på byggnadsskedet i slutet av 1700-talet. De senare ändringarna är en del av byggnadernas liv, deras egen byggnadshistoriska utveckling. Vid stadsdelens framtida utveckling måste man söka finna den rätta jämvikten mellan restaurering, reparation, ändring och nybyggnad. 1700-talets arkitektoniska utformning borde återställas i vissa centrala byggnader, men i de flesta fall föreligger det ur byggnadshistorisk synpunkt sett inga behov av att ändra byggnadernas yttre skick.

Gamla Borgå kan utan tvivel anses vara den kulturhistoriskt värdefullaste stadsdelen i Finland. Dess över sexhundraåriga stadstradition framgår bäst i den bevarade stadsplanen. Det tvåhundraåriga byggnadsbeståndet bildar å sin sida den konkreta ramen för den gamla stadens utomordentliga miljö. I vårt land finnes inte annat exempel på en stadsdel, i vilken den historiska traditionen, en gynnsam topografi och en traditionell byggnadskultur har bevarats så väl som i Gamla Borgå. Den funktionella strukturen har ändrats, och stadsdelen är numera ett rätt ensidigt bostadsområde, medan den tidigare har fungerat som en ram för samtliga stadsfunktioner.

Det målmedvetna skyddet av Gamla Borgå fick sin början i slutet av föregående århundrade. Då omfattades även i Finland en romantiskt betonavad beundran för den medeltida och till terrängen anpassade stadsstrukturen. Till följd härav strävade man att i den år 1911 för

Gamla Borgå fastställda stadsplanen bevara den gamla stadens specifika karaktär och undvika stora ändringar i stadsdelens struktur. Tillämpningen av denna stadsplan skulle dock i hög grad ha söndrat den gamla stadens helhet, eftersom den förutsatte en breddning av gatorna nästan överallt. För att tillfredsställa trafikmässiga och sanitära fordringar medgav man möjlighet till nybyggnad på samtliga tomter. Denna stadsplan skulle sålunda ha inneburit en fullständig förnyelse av Gamla Borgå under sken av miljöns bevarande.

År 1933 förklarades Gamla Borgå för s.k. gammal stadsdel. För att trygga bevarandet av dess »gammaldags prägel» beslöts att en ny stadsplan skulle uppgöras. I denna stadsplan, som blev färdig år 1936 och som hade utarbetats synnerligen noggrant, preciserades målsättningarna för skyddandet samt bestämmelserna för nybyggnad och miljövård. Från de breddningar av gatorna, som föregående stadsplan tillät, avstod man nu helt; nybyggnaderna måste uppföras i gatulinjen. Sålunda återgick man på sätt och vis till 1792 års stadsplan, vilken som sådan hade bibehållits, emedan 1911 års stadsplan inte förverkligats. Byggnadshöjderna hade bestämts inom gränserna 8,5—5,5 m, och endast hus i en och två våningar tilläts. Byggnaderna måste till det yttre anpassas till stadsbilden så väl som möjligt. Nio byggnader togs under stadens särskilda beskydd, den övriga delen av byggnadsbeståndet skulle ha fått förnyas. Uthusbyggnaderna samlades i tomternas bakre hörn så, att granntomternas uthusbyggnader bildade en sammanhängande grupp.

5

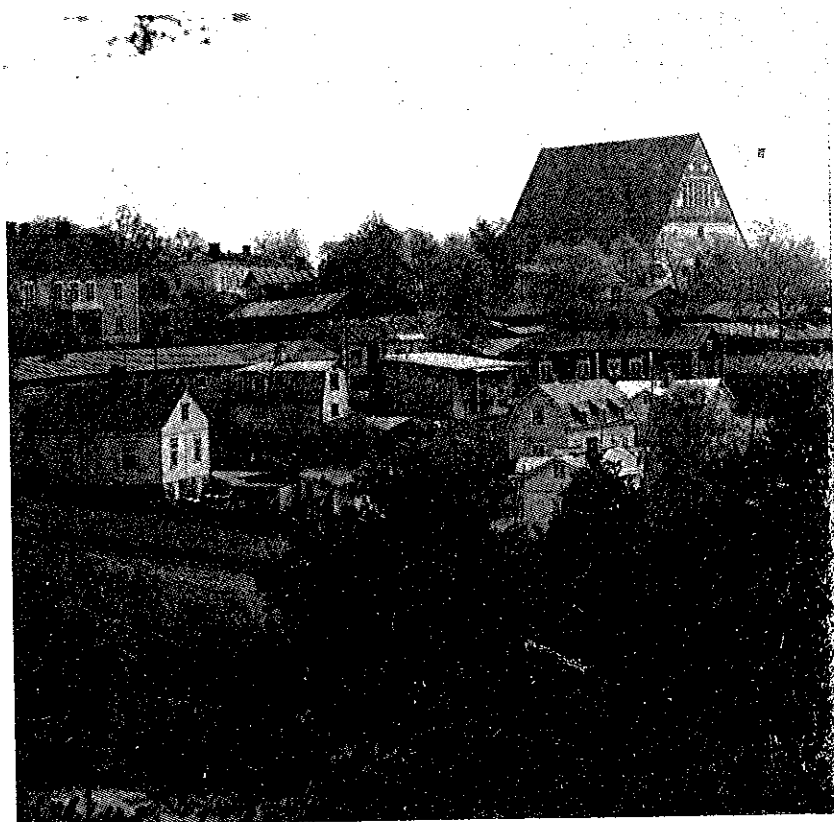

6

Denna »stadsplan för Gamla Borgå» har inte tillämpats på mer än ett par tomter. Den byggnadsverksamhet, som förekommit på området, har begränsat sig till inståndssättande av existerande byggnader.

De allmänna strävandena att skydda en byggd miljö ändrade sig starkt under 1950—60-talen. Enligt nutida uppfattning bör man kunna förut-sätta, att allt flera historiska byggnader bevaras. Stadsplanen för Gamla Borgå måste sålunda igen förnyas. Arbetet inleddes i början av 1960-talet och fick år 1967 en ny vändning. Uppmärksamhet riktades utom på byggnaderna invid gatan också på de inre delarna av tomterna, på uthusbyggnaderna, som är av central betydelse för gårds- och kvartersmiljön. Den gamla staden uppfattades nu som en struktur, vilken man till alla delar skulle utveckla utgående från dess egna speciella karaktär. Alla skiftningar i dess historiska utveckling, vilka framträder i kvarters- och tomtstrukturen, byggnadernas platser, massor och material, uthusrader, planteringar, plank samt i slutna gatu- och gårdsutrymmen, togs nu som utgångspunkter för planeringen.

Gamla Borgå är vårt lands värdefullaste stadshistoriska minnesmärke, och det är som kulturarv av högsta internationella klass. Det kan med fog anses vara lika viktigt i Finland som Florens i Italien, Regensburg i Tyskland, York i England, Rönne i Danmark, Reval i Estniska rådsrepubliken, Röros i Norge och Stockholms gamla stad i Sverige. Dess bevarande måste tryggas med alla till buds stående medel.

4

5

1.3 I planeringsarbetet har deltagit

som koordinator	stadsarkitekt
som stadsplanerare	arkitekt
	»
	»
	»
	»
	»
som byggnadshistorisk sakkunnig	fil. mag.
som juridisk sakkunnig	vicehäradshövding
som sociologiska forskare	docent
	soc. kand.
	fil. kand.
som fotogrammetriska experter	professor
	tekn. dr.
som byggnadsteknisk sakkunnig	byggmästare
som trafikplanerare	
som kommunalteknisk planerare	

Aarne Launos
Eric Adlercreutz
Nils-Hinrik Aschan
Eila Piironen-Havas
Tuulikki Teivaala
Johan Korsström
Per-Mauritz Ålander
Pekka Kärki

Leo Virkkunen

Paavo Piepponen
Eeva-Kaarina Niemelä
Carola Launos
R. S. Halonen
K. G. Löfström
Erkki Tohka

Liikennetekniikka Oy
Borgå stads byggnadskontor, elverk
och vattenverk

2.0 FÖRSLAGET TILL ÄNDRING AV STADSPLANEN FÖR GAMLA BORGÅ

2.1 Stadsplaneändringens planeringsskeden

2.11 Stadsfullmäktige beslöt 26. 4. 1960 ändra stadsplanen för Gamla Borgå, emedan den enligt allmän uppfattning inte mera motsvarade tidsenliga fordringar och strävandena att bevara Gamla Borgå.

Av fullmäktiges beslut framgår, att de värdefulla objekten i Gamla Borgå bör bevaras, men att även nytt, som passar in i stadsbilden, bör kunna byggas så, att Gamla Borgås särprägel fortsättningsvis bevaras. Planeringsarbetet programmerades på nytt under år 1966, och år 1967 utsåg stadsstyrelsen planerna för Gamla Borgå.

Området för Gamla Borgå, ca 19 ha, delades i fyra planeringsområden. Genom detta hoppades man, att planeringsgrupperna mera omfattande skulle belysa de gamla städernas problem än vad en grupp kunde göra. Stadens arkitektavdelning skulle fungera som koordinerare av planeringen, samtidigt som den skulle svara för det fjärde planeringsområdet. I Gamla Borgå bör beaktas dels hela riket gällande och kommunala målsättningar, dels tomtägarnas möjligheter att realisera planerna.

Planeringsarbetet omfattade två skeden. I det första skedet gällde det att för tomtarna utarbeta s.k. situationsplaner, av vilka skulle framgå de byggnader, som skall bevaras eller som är användbara, samt ny- och tillbyggnadsmöjligheterna, tomtens användning och den tillåtna byggnadsrätten. Det andra skedet innefattade att klä situationsplanerna i stadsplanens framställningsform.

Vid saneringen av gammal bebyggelse och framför allt Gamla Borgå är förutsättningar för att stadsplaneringen skall lyckas, utom goda kartor och flygbilder, även tillräckligt noggranna uppgifter om byggnadsbeståndet, områdets synliga och sociala miljö samt invånarnas och tomtägarnas målsättningar och önskemål i fråga om stadsplanen.

2.12 Av de undersökningar, som främjar arbetet med planeringen av Gamla Borgå, har följande utförts:

.1 Kopiering av byggnadernas planritningar har utförts sommaren 1967 genom stadens arkitektavdelnings försorg.

.2 Alla byggnader, som är belägna vid betydelsefulla gator i Gamla Borgå, har fotograferats i stereoframställning, varvid området också har flygfotograferats. Fotomaterialet har bearbetats till kontinuerliga gatufasader i skalan 1/50, och en karta har ritats över området i skalan 1/200. Fotomaterialet kommer ytterligare att bearbetas så, att i kontinuerliga gatufasader i önskad skala kan ritas för de viktigaste gatorna. Fotograferingsarbetet har utförts sommaren 1967 av Fotogrammetrisk institution vid Tekniska högskolan.

.3 I en undersökning, som utförts våren 1968, har det byggnadstekniska skicket klassificerats. Denna undersökning är nödvändig för bedömande av möjligheterna att bevara byggnader, som det är av intresse att skydda.

.4 Arkeologiska kommissionen har utfört undersökningar för en kulturhistorisk och arkitektonisk klassificering av Gamla Borgå. Undersökningen blev klar år 1967.

.5 Som en sista nödvändig undersökning har genomförts intervjuer med tomtägarna och invånarna i Gamla

Borgå. Undersökningens resultat har framlagts i duplicerad form. Avsikten har varit att intervjuerna i så hög grad som möjligt skulle betjäna planeringen av området. Frågorna har utarbetats med beaktande av planeringens målsättningar, områdets speciella natur och invånare samt bosättningens sociala struktur.

2.13 Om planeringsskedet informerades allmänheten hösten 1969 genom en i Borgågården anordnad utställning, som presenterade planeringsskedet. Med anledning av de reaktioner utställningen föranledde, konstaterades, att det dåvarande skedet av planeringen borde ges formen av en s.k. stomplan, av vilken i stora drag skulle framgå planeringens målsättning och de metoder, enligt vilka stadsplanen skulle utarbetas. Denna stomplan samt tillhörande beskrivning jämte principer godkändes av stadsfullmäktige vid sammanträde den 4 mars 1970.

2.14 Efter detta har planeringsarbetet fortsatt i den anda stomplanen anvisat. Det har dock konstaterats, att målsättningarna för bevarandet i fortsättningen inte helt kan anges i stadsplanen enligt stomplanen. Bland annat har det inte varit möjligt att följa den graderade indelningen av de värdefulla byggnaderna, och sålunda framträder byggnaderna i stadsplanehänseende likvärdiga i den stadsplan, som nu föreligger.

Senare delen av år 1970 och början av år 1971 gick till stor del i tecknet av gemensamma överläggningar mellan ministeriet för inrikesärendena och planeringsgrupperna. Under hela planeringsskedet har också representanterna för Arkeologiska kommissionen följt med planeringsarbetets framåtskridande och gett ett kännbart stöd åt planeringsarbetet.

I våren 1971 arrangerades en utställning och ett informationstillfälle om situationsplanerna och stadsplane-förslaget för Gamla Borgå. Härvid fick tomtägarna muntligt och skriftligt framföra sina korrigerings- och ändringsförslag beträffande de aktuella planerna.

Föreliggande stadsplan har tillkommit som resultat av en samverkan mellan tomtägare, myndigheter och planerare, och den har sålunda enligt vår uppfattning goda förutsättningar att bli allmänt accepterad. Hösten 1971 och början av år 1972 gick till slutförande av de kommunaltekniska planerna samt planeringen av innehållet i denna publikation.

2.2 Innehållet i ändringsförslaget

2.21 Förslaget till ändring av stadsplanen har framställts på stadsplane-kartan och i de till denna fogade stadsplanebestämmelserna. Dessutom har bevarandet av särprägel hos Gamla Borgå förutsatt, att i stadsplanen intas särskilda bestämmelser.

I stadsplanen har angivits de byggnader, som anses värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt eller med beaktande av bevarandet av stadsbilden. Dessa byggnader får inte rivras utan motiverad orsak. En motiverad orsak till rivning måste sålunda allmänt konstateras.

Med särskilda bestämmelser eftersträvas en dirigering av byggnadsåtgärderna så, att den totala målsättningen enligt stadsplanen uppnås. Här ingår också bestämmelser, som leder till att särplaner skall följas i den mån sådana har utarbetats genom stadens försorg.

Den gamla stadsplanens beteckningar har inte tagits på kartan för stadsplaneändringen, emedan detta skulle förvirra tolkningen av stadsplanen. Ministeriet för inrikesärendena har godkänt ett sådant sätt att framlägga stadsplaneändringen. I denna publikation kallas den stadsplan, som blivit färdig år 1936, den gamla stadsplanen.

Förslaget till ändring av stadsplanen kallas även stadsplane-förslaget.

2.3 Beskrivning och motivering av ändringsförslaget

2.31 Förslaget till stadsplaneändring omfattar stadsplane-karta och stadsplanebestämmelser jämte specialbestämmelser. Med beaktande av Gamla Borgås karaktär har i specialbestämmelserna tagits precis-

erat sådant, som redan sagts i andra stadganden. För detta förfaringsätt har dock funnits vissa grunder. Man har önskat framhåva vissa stadganden och det sätt på vilket dessa särskilt borde beaktas i fråga om Gamla Borgå. Å andra sidan har få byggare kännedom om alla de stadganden, som reglerar byggandet, och dessas inverkan på förverkligandet av deras byggnadsprojekt. På detta sätt är det möjligt för en byggare att genom de bestämmelser, som finnes i planen, få en mera omfattande bild av de allmänna stadganden, som reglerar byggandet.

I specialbestämmelserna har sålunda tagits stadganden, som speciellt borde beaktas vid bebyggandet av Gamla Borgå. Stadgandena är från byggnadsförordningen och byggnadsordningen.

2.32 Den mest betydelsefulla stadsplanebestämmelsen för Gamla Borgå är den, som gäller kulturhistoriskt betydelsefulla byggnader. På stadsplane-kartan är dessa byggnader skräfferade. De får inte utan tvingande skäl förstöras. Huruvida tvingande skäl föreligger, prövas av magistraten, om vars beslut besvär kan anföras. Rivning av byggnad har sålunda i stadsplanen gjorts beroende av magistratens prövning. En förutsättning för magistratens tillstånd är, att den i sitt beslut angående tillstånd noggrant definierat de villkor, enligt vilka rivning enligt stadsplanen är möjlig. Härvid konstaterar den bl. a.:

1) att tomtägaren förbinder sig att uppföra byggnaden på nytt likadan till dess yttre skick och byggnads-sätt och att den förnyade dispositionen är lämplig på platsen,
2) att för tomten utarbetas en stadsplaneändring, såvida tomtägaren önskar förverkliga en byggnad av annat slag än en sådan, som ovan angetts, i stället för den rivna byggnaden. (Även om en annan kulturhistoriskt värdefull byggnad flyttas till den rivna byggnadens plats, förutsätter detta en justering av stadsplanen för tomten eller kvarteret.)

2.33 Regleringen av den inre bottenplanen i kulturhistoriskt värdefulla byggnader är relativt fri med undantag för ändringar av de bärande konstruktionerna. När det gäller exteriören, är byggnadsändringarna begränsade. I allmänhet borde i fråga om dessa byggnadslov eller tillstånd till byggnadsarbeten innan planeringen inleds, kontakt tas med stadens arkitektavdelning eller stadsplaneavdelning, såvida en sådan inrättats i staden. Vid behov bör även kontakt tas med Museiverkets byggnadshistoriska avdelning, som bistår tomtägarna i frågor, vilka gäller planering och förnyelse av byggnaderna.

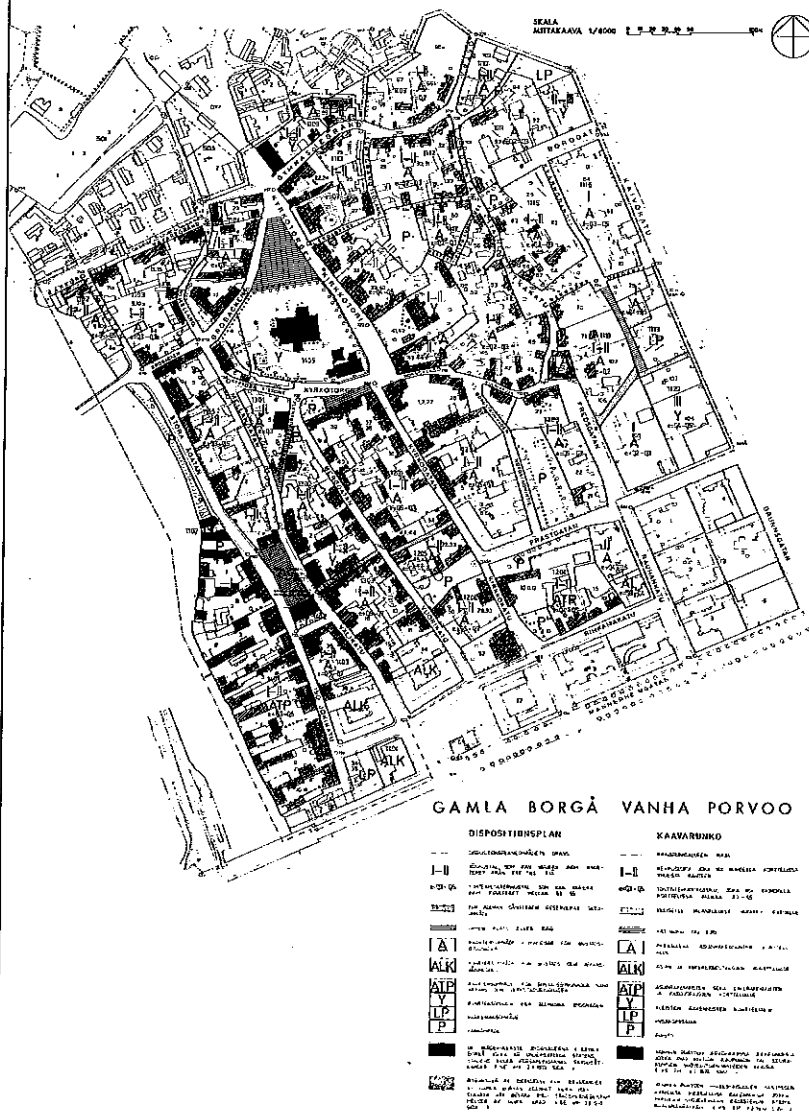
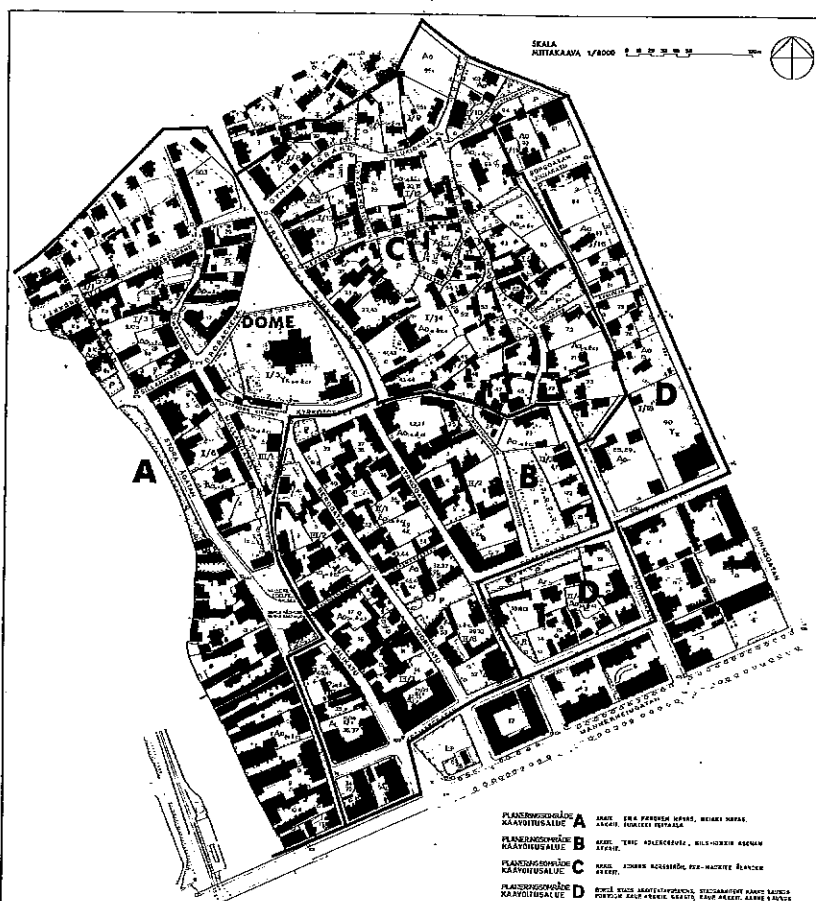
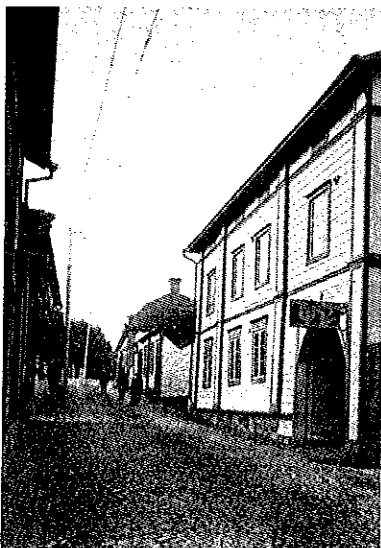
2.34 Vinds- och källarutrymmen i kulturhistoriskt värdefulla byggnader får i enlighet med de förutsättningar, som anges i föregående punkt, tas i bruk, såvida utrymmena ansluter sig till nedanför eller ovanför belägna utrymmen i byggnaden. Denna

2.35 I nybyggnad bör man i allmänhet inte bygga källare ovan marken eller vindsutrymmen. Nybyggnadernas ytomfång och höjd har i planen angetts med våningsantal, som sålunda ovillkorligen måste följas. Såvida det ansetts att det av särskilda skäl uppkommer källaryta har den angetts med stora bokstaven K. Det brutna talet framför siffran för våningsantalet anger igen den del av källarens byggnadsyta, som kan användas som utrymme, vilket ingår i byggnadsrätten. Den del av vindsutrymmet, som ingår i byggnadsrätten, har liksom angetts med brutet tal efter den beteckning, som anger antalet våningar, t.ex. 1 1/3. Härvid får av vindsutrymmet 1/3 inredas för utrymme, som ingår i byggnadsrätten.

2.37 Vid allt byggande på tomten bör dock situationsplanekartorna och tens gatufasad- och skärningsritningar iakttas. Dessutom bör vid planeringen beskrivningarna för området och för tomten beaktas, så att en hel och harmonisk enhet uppnås. Såvida avvikelser från dessa sårplaner önskas, bör, innan planeringen påbörjas, kontakt tas med stadens myndigheter, närmast arkitektavdelningen eller stadsplaneavdelningen, om en sådan inrättats i staden.

2.38 Bostadstomternas användning har bestämts mycket smidigt i stadsplanen. Sålunda kan man på bostadstomterna förlägga t.ex. butiker och verkstäder, på en del tomter till över hälften av byggnadsrätten, på andra tomter har det varit nödvändigt att begränsa detta

till mindre än hälften av den tillåtna byggnadsrätten. En så stor frihet, när det gäller användningen, har inte i allmänhet förekommit i andra utarbetade stads-

planer. På detta sätt har man vid dispositionen av tomterna önskat bevara den tidigare friheten i Gamla Borgå att bygga bruksutrymmen av olika slag. Den avsedda användning-

en bör dock överensstämma med de fordringar, som ingår i stadsplanens specialbestämmelser. Den bör överensstämma med Gamla Borgås karaktär och får inte ge upphov till buller, lukt eller livlig och tung trafik.

2.4 Stadsplaneillustration

Projektionen är ritad så, att solhöjden är cirka 60° med solen i sydväst. Terrängens höjdskillnader har inte beaktats, utan det har tänkts, att terrängen invid byggnaden är jämn.

I illustrationen har medtagits även en del av Prästgårdsbacken. Trädbeståndet är det existerande, och det är delvis förnyat i enlighet med situationsplanekartorna.

I illustrationen har angetts de byggnader, som skall bevaras, och nybyggnader, men inte de byggnader, som anges rivna.

GAMLA BORGÅ STADSPLANEÄNDRING FÖR
KVARTEREN I, II, III OCH IV

STADSPLAN FÖR KVARTEREN 1102-1120, 1201-1206,
1301-1303, 1401-1404, GATU-, TORG-, PARK-, VÄTTEN-
OCH TRAFIKOMRÅDE.

SKALA
MÄTTAKAÄVA 1:4000 0 10 20 30 40 50 100M

VANHA PORVOO ASEMAKAAVANHUUTOS KORT-
TEILLE I, II, III JA IV

ASEMAKAAVA KORTTEILLE 1102-1120, 1201-1206,
1301-1303, 1401-1404, KATU-, TORI-, PUUSTO-, VESI-
JA LIIKENNEALUEILLE.

2.5 STADSPLANEKARTA OCH STADSPLANEBESTÄMMELSERNA

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER:

[illegible]

STADSPLANENS BASKARTA Fyller fördringarna jämlikt förordningen om planeringshättingar och
planers baskartor given 4.2.1960 och är tiusenlii.
Berör tomt- och jordregisterområde.
Borgå den 15.3.1972
På tjänstens vägnar

STADSGEODET *Juhani Holma*
JUHAN HOLMA

STADSARKITEKT

Barne Launde
BARNE LAUNDE

2.6 Förslag till brandskydd för Gamla Borgå (se karta)

Såvida en storbrand uppkommer inom stadsdelen, borde den kunna begränsas till de zoner, som angetts på kartan.

En stor del av de områden, som avgränsar zonerna, utgöres av naturliga hinder för en eldsvåda. Sådana är öppna platser, parker eller obebyggda områden. Då byggnadslov för nybyggnader eller byggnadsändringar beviljas inom dessa zoner, borde uppmärksamhet fästas förutom vid det byggnadstekniska brandskyddet även vid möjligheterna att lätt begränsa en eventuell storbrand inom zonen. Vid behov bör de obebyggda tomtdelarna mellan zongränserna bebyggas så, att brandmännen får så obehindrat tillträde till dessa områden och så fri arbetsmöjlighet inom dem, som tänkas kan. Det förebyggande brandskyddet är av stor betydelse, och myndigheterna borde av denna orsak fästa uppmärksamhet vid att de byggnader, som skall uppföras, repareras och ändras inom stadsdelen, skulle fylla åtminstone de fordringar, som ministeriets för inrikesärendena beslut om byggnaders brandsäkerhet av den 22. 5. 1962 ställer på byggnader av D-klass.

2.7 Den år 1936 fastställda stadsplanen för Gamla Borgå jämte bestämmelser

Stadsplanebestämmelser

1 § Områdets användning

Med A betecknat område är reserverat för byggnad, som på grund av sitt kulturhistoriska värde bör bevaras och är tagen under stadens hägn.

Å de genom korsprickning angivna delarna av strandtomterna N.ris 1—11 i IV kvarteret får endast uppföras föras smärre magasinbyggnader av sådan typ, färd och form, som utan att störa helhetsintrycket låta sig inpassa ut, den av ålder vid åstranden liggande längan av strandbodas; dock må magistraten, där synnerliga skäl därtill äro, medgiva undantag härutinnan.

Å övriga tomter inom »Gamla Staden» få uppföras boningshus och för dem nödvändiga ekonomiutrymmen, dock så att hinder icke möter inredande av lokaler för han-

del och hantverk. Samlings- och nöjeslokaler samt byggnader för industriell eller affärsmässig drift eller där brand- eller explosionsfarlig rörelse bedrives, ävensom magasinier och öppna skjul, må icke förläggas å bostadstomt, magistraten likväl förbehållet att, undantagsfall medgiva eftergifter härutinnan.

2 § Yttre och inre byggnadsgränser.

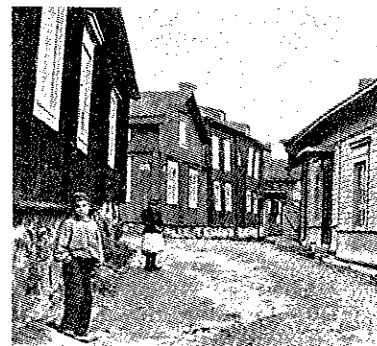
Byggnadsmaterial.

Med streckad yta betecknat tomtområde får bebyggas med boningshus såväl av brandfritt som av icke brandfritt ämne. Med prickning angivet tomtområde får endast bebyggas med hus av brandfritt ämne. Boningshus dels av brandfritt ämne och dels av annat ämne få icke uppföras.

Smärre uthus och andra ekonomibyggnader må å tomts inre uppföras inom de med rutor beteckade ytorna. Såsom boningshus av brandfritt ämne anses brandsäker eller brandskyddad byggnad (klass A och B) och som boningshus av icke brandfritt ämne anses brandhärdig byggnad (klass C) enligt fastställd brandteknisk klassifisering; dock så att i avseende å byggnadssättet i första hand skall lända till efterrättelse vad stadsplanen och byggnadsordningen härom innehålla.

3 § Öppet gårdsutrymme.

Den del av tomtområde, som ligger utom de i 2 § angivna byggnadsgränserna, får icke bebyggas. Obebyggd tomtareal må ej begagnas

12

nas för lagring av bränsle eller annat antändbart material, såframt magistraten icke av särskild anledning kan finna skäl medgiva tillstånd härtill.

4 § Byggnads läge å tomt.

Boningshus mot gata skall uppföras, tomtgränsen, ekonomibyggnader endast å tomts inre. Dock må magistraten efter prövning bevilja undantag från vad här stadgats därest tillfredsställande anordningar vidtagas till undvikande av vanprydnad. Finnes särskild byggnadslinje mot gatsidan, skall huvudbyggnaden förläggas i denna linje.

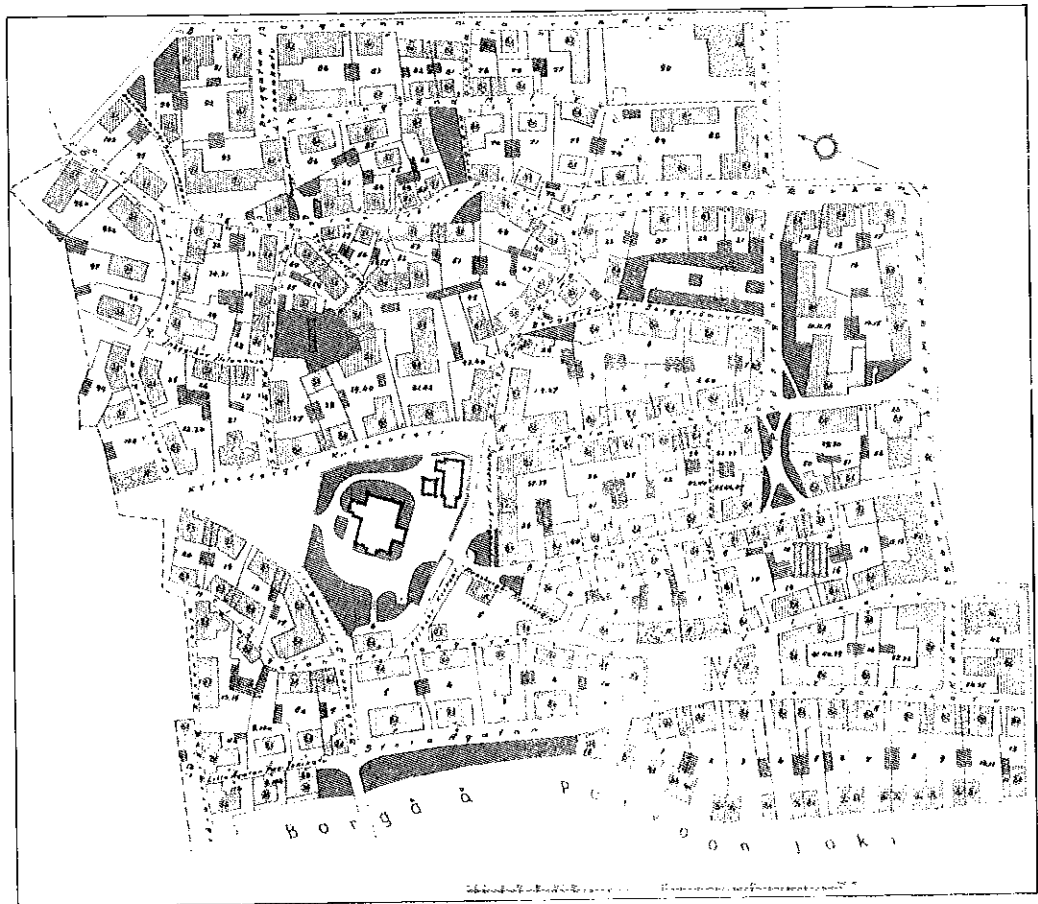
5 § Byggnads omfång och avstånd till andra byggnader.

Boningshus av icke brandfritt ämne må icke upptaga större yta än 300 m². Avståndet mellan byggnader av icke brandfritt ämne å samma tomt bör vara minst 8 m.

11

6 § Byggnadshöjd.

Boningshus må icke uppföras till större höjd, meter över gata invid tomt än den å stadsplanekartan för varje tomt antecknade. Höjden av boningshus mätes från gatan till fasadytans övre kant. Är utgångsläget för mätningen icke horisontalt, tillämpas medeltalsberäkning. Största höjden av ekonomibyggnad å tomts inre utgör 4 m räknat från medelhöjden av marken på den sida av byggnaden, där marken är lägst, till vattentakets högsta punkt. Strandbod å tomtarna N:ris 1—11 inom IV kvarteret må ej byggas högre än höjdsiffran å stadsplanekartan angiver, räknat från medelvattenståndet till takbandet. Uppförandet av torn, gavlar eller andra dylika partier över byggnads högsta tillåtna höjd är icke medgivet.

7 § Våningsanta.

Boningshus får uppföras i en eller högst två våningar beroende på de för hushöjden å tomten fastställda måtten. Å tomt N:ris 12—13 i III kvarteret må likväl byggnad i 3 våningar uppföras. Uti envåningshus får vinden med iakttagande av stadgandena i stadens allmänna byggnadsordning inredas för bostadsändamål eller därmed likställda behov.

8 § Byggnadstyper.

Vid allt byggande inom området skall iakttagas, att stads- eller gatubilder av historisk eller konstnärlig betydelse icke få förvanskas samt byggnader, som uppföras, icke må

till form, material, färg och utseende i övrigt verka störande på helhetsintrycket eller stadsdelens ålderdomliga prägel. Närmare bestämmelser härom upptagas i den för stadsdelen utfärdade särskilda byggnadsordningen.

9 § Utsprång.

Burspråk, balkong, fönster, skärmtak eller annat utsprång får icke utan magistratens särskilda medgivande utskjuta ytter om fasad utöver fastställd byggnadsgräns mot gata eller gård.

10 § Takfall.

Yttertak å byggnad, som uppföres å bostadstomt, får givas en lutning av högst 45 och minst 25 grader. Inom denna begränsning må dock magistraten, där byggnadsstilen sådant fordrar, medgiva brutet takfall. Å ekonomibyggnader må brutet takfall begagnas; likvärt får nedre fallet icke hava större vinkel mot horisontalplanet än 50 grader.

11 § Fönster.

Byggnad, som förlägges indragen från grannens tomt, må ditåt hava fönster till boningsrum; dock skall i sådant fall avståndet till byggnad å granntomt vara minst 4,5 m. Boningsrum skola för belysning hava fönster av sådan storlek att rummet erhåller tillräcklig dager.

12 § Höjden av boningsrum.

Boningsrum skall hava en höjd av minst 2,5 m. Är rummets tak brutet eller lutande, tillämpas medelhöjdsberäkning och må i så fall höjden av vägg icke understiga 1,5 m.

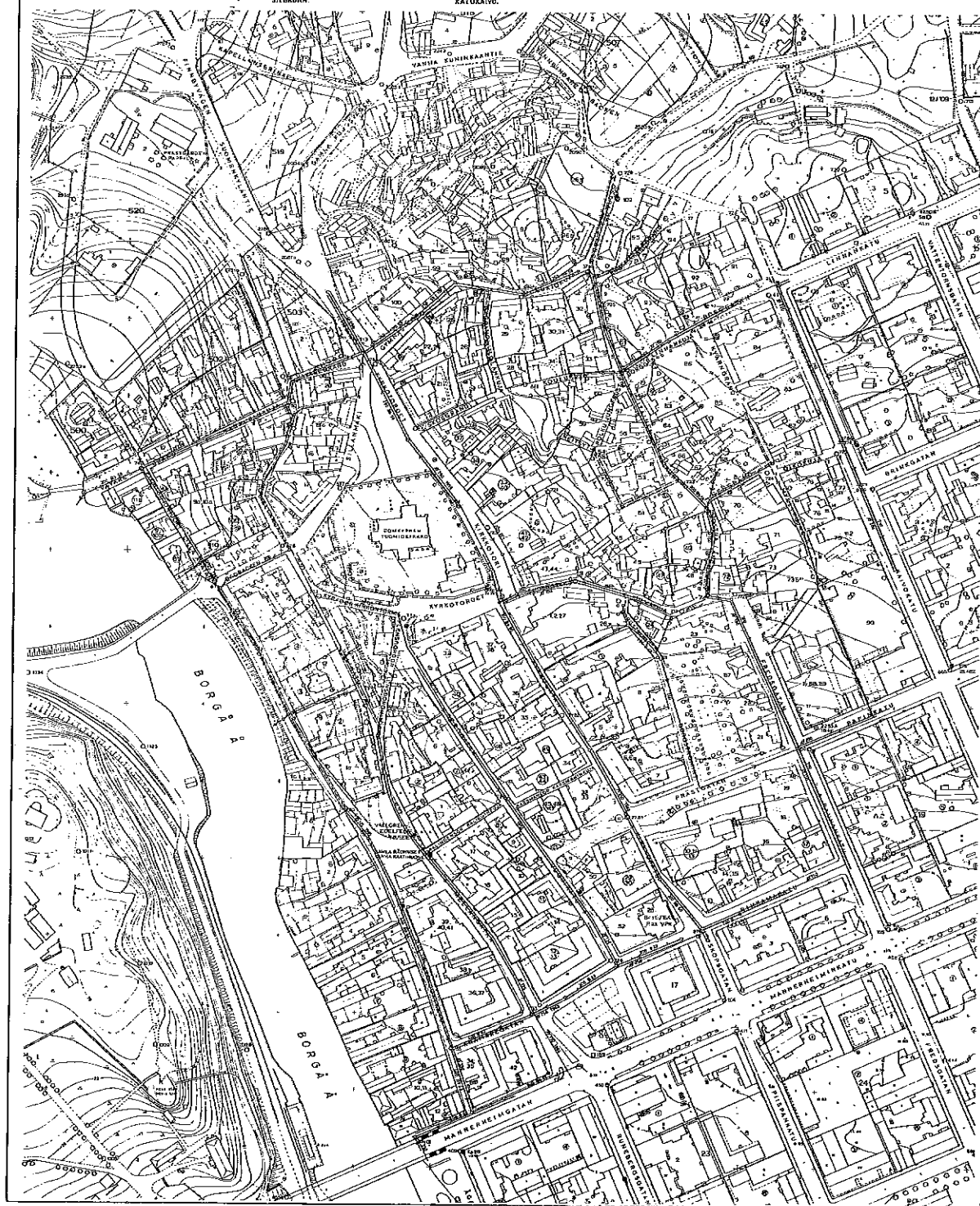
**VATTENFÖRSÖRJNINGSPÅN
VESIHUOLTOSUUNNITELMA**

2 125 1133 VATTENLEDNING, DIAMETER 115 mm, BYGGD
 ÅR 1959.
 VATTENLEDNING SOM RÖR BYGGAS.
 YFVATTENLEDNING
 229 56 514 ALOPPSLEDNING, DIAMETER 125 mm BETONG
 RÖR MED RUTINFG, BYGGD ÅR 1964.
 TRYCKLEDNING
 ALOPPSLEDNING SOM RÖR BYGGAS.
 KONTROLLGRUV.
 STÄDRUM

VESIJOHDO, HALKAISIA 125 mm, RA-
 KENNHEITTO VUONNA 1959.
 RAKENNETTAVA VESIJOHDO.
 PINTAVESIVIEHÄRI
 LIIKAVESIVIEHÄRI HALKAISIA 225 mm.
 BETONIPUTKI BITUMILITOKSIN, RA-
 KENNHEITTO VUONNA 1964.
 PAINEVIEHÄRI
 RAKENNETTAVA VIEHÄRI.
 TARKISTUSKAIVO
 KATUKAIVO

SKALA

MITTAKSALA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

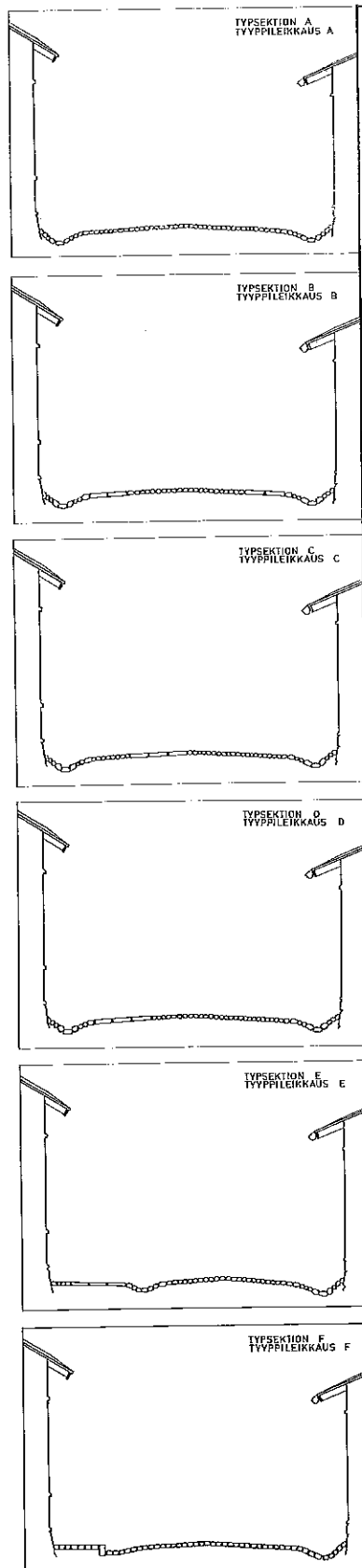

3.11 Vattendistribution (se karta)
Vattendistributionsystemet är nästan helt utbyggt för Gamla Borgå. Nästan alla fastigheter kan ansluta sig till vattendistributionsnätet. Inom områdets utkanter får man lov att bygga några vattenledningar. Vattenledningsnätet härstammar däremot från mycket olika tidsperioder. Det borde förnyas inom en nära framtid. Vid förnyandet av vattendistributionsnätet borde beaktas, att det huvudvattenledningsnät, som går runt Gamla Borgå, bygges så, att

släckningsvatten säkerställes för Gamla Borgå. Vid västra kanten av Gamla Borgå utgör Borgå å en tillräcklig reserv av släckningsvatten. Däremot kan kapacitetsbrist ännu förekomma i stadsdelens norra, östra och södra delar. Även borde man överväga att dra tillräckligt stora rör t.ex. till brandzonernas gränser, så att släckningsvatten vid en eventuell eldsvåda snabbt skulle finnas att tillgå på den plats, där det behövs.

Området är nästan helt anslutet till avlopp. I de utkanter av stadsdelen, som saknar vattenledning, saknas i allmänhet också avlopp. Den längd

avlopp, som saknas, är cirka 470 m. Avloppsnätet är baserat på kombinerat system, med andra ord ledes såväl regnvatten som avloppsvatten från området i samma nät. Dessutom är avloppsnätet liksom vattenledningsnätet av olika ålder, och dess förnyande är aktuellt. Gatu- och gårdsområden inom Gamla Borgå föreslås inte belagda med ytbeläggning, som inte genomsläpper vatten, såsom asfalt eller asfaltbetong. Av denna orsak blir regnvattenbelastningen mindre än på nybyggda områden. Sålunda torde avloppsnätet i nuvarande skick fortsättningsvis kunna betjäna området.

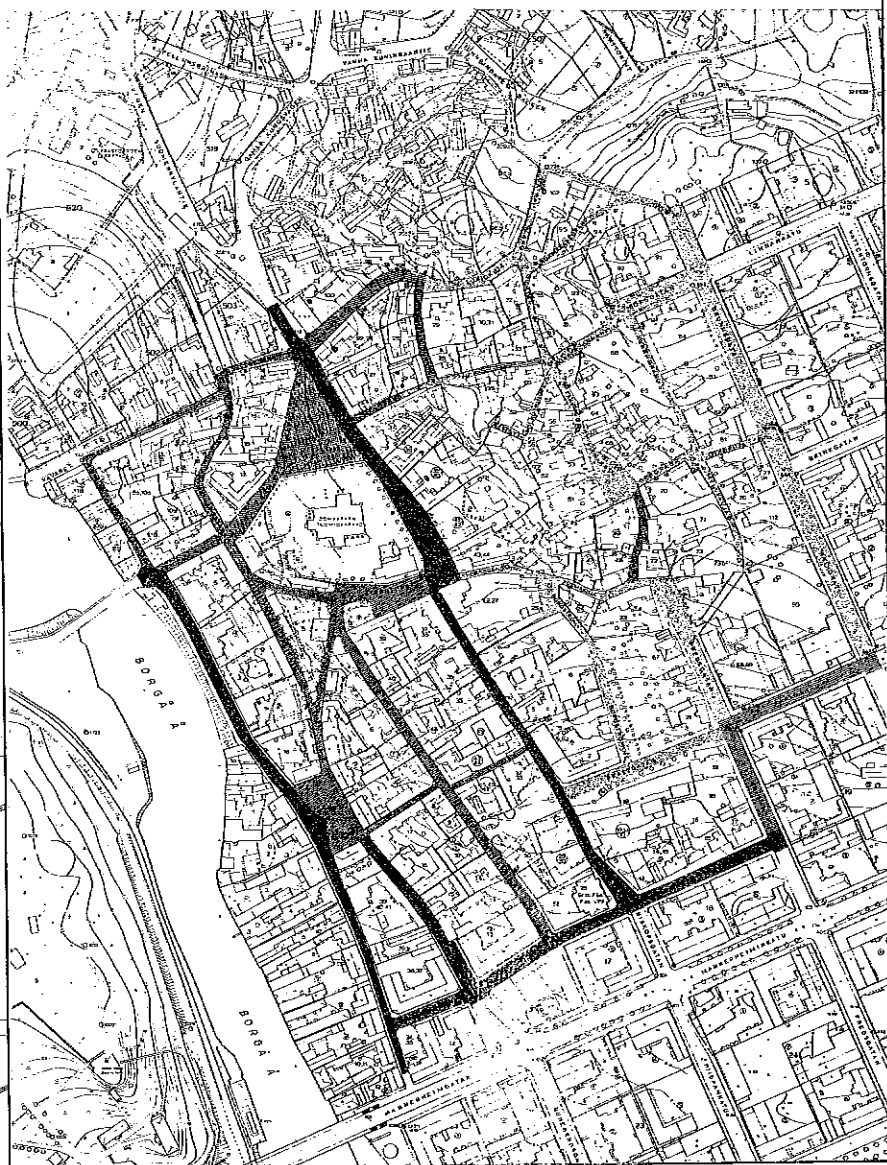

GATUBELÄGGNING I GAMLA BORGÅ - KADUN PÄÄLLYSTE VANHASSA PORVOOSSA

IBELÄGG MED KULLERSTEN
ASFALTALAGD GATA
SANDGATA

SKALA
MITAKAVA 1/5000

0 10 20 30 40 50

3.2 Normativ gatubyggnadsplan

Nuvarande gatubeläggningar i Gamla Borgå (se karta)

3.21 Asfalterade gator är följande:

- Kyrkogatan—Kyrkotorget
- Mellangatan till Museitorget
- Ågatan från Gamla bron till Brokanten
- Krämaregatan.

Kullerstensbelagda torg och gator är:

- Kyrkotorget och Museitorget
- Brobacken
- Väwaregränd
- Norra ändan av Ågatan (tidigare Lilla Ågatan)
- Mellangatan från Museitorget till Väwaregränd
- Flensborgsbrinken
- Kyrkobrinken—Kyrkotorget till Kyrkogatan
- Berggatan
- Ralingensgränd
- Karsmansgränd
- Hörngränd och delvis Östra Långgatan till Gengränd
- Gymnasiegränd till Illbygränd
- Illbygränd
- Skolgränd.

Övriga gator är grusbelagda.

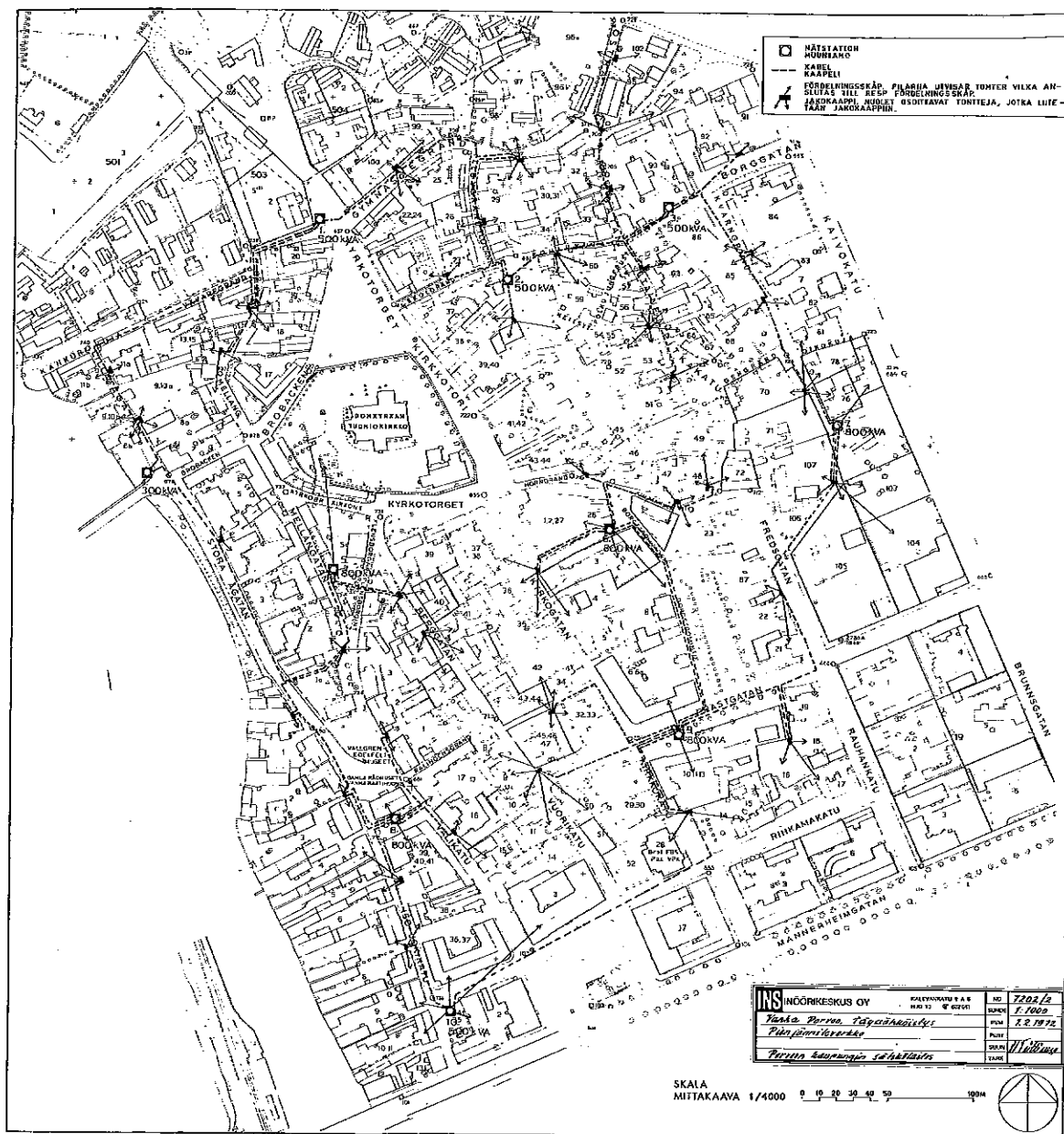
3.22 Vid förnyandet av beläggningar bor-

de för Gamla Borgå eller gamla städer främmande beläggningar inte få användas, såsom asfalt eller betong som sådana. Vid förnyande av beläggningen på de asfalterade gatorna borde man noggrant överväga beläggningen, utgående från att asfalt inte användes som beläggning utan att det bör användas andra beläggningar, som hör till stadsbildens karaktär i Gamla Borgå. Gatubeläggningen har en synnerligen betydelsefull uppgift, när man strävar efter att i fråga om miljö bevara Gamla Borgå helgjutet.

För att underlätta situationen för fotgängaren kan man belägga en del av gatuutrymmet så, att det är lättare att gå på, med en beläggning som är jämnare än kullersten. Vattenavrinningen borde likaså ske i gaturännor eller längs rännstenen invid trottoarkanten.

Den gamla kullerstensbeläggningen borde bevaras på torgen och gårdsplanerna, där den förekommer (Museitorget, Kyrkotorget, kyrkans gårdsplan osv.).

Förslag till förnyande av beläggningen har angetts på kartorna i del 9.0 av publikationen. I punkt 4.11 har

olika beläggningssytor nämnts.

3.3 Eldistributionsplan

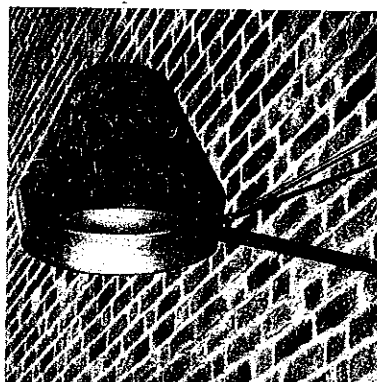
3.31 Kraftledningsnät (se karta)

Eldistributionsplanen är dimensionerad med beaktande av att hela området uppvärms med elektricitet. I Gamla Borgå är denna uppvärmningsmetod mycket naturlig och användbar. Den är brandsäker, och installationen bereder inte likadana svårigheter som installationerna för andra uppvärmningssätt. På grund av eluppvärmningen skall på området placeras 10 transformatorer och 41 fördelningsskåp. Eluppvärmningsmetoden förutsätter dock för att bli ekonomisk, att byggnadernas värmeisolering förbättras. För eluppvärmningen har uppgjorts en särskild plan, men i denna publikation har angetts de transformatorer, fördelningsskåp och elkablar, som förutsättes av uppvärmningssättet.

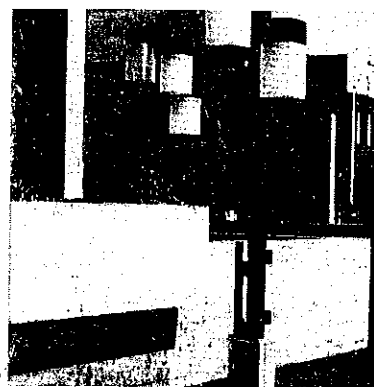
3.32 Gatubelysning

Även gatubelysningen för Gamla Borgå bör förnyas. Detta måste utföras finkänsligt. Belysningsarmaturen skall väljas så, att den passar in i stadsbilden i Gamla Borgå. I

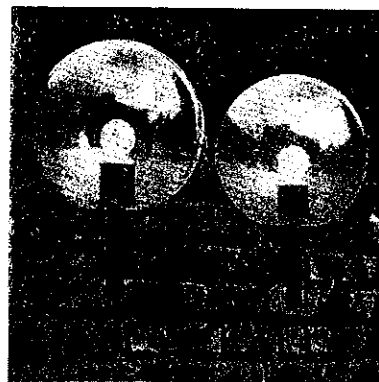
allmänhet bör vid gatorna användas väggljuspunkter, då en utplacering av stolpar är oändamålsenlig med beaktande av stadsvyns bevarande. Armaturens effekt borde också stå i rätt förhållande till gaturummet och byggnaderna. Glödlampor borde användas. Armaturen borde ge ljus omkring sig som en lykta, m.a.o. lika mycket på väggarna som nedåt. Belysningseffekten skulle inte behöva vara lika stor som på gatuområden i allmänhet, en alltför effektiv belysning harmonierar illa med en miljö i liten skala.

14

15

16

3.4 Utvecklingsplan för trafiknätet

3.41 Huvudmålsättning

Redan i planeringens begynnelse-skede framträdde huvudmålsättningen mycket klart, vilken baserade sig på det avsnitt av SAFA:s detaljplaneringsseminarium, som behandlade Gamla Borgå (Detaljplanese-minariet, SAFA:s publikation Ark-julkaisu)

Genomgångstrafiken i Gamla Borgå, vilken utnyttjar Kyrkogatan—Kyrko-torget, borde fås att gå förbi Gamla Borgå på dess östra sida. En likadan målsättning har angetts även i ge-neralplanen för Borgå år 1968. Däremot borde promenad- och cykeltrafiken fås att i så stor ut-sträckning som möjligt utnyttja den-na trafikled, som på så sätt bli dis-ponibel. Kollektivtrafiken borde li-kaså kunna ledas så, att den betjä-nar Gamla Borgå.

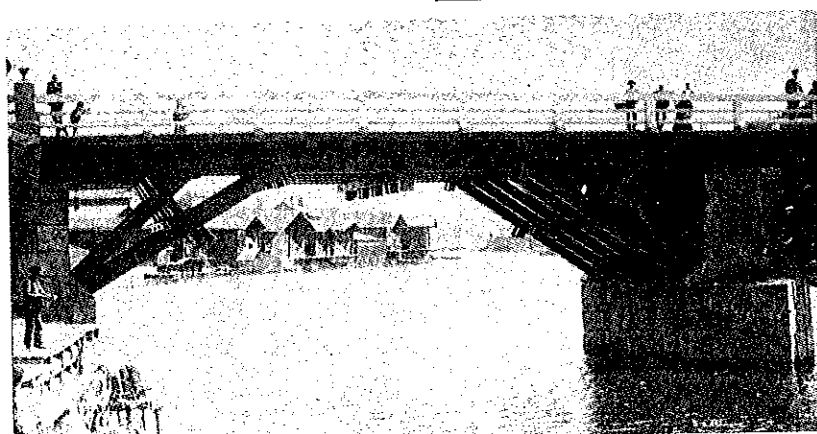
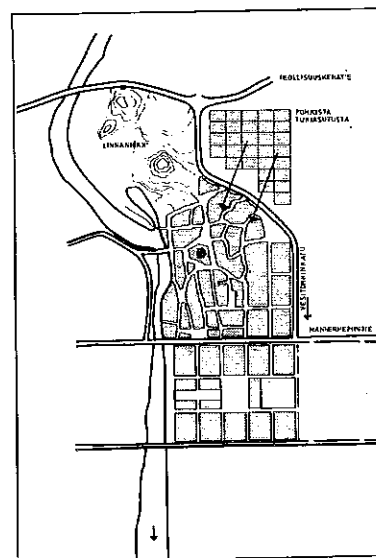
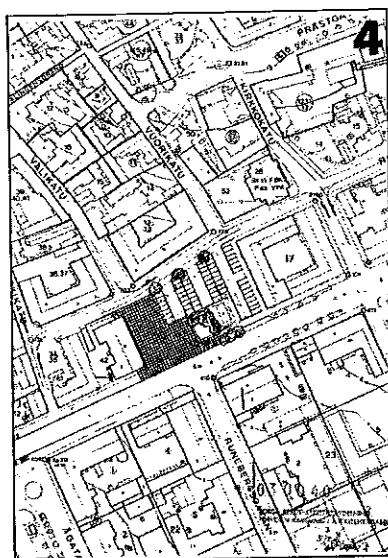
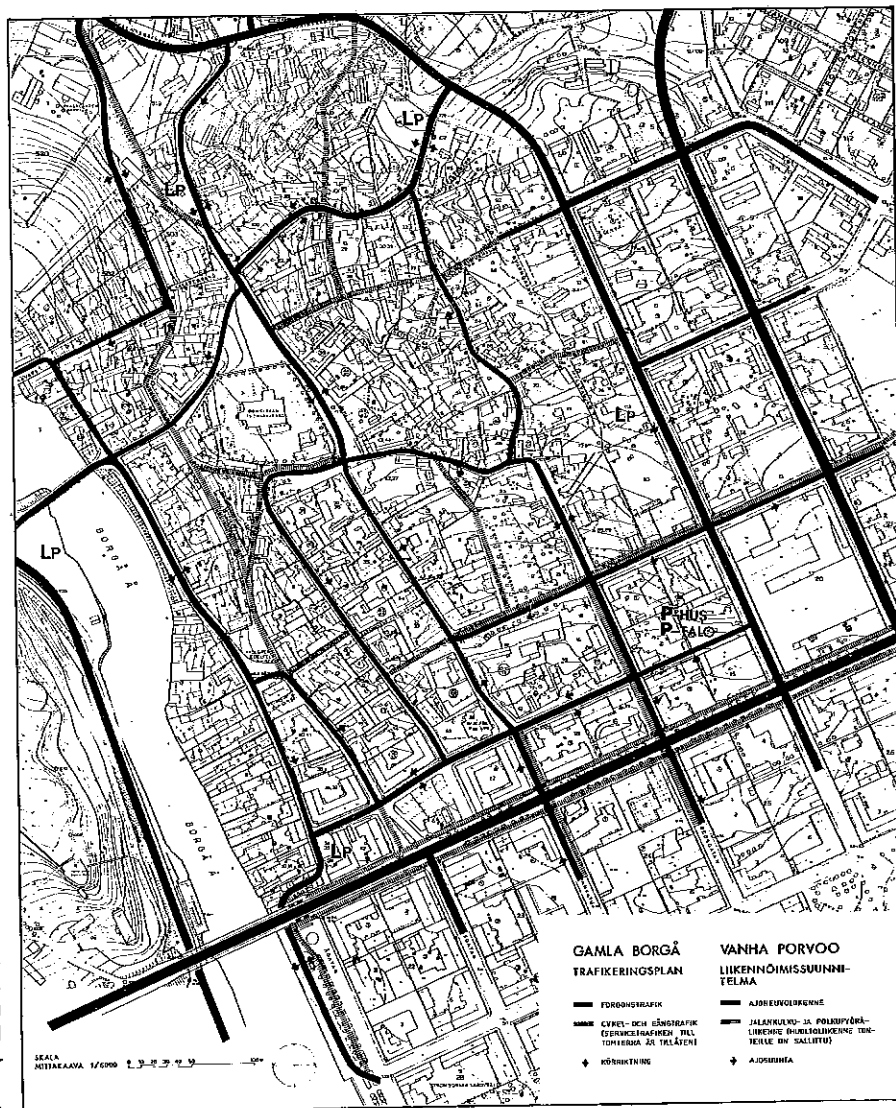
Principerna för huvudmålsättningen har angivits på bilagda täcksskiss.

3.42 I ett planeringsskede förelåg till behandling utarbetandet av ett reviderat trafiknät, som för motorfor-donstrafiken skulle anvisa andra leder än för den övriga trafiken. Detta avstod man dock från, när-mast emedan

- trafikströmmarna skulle komma att koncentreras och därvid allt-för mycket belasta de som fordonsgator avsedda lederna,
- det i alltför hög grad skulle ha begränsat den fortsatta smidiga planeringen av trafiknätet, om stadsplanen skulle bindas vid promenadgator och fordonsga-tor,
- servicetrafik dock borde tillåtas på nästan alla gator,
- turisttrafiken skulle ha begrän-sats i alltför hög grad.

På ovannämnda grunder kom man till följande förslag:

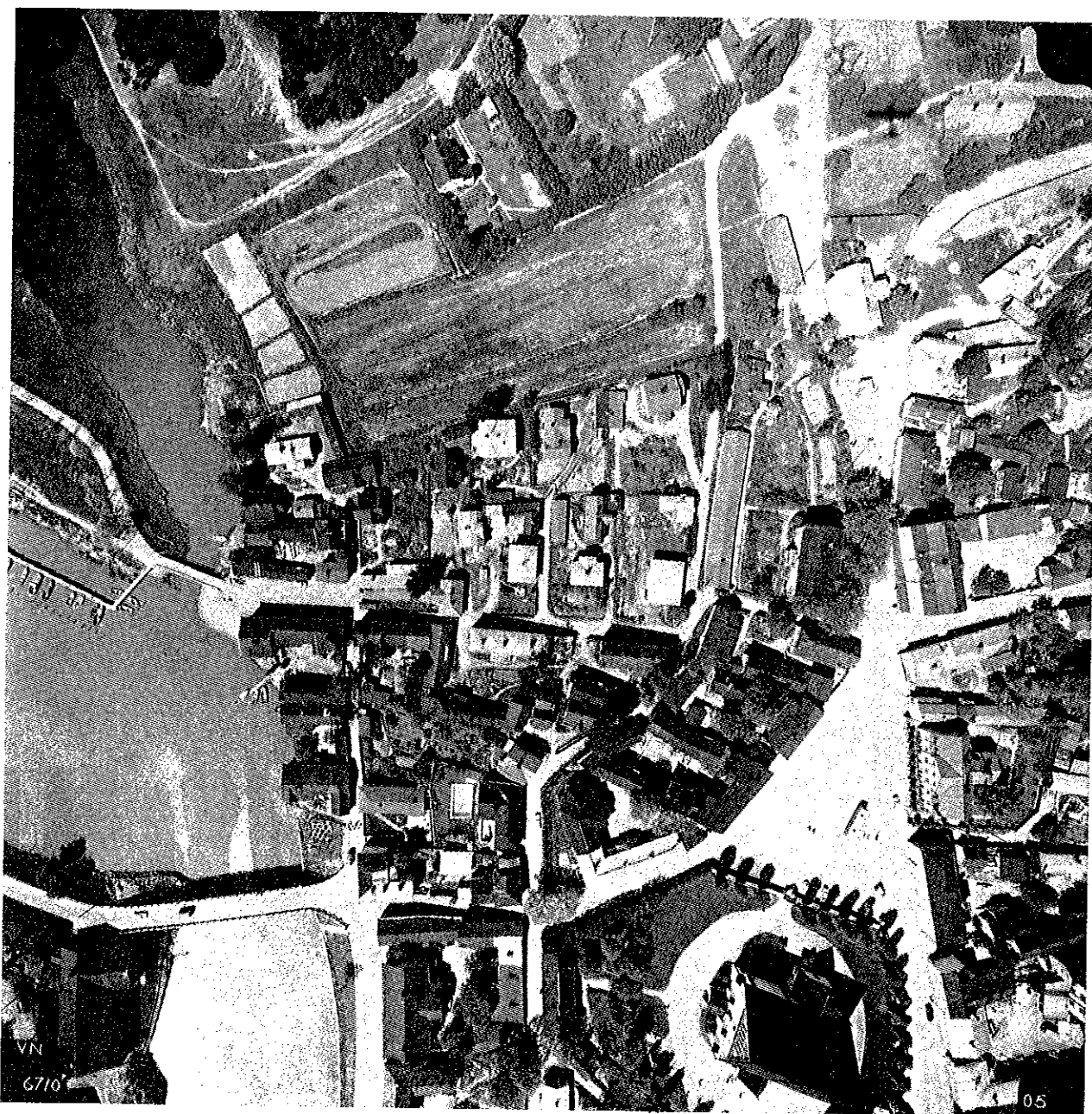
- hastigheten för motorfordonstra-fiken begränsas på alla gator inom Gamla Borgå till högst 30 km/tim,
- i detta skede framföres för eli-minering av genomgångstrafiken (då det övriga trafiknätet, väg-förbindelserna Brunns-gatan—Finnby, Alexandersgatan—Alexandersbron—Helsingforsvä-gen är färdiga samt Hornhattula anslutits till Mäntsälävägen) för-slag om att gatunätet i Gamla Borgå enkelriktas. Förslaget kan

givetvis omarbetas, om målsättningen så förutsätter. Enkelrik-tningen kan smidigt förverkligas i enlighet med senare behov, då trafikens riktning på gatorna inte är bunden i stadsplanen.

3.43 På bilagda karta har framlagts ett förslag till enkelriktning, vilket kan förverkligas, då ovan beskrivna vägförbindelser är färdiga.

Likväl borde, vilket också planering-en av Gamla Borgå förutsätter, genomgående och onödig trafik elimineras inom Gamla Borgå snarast möjligt.

18

4.0 ALLMÄNNA NORMATIVA ANVISNINGAR OM BYGGANDET I GAMLA BORGÅ

4.1 Allmänna normativa föreskrifter för området Allmänt

I denna beskrivning är avsikten att utreda de målsättningar, som framkommit vid planeringen, och förverkligandet av dem.

Anvisningarna har utarbetats så, att de uppdelats i två huvudkategorier, av vilka den ena behandlar de offentliga områdena och de ändringar, som bör göras för att förbättra deras miljö och förnyelser. Den andra omfattar igen de privata områdena och de motsvarande ändringarna för förbättrande av deras miljö. Inom föregående kategori faller huvudansvaret för ändringarna på samhället och staden och i fråga om den senare kategorin igen på samhället och den enskilda tomtägaren. I dessa allmänna anvisningar har sålunda i skriftlig form uttryckts de målsättningar och förslag till lösningar, som framkommit i planerna. Lösningarna i kartform och på rit-

ningar framgår av de kommunaltekniska planerna, av situationsplanerna kvartersvis och av gatufasadritningarna.

En noggrannare plan för dispositionen av byggnaderna på tomterna framgår i skriftlig form av de beskrivningar, som gäller enskilda tomter och byggnader. Dessa beskrivningar borde granskas jämsides vid övervägandet av förnyelse, som gäller tomten eller byggnaden. Samma princip med jämsides granskning borde omfattas också när kommunaltekniska specialplaner utarbetas för området.

I denna publikation användes även benämningen kvartersplan om de situationsplaner, som gäller enskilda kvarter och är uppgjorda i skalan 1/400. Gatufasad- och sektionssritningarna för tomterna har uppgjorts i skalan 1/400.

Då Gamla Borgå bebygges, borde den enskilda tomtägaren, innan han påbörjar sin planering, bekanta sig med följande handlingar:

- stadsplanen
- stadsplanebestämmelserna
- kvartersplanerna

- gatufasader och skärningar
- beskrivningar som gäller tomten
- de allmänna anvisningarna för området till de delar de hänföra sig till bebyggandet av tomten och dess omgivning
- de kommunaltekniska planerna, då byggandet så fordrar.

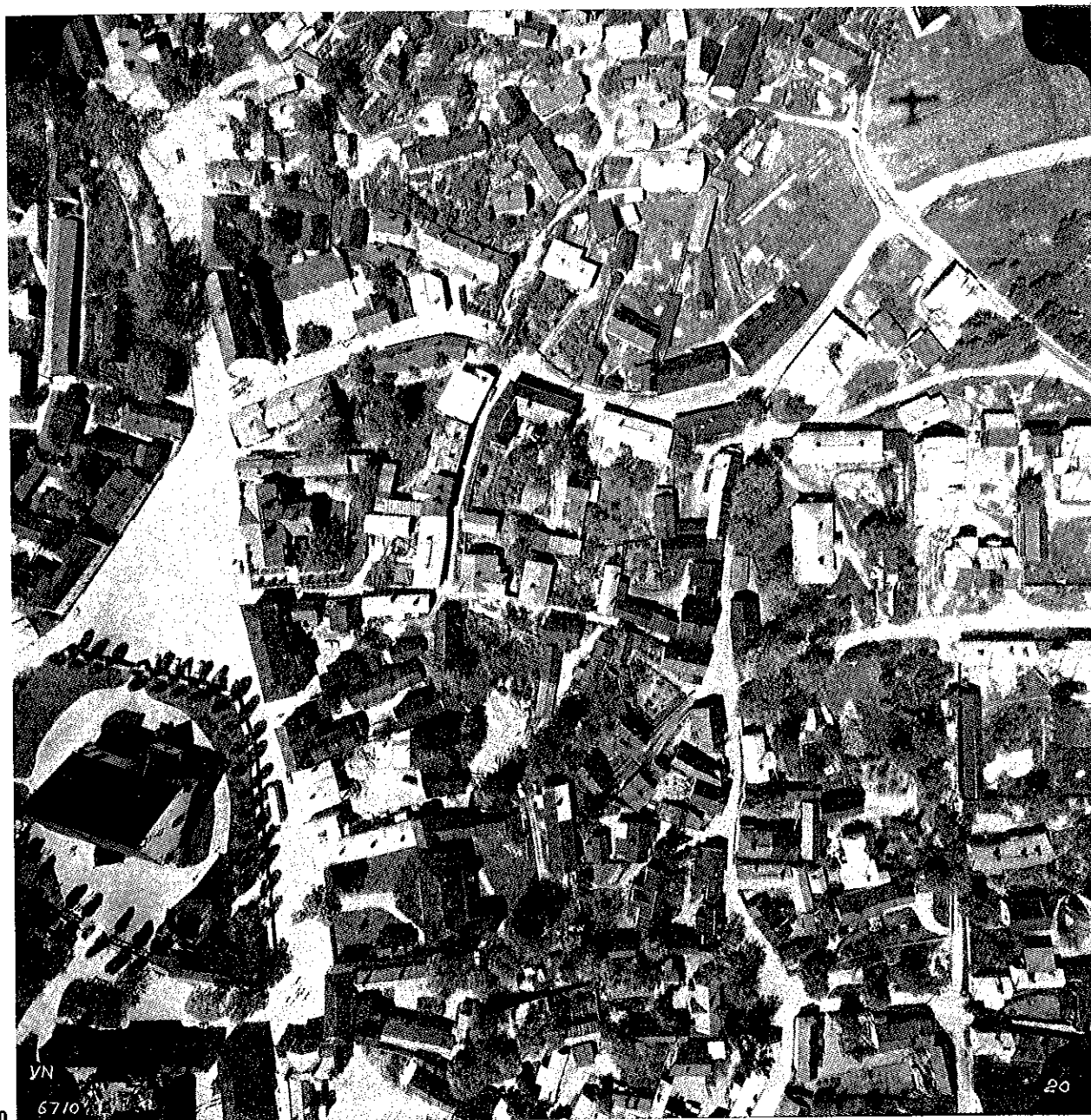
Då staten eller staden påbörjar en teknisk planering, borde de likaledes bekanta sig med specialplanerna för Gamla Borgå.

Det vore även tillräckligt tidigt ta kontakt med de myndig-

19

18

20

heter, som övervakar byggande och planering.

I enlighet med stadsfullmäktiges önskan är stadsarkitekten eller dennes kontor skyldig att bistå de enskilda tomtägarna vid den förberedande planeringen av deras byggnadsfrågor.

4.11 Offentliga områden

1 Gatuumråden och torg

Det i trafikhänseende värsta missförhållandet, som borde avhjälpas, är den motorfordonstrafik, som går genom området. Den trafik, som medför mest olägenhet, går längs Kyrkogatan. Också trafiken på Mellangatan och Stora Ågatan är mycket störande. Ifrågavarande trafikströmmar borde ledas förbi den gamla staden, då det är fråga om motorfordonstrafik, medan samma riktningar igen borde göras så tilldragande som möjligt för promenad- och cykeltrafik. Regleringen av trafiken borde ske så, att affärslivet (småföretag, butiker, kaféer etc.) invid dessa leder inte skulle bli lidande och den livfulla gatubilden inte försvinna.

21

19

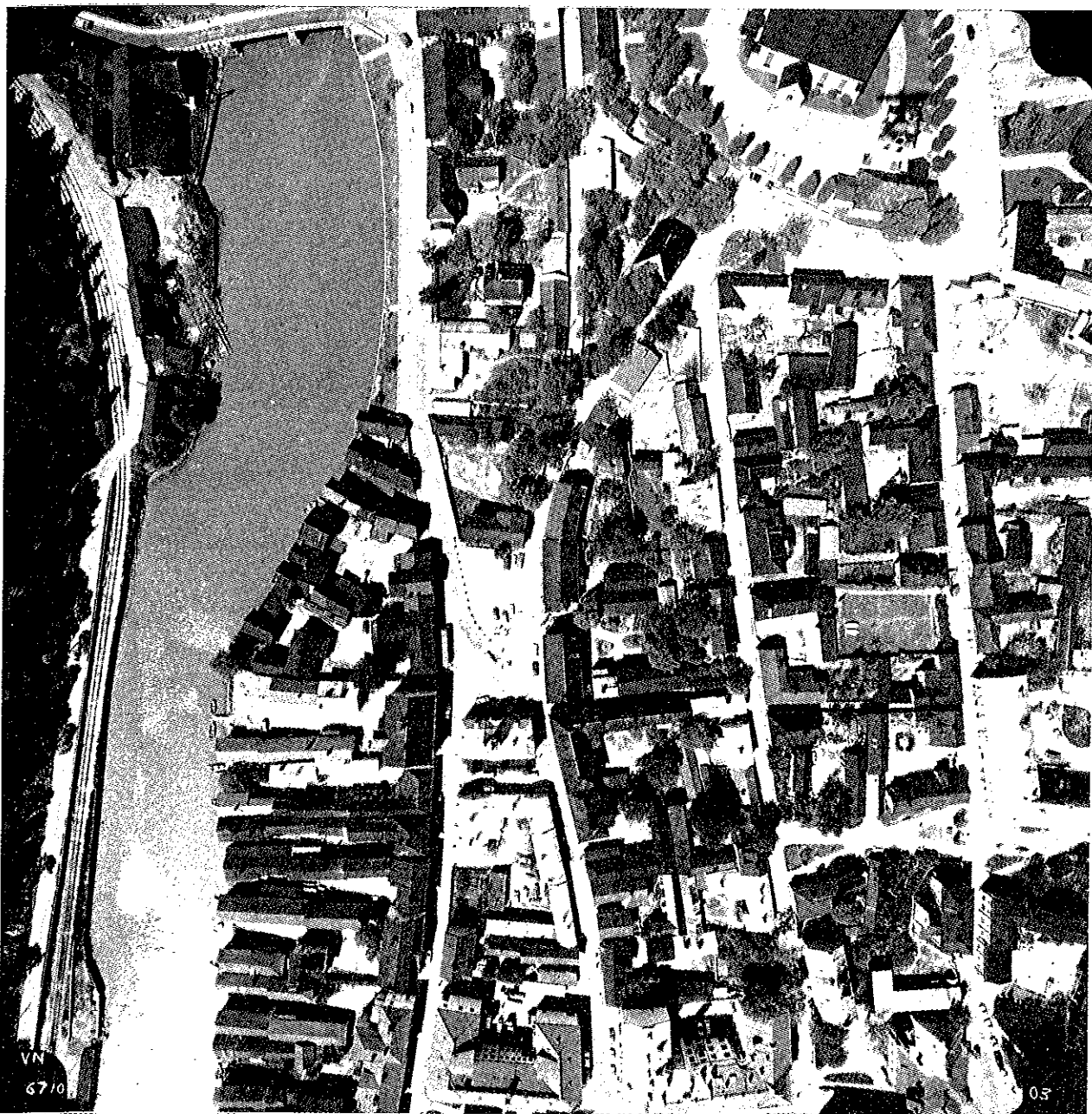
Gatuområdena borde genom stenläggning, plattbeläggning etc. behandlas som gågator, varvid hastighetsbegränsningen för motorfordonen ytterligare skulle sänkas. En justering av gatunivån i förhållande till byggnadernas grunder är en nödvändig åtgärd på alla gator. De värsta missförhållandena i detta avseende finner man t.ex. vid Hörngränd. De följer i gatubilden, som härleder sig från att den alltför breda Fredsgatan tränger in i den gamla stadens fina struktur, borde dämpas genom trädplanteringar. I ändan på gatan skulle också passa en vändplats samt bilparkering.

- .2 Gatuområdena har till stor del bevarats i nuvarande skick ända från medeltiden. Alla gator har från början haft en yta av sand. Sedermera har de värdefullaste gatorna fått beläggning av kullersten. Först under 1960-talet ändrades beläggningen på vissa gator till asfalt. Uppenbarligen har kullerstensytan på en del nu sandbelagda gator på grund av en riklig vintersandning kommit under sanden. Det gäller

22

åtminstone Hörngränd och södra delen av Östra Långgatan. Gatornas nuvarande ytmateriel framgår av kartan.

23

I samband med restaureringen av byggnaderna i Gamla Borgå borde man sträva efter att skapa en kulturhistoriskt så autentisk total miljö som möjligt. Detta innebär, att de offentliga utrymmena, gatorna, de öppna platserna och parkerna, planeras och förverkligas i enlighet med denna strävan. Det förutsätter ändringar i det anlagda gatunätet, närmast i gatubeläggningsen. Frågan om gatubeläggningsen är synnerligen viktig. Man kan säga, att en riktig rumsverkan av gatan uppkommer, om ytmaterialen på byggnadernas väggar, på gatans yta, gatans utrustning och namnskyltar osv. är äkta. Målsättningen vid förnyandet av gatukonstruktionerna i Gamla Borgå är att gaturitningen göres i enlighet med situationsplane-kartan. Vid restaureringen av gatorna så, att de ges en beläggning med kullersten, kan man ge gatan en särskild jämn del, som underlättar för rörelse-hämmade, åldringar m.fl. att röra sig. Principen för planen är, att de gator, som haft kullerstensbeläggning, återställs i tidigare skick. I publikationen här om gatubelägg-

ningssätten använts benämningar, med vilka avses följande:

kullerstensbeläggning:

med runda rullstenar stenlagd gatu-yta, den så gott som enda sten-läggningen i Gamla Borgå,

nubbstensbeläggning:

med kubformade sågade eller hugg-na stenar stenlagd yta; hittills inte använd i Gamla Borgå,

gatstensbeläggning:

med rektangulära sågade eller hugg-na stenar stenlagd yta; den vanli-gaste stenläggningen i Helsingfors och andra storstäder, hittills inte använd i Gamla Borgå,

stenplattebeläggning:

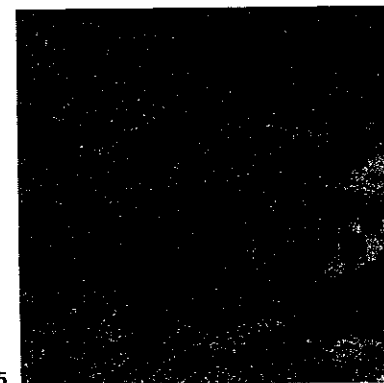
såsom ovan, men det använda sten-materialets yta är större eller plat-tans höjd betydligt mindre än öv-riga dimensioner.

3 Följande gator borde ombyggas:

Ågatans gatuområde borde göras smalare vid Strandbrinken, varvid trottoaren på åsidan skulle bli allé. Man borde sträva efter att ändra den nuvarande asfaltbeläggningsen på Ågatan till stenläggning, den östra trottoaren kan försees med platt-beläggning. Strandparken vid Åga-

24

25

26

21

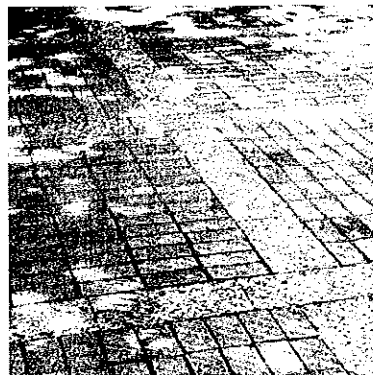
tan borde bättre inpassas i strandhelheten. Där borde planteras träd och anläggas parkvägar.

Museitorget utgör en central plats inom Gamla Borgå. Detta kulturhistoriskt synnerligen betydelsefulla torg borde i sin helhet restaureras. Till torghelheten hör förutom de byggnader, som omger torget, också själva torget, dess slutningar och stenläggningar. Torget borde göras till en offentlig vistelseplats; från det borde parkeringen och den

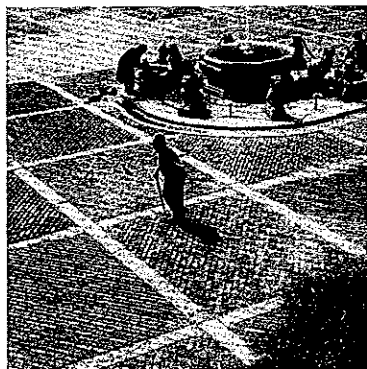
27

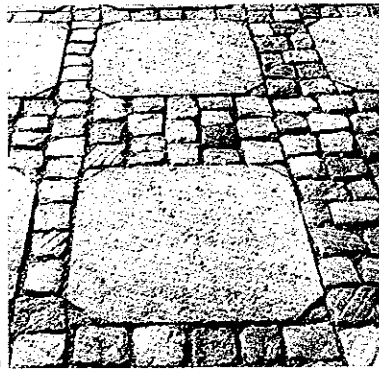
28

29

30

31

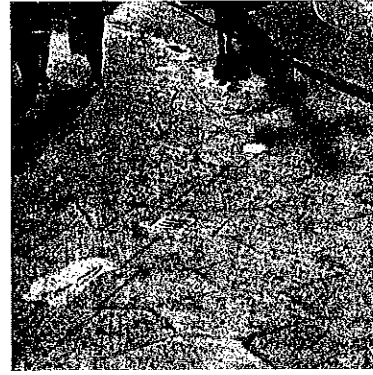
32

33

34

diagonala genomgångstrafiken avlägsnas. I ändringsplanerna borde beaktas, att torgets lutning återställs och de nuvarande nivåskillnaderna avlägsnas samt att asfaltbeläggningen utbytes mot stenläggning med kullersten. Promenadområdena kan vara belagda med stenplattor och annan liknande jämnare yta. För torget borde utarbetas en särskild plan, vilken är noggrannare än den, som angetts i kvartersplanen, och vilken överensstämmer med här angivna målsättningar.

Mellangatan borde mellan Museitorget och Kråmargatan befrias från asfaltbeläggning och ytan ändras så, att den blirstensatt. Trottoarer borde inte anläggas.

Mellangatan (från Museitorget norrut) och norra delen av Ågatan (f. d. Lilla Ågatan) borde få en beläggning av kullersten, med en promenadfil av stenplattor, och rännstenar av kullersten.

Kyrkogatans asfaltyta borde avlägsnas, och man borde gå in för att restaurera den med yta av kullersten. Promenadfilen kan ha en yta medstensättning eller plattor, men rännstenarna borde vara av kullersten.

Kyrkotorgets asfaltyta borde avlägsnas och ersättas med stenläggning

dels med plattor, dels med kullersten. Trottoaren borde bibehållas, ytan kunde hastensättning eller plattor.

Prästgatan och Borgströmsvägen bordestensättas. Trottoarerna skulle bevaras på vardera gatan. På Prästgatans södra sida skulle anläggas en ny trottoar. På södra sidan av Prästgatan borde trädplanteringen fortsättas ända till Kyrkogatan.

Flensborgsbrinken och Kyrkobrinken kan, för att promenadtrafiken skall underlättas, bebyggas med för gatan lämpliga avsatser med yta av stenar eller av plattor.

Vid Brobacken 10 ändras nivåerna på Kyrkotorgets körbana och Brobacken. Kullerstensbeläggningen bör bevaras. Trappsteg för promenadtrafiken liksom på föregående gator bör anläggas.

Östra Långgatan stenlägges med kullersten. Invid gatan anlägges gatuplanteringar på de ställen, där gatan har breddats. På gatan skulle anläggas ett område med yta av plattor för att underlätta promenadtrafiken.

Väwaregatans stenläggning borde bibehållas.

4 Parkområden och övriga öppna platser

Som allmän anmärkning kan anföras, att parkerna inom området förefaller obestämda och små, utan klar disposition.

Likväl borde det gamla trädbeståndet bevaras och förnyas med utnyttjande av för staden traditionella trädslag. Likaså borde användas buskar och blommor, som harmonierar med den gamla stadens karaktär.

Det är typiskt för den gamla stadens växtlighet, att den är frodig och

35

breder ut sig över planken. Denna frodighet borde bibehållas och en sådan borde eftersträvas även inom de allmänna områdena. Park- och gatuutrustningen borde passa in i den gamla stadens karaktär.

Borgströmsparken borde fås i aktivt bruk. Lövträd borde planteras i parken.

I **Linsénsparken** skulle det vara lämpligt med låga och något högre buskage, som skulle ge parken frodighet. Mindre planteringar i stil med stenpartier borde anläggas.

Kyrkotorgsparken är till sin disposition obestämd, men största delen av området är berg, varför det är svårt att åstadkomma en frodig växtlighet. För stenpartier lämpliga buskar kunde planteras. Ett ensamt planterat träd (en tall) på området gör ett främmande intryck.

Kyrktomten. Området kring kyrkan kan på grund av dess allmänna karaktär betraktas som park. Det hör till de finaste »parkområdena» inom den gamla staden. Bänkar och viloplatser borde ordnas på området. Något flera buskar kunde planteras framför allt i anslutning till sittplatserna. Bänkarna borde utväljas noggrant, så att de överensstämmer med stilen inom området.

Krämaretorget är nu trafik Korsning och parkeringsområde. De gator, som delar upp torget, bör antingen elimineras eller göras smalare (genom enkelriktning), så att man skulle få en hel torgyta, bl.a. som fortsättning på Mellangatan. Parkeringsplatserna borde omplaneras. Invid Mannerheimgatan borde planteras flera träd.

Se förslaget till omreglering av Krämaretorget.

Strandbrinkens park borde anpassas till strandhelheten. Där borde planteras träd och buskar och anläggas trottoarer. Det har föreslagits, att gatuområdets trottoardel anslutes till parkområdet. Vid reparationen av strandmuren bör dess stenkonstruktion bibehållas. De bryggor, som ansluter sig till denna, bör göras i lätt konstruktion.

Väwareparken är avsedd närmast för en trädrad, som avgränsar den gamla staden.

De allmänna områdenas belysning,

5. Ljusreklamer och affärs- och reklamskyltar

Gatu- och parkbelysningen borde skötas enligt en enhetlig belysningsplan, i vilken speciellt beaktas förhållandena inom Gamla staden. Så vitt möjligt borde belysningsarmatur, som är fäst vid byggnadernas väggar, komma till användning. Som ljuskälla bör användas glödlampor. Ljusreklamer eller upplysta reklamer får inte installeras på gatufasad. Däremot kan belysta affärsskyltar godkännas. Även i övrigt borde vid uppsättandet av gatuskyltar och tekniska anordningar karaktären i den traditionella gatubilden beaktas. Strävan att restaurera hela Gamla Borgå borde vinna gensvar i affärsreklamen, och man får hoppas, att affärsföretagen går in för att få till stånd en enhetlig och för stadsmiljön lämplig reklam.

6. Ån och åstranden

Borgå å borde vid Gamla Borgå hållas fri från sådana båtplatser och andra element, som inte hör till åns historiska utseende. Vid Gamla Borgå borde byggas endast små bryggor av lätt konstruktion. Strandmurens stenläggning invid bodraden borde repareras, och samtidigt borde bodarnas grunder genomgås.

4.12 Tomtområdena

Av tomtområdena är det betydelsefullaste Domkyrkans tomt, som är vidsträckt och representerar en mycket hög miljö, framför allt emedan på området finnes den nationellt betydelsefulla domkyrkan, klockstapeln och den så kallade lilla kyrkan. Tomten omges av en kyrkmur, som synnerligen väl harmonierar med området. Själva kyrktomten är anlagd på ett lyckat sätt med omväxlande stenläggning med kullersten och gräsbevuxna områden med planterade träd. Allvarlig uppmärksamhet bör fästas vid bevarandet av dessa gårdsområden i samband med kyrkans restaurering och andra reparationsarbeten.

Väl anlagda privata tomtområden förekommer på strandbodstomterna och även på andra ställen i Gamla Borgå. Man borde gå in för att bevara den stenläggning med kullersten, som finns på dessa.

En typisk yteläggning på tomterna är dock en yta av sand, som fortsättningsvis borde favoriseras. Gårdsplanerna borde inte få asfalteras. I planteringsplanerna för gårdarna borde likaså användas för Gamla Borgå typiska träd och växter. Syren, lind, lönn och rönn är de mest typiska trädslagen. Björken harmonierar också med stadsbilden. Främmande är däremot utländska

trädslag såsom poppel och av de inhemska tallen och granen.

4.13 Byggnaderna

1. Byggnadsbeståndet

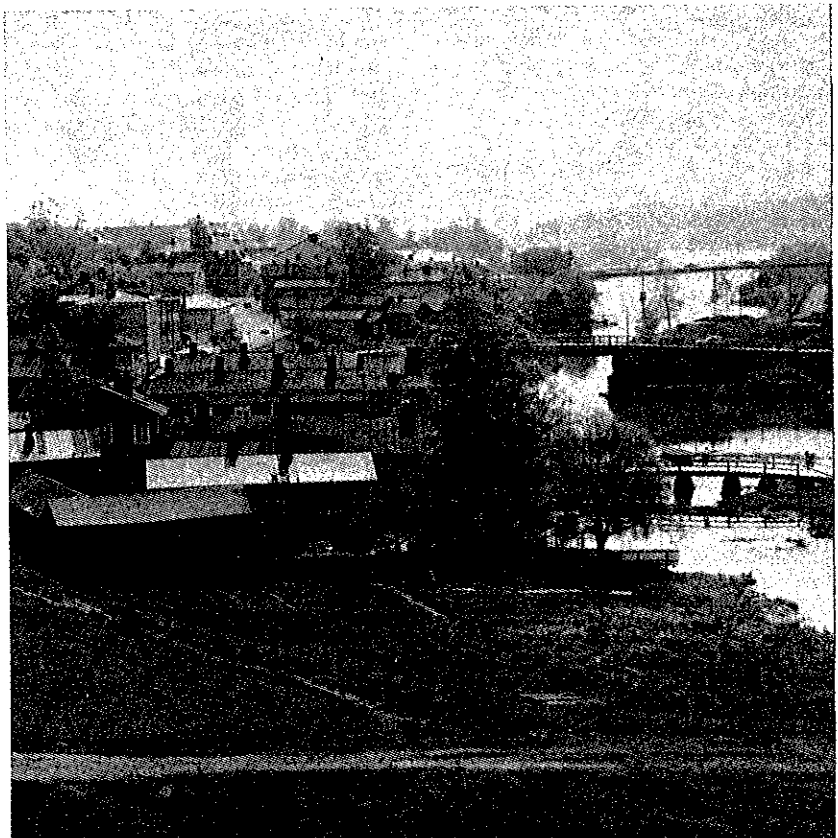
Strävandena att bevara det nuvarande byggnadsbestånd, som ansetts värdefullt, och gestaltningen av nybyggnandet framgår av situationsplaner, gatufasader, skärningar samt själva stadsplaneförslaget. Dessutom har vi gått in för att i skriftlig form vid beskrivningen av de enskilda tomtarna komplettera dessa handlingar.

2. Byggnaderna (de historiskt värdefulla)

Kännetecknande för den gamla stadens struktur är en riklig förekomst av individuella drag och en kulturhistorisk mångfald. Det är sålunda svårt att framlägga gemensamma, detaljerade anvisningar för byggande och sanering.

På åtgärd av staden borde tillsättas en kommitté för att bistå myndigheter och tomtägare i frågor, som gäller planering och byggande i Gamla staden, och för att göra framställningar om de åtgärder, som påkallas för genomförandet av stadsplanen. Denna kommittés uppgift vore att utveckla principer för byggande, restaurering, sanering och reparationsarbeten och tillse, att föreskrifterna är tidsenliga, samt dirigera den totala utvecklingen av miljön. Kommittén skulle sammansättas av sakkunniga och representanter för invånarna och skulle tillsättas av staden.

3. Den kulturhistoriska värdeklassificeringen av byggnaderna baserar sig på den av Arkeologiska kommissionen sommaren 1967 uppgjorda inventeringen, som utgetts i publikationen »Porvoo, Vanhankaupungin inventointi sekä taiteellinen ja histo-

riallinen arvointi» (Inventering av Gamla staden jämte arkitektonisk och historisk värdering). Den ingår i beskrivningen för varje tomt för sig. Klassificeringsgrunderna är följande:

A2: Byggnad eller miljö, som är arkitektoniskt och (eller) historiskt synnerligen betydelsefull och väl bevarad.

A2-byggnaderna har ett stort nationellt värde och kommer att skyddas med stöd av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader. Dessa objekt bör bevaras som sådana. I exteriören kan dock utföras ändringar, som åsyftar en restaurering; när det gäller inre ändringar, bör byggnaderna särskilt studeras.

A2-miljöerna bör i princip bevaras intakta, och särskild uppmärksamhet bör fästas vid underhållet av alla byggnader, plank, portar och gatans stenläggning, så att miljöns kulturhistoriskt värdefulla karaktär bevaras äkta. Vid nödvändiga ändringsarbeten och nybyggnader bör den exceptionellt värdefulla miljön beaktas.

A1: Byggnad eller miljö, som är arkitektoniskt och (eller) historiskt betydande. A1-byggnaderna är med anseende på den lokala byggnadskulturen synnerligen värdefulla och har bevarats utan större förändringar. Dessa byggnader, som på grund av sitt arkitektoniska värde och stora antal intar en synnerligen central position i Borgå, bör ovillkorligen bevaras. De flesta av dem kan skyddas med stöd av ovannämnda lag. Byggnadernas exteriör bör så vitt möjligt restaureras eller bevaras oförändrad, nödvändiga ändringar bör vara synnerligen noggrant övervägda. A1-miljöerna bör till de värdefullaste avsnitten bevaras orörda. Vid underhållet av byggnader, plank, portar och gatornas stenläggning bör fästas noggrann och arkitektoniskt sakkunnig uppmärksamhet. Onödiga ändringar bör man försöka undvika. De B- och C-byggnader, som hör till miljön, bör antingen restaureras eller ersättas med nödvändigt nybyggnader, som uppföres så, att de främjar bevarandet av miljöns kulturhistoriskt värdefulla karaktär.

A: Byggnad eller miljö, vars arkitektoniska och (eller) historiska värde är stort. Byggnaderna är typiska representanter för den lokala byggnadskulturen och deras arkitektur av mycket hög klass. I byggnaderna har i vissa fall gjorts ändringar, som förstört exteriören — vanligen skyltfönster. Byggnaderna är obetingat värda att bevaras. I samband med reparationer och ändringar bör man sträva efter en restaurering av byggnadernas exteriör, nödvändiga ändringar bör vara mycket noggrant kontrollerade.

I A-miljöerna bör man söka bevara atmosfären och det till kvaliteten goda byggnadsbeståndet. Nybyggnaderna bör harmoniera med den värdefulla omgivningen.

B: Byggnad, vars arkitektoniska och (eller) historiska värde är relativt stort; ett stort antal B-byggnader

har fördrävs genom sekundära ändringar, men byggnaderna försvaret sin plats som väsentliga delar av miljön. Restaurerade eller ändrade med pietet skulle dessa byggnader i många fall avancera till A-gruppen.

B-miljö saknas helt i Gamla Borgå.

C: Byggnad eller miljö, som arkitektoniskt och (eller) historiskt har mindre värde eller som genom sekundära ändringar helt fördrävs. Bevarandet av dem anses inte nödvändigt. Nyare byggnader, som saknar historiskt värde, har placerats i denna grupp.

C-miljöerna, som är lokaliserade till stadsdelens utkanter, saknar som helhet antikvariskt värde. Till de A-byggnader, som finnes i dessa miljöer, bör man likväl förhålla sig på ett sätt, som svarar mot ifrågasättande byggnaders värde.

4. De kulturhistoriskt värdefulla byggnadernas skick

Uppgifterna om byggnadernas tekniska allmänna skick baserar sig på den byggnadstekniska inventeringen år 1967, enligt vilken byggnaderna har indelats i fyra klasser: god, nöjaktig, dålig och oduglig.

5. Reparations- och ändringsarbeten som skall utföras i byggnaderna

Såvida i den beskrivning, som gäller ifrågasättande byggnad, annat inte nämnes, skall vid reparation eller ändring av en gammal byggnad den bärande stommen, den typiska botenplanen och fasadindelningen samt de karaktäristiska detaljerna (listverk, utsmyckningar m.m.) så vitt möjligt bevaras. T.ex. i fönstren bör den ursprungliga indelningen i fönsterrutor bibehållas och i karmar och profiler den ursprungliga måttsättningen användas, om de t.ex. ändras till inåtgående. För restaureringen av en byggnad eller en byggnadsgrupp kan anvisningar inte ges utan noggrannare studier, och i dessa fall kommer Museiverket att ge hjälp och övervaka arbetet.

Har tidigare ändringar förstört en byggnads karaktäristiska drag, bör byggnaden i samband med en grundreparation så vitt möjligt till dessa delar repareras, antingen så, att den restaureras, eller på annat sätt, som harmonierar med byggnaden och omgivningen.

I stället för de utstående byggnadsdelar, som eventuellt skall avlägsnas och som hör till byggnaden, såsom farstukvistar och trapphus, får i allmänhet motsvarande utstående byggnadsdelar byggas.

Ändrings- och reparationsplanerna för kulturhistoriskt värdefulla byggnader av A-klass borde baseras på Museiverkets studier. Ämbetsverket ger på begäran råd och anvisningar vid utvecklandet av planerna.

Användningen av bod- eller annan uthusbyggnad, som i stadsplanen angivits bevarad, får ändras endast så, att byggnadens karaktär kan bibehållas.

Gamla träbyggnader brädfodras med hyvlade bräder, stenbyggnadernas rappning bibehålles slät.

Som taktäckningsmaterial användes svart filt med listfogning eller slät

plåt (svartmålad). Skorstensarna plåtbekläs och målas.

6. Byggnadernas färgsättning

Vid planeringen av byggnadernas färger borde följande omständigheter beaktas:

1) Vid nymålning av gammal byggnad bör byggnadens allmänna karaktär beaktas. Huvudbyggnaden får sålunda en rikare och värdefullare färgbehandling än en uthusbyggnad.

2) Så vitt möjligt bör byggnadens ursprungliga färgdisposition beaktas, såvida den är stilenlig och kan försvaras i stadsbilden. Följande färgsättningar har använts på huvudbyggnaderna i Borgå:

a) Fasadens listverk, fönster- och dörrkarmar målas i en ljus neutral färgnyans. Väggytan och fönsterbågarna målas med mörkare färgnyans,

b) Fasadens listverk, fönster- och dörrkarmar och fönsterbågar målas i mörk färgnyans. Väggytan och ytorna mellan listverket målas i ljusare färgnyans.

c) Uthusbyggnaderna målas med gulockra eller rödmylla. Dörrar och luckor tjäras eller målas svarta.

d) I gatubyggnadernas färgsättning borde man eftersträva en lämplig variation. Inom ramen för gatubilden borde en användning av alltför likartade färgnyanser undvikas.

e) På byggnader av samma karaktär på samma tomt borde användas samma färg.

f) Samtliga sidor av byggnad bör i allmänhet målas med samma färg.

4.14 Nybyggnader

Nybyggnad bör med avseende på fasaddisposition, takform, materialval och färg arkitektoniskt ansluta sig till den gamla miljön.

I samband med nybyggnader kan utanför byggnadsytorna tillåtas mindre, öppna konstruktioner, såsom skyddstak över trappor och farstukvistar.

Ingångarna till byggnaderna borde i enlighet med det traditionella byggnadssättet i allmänhet förläggas till gårdssidan. Av särskilda skäl kan de dock förläggas till gatsidan, t.ex. då det gäller affärslägenheter eller då terrängen förutsätter ingång från gatsidan.

Som fasadmaterial för nybyggnader användes hyvlade eller sågade bräder.

Som takmaterial användes svart filt med listtäckning eller slät plåt (svartmålad).

Så vitt möjligt bör gamla naturstenssocklar användas som socklar för nybyggnaderna, annars är socklarna av rengjuten eller målad betong eller natursten (ej skiffer).

4.15 Plank

Plank och portar bör i allmänhet vara 150—200 cm höga samt täta och gjorda av hyvlade eller sågade bräder. I gatufasaderna borde i de plank, som sammanbinder de gamla byggnaderna, användas hyvlade bräder.

De plank- och portkonstruktioner, som ansluter sig till strandmuren

GAMLA BORGÅ VANHA PORVOO

KULTURHISTORISK INVENTERING
AV BYGGNADER OCH MILJÖ
RAKENHUSTEN JA MILJÖN KULT-
TUURISTORILLINEN IVENTÖINTI

TIDPUNKTEN FÖR BYGGNADENS UPPFÖRANDE ÄR
ANGEVET PÅ BYGGNADEN
1812 = ÅRET FÖR BYGGNADENS UPPFÖRANDE I GAMLA BORGÅ
1800p = BÄRAN AV 1800-TALET
1800sp = SLUTET AV 1800-TALET
1800ny = NYTT AV 1800-TALET

RAKENHUSEN RAKENHUSVUORI MERKIT
RAKENHUSEN KORTALLE
1812 = RAKENHUSEN RAKENHUSVUORI VAINASSA POR-
VOSSA
1800p = 1800-LUVUN ALKUPUOLI
1800sp = 1800-LUVUN LOPPUUOLI
1800ny = 1800-LUVUN Keskiväli

SKALA
MITTAKAAVA 1/4000 0 10 20 30 40 50 M

mellan strandbodarna i kvarter 1401
borde så vitt möjligt återställas.

5.0 FRAMSTÄLLNINGAR SOM BESKRIVER DEN NUVARANDE SITUATIONEN I GAMLA BORGÅ

5.1 Arkitektonisk värdering

Värderingen har utförts av amanu-
ensen vid Museiverket (f.d. Arkeolo-
giska kommissionen), fil. mag. Pek-
ka Kärki. Undersökningen blev färdig
år 1968. Grunderna för bygg-
nadernas klassificering framgår av
punkt 4.13.

Övriga uppgifter i undersökningen,
såsom byggnadernas tidigare an-
vändning och deras byggnadsår,
framgår av punkten 9.1 i de all-
männa anvisningarna för de enskil-
da tomterna.

På kartbilagen har med olika raster
angivits byggnadernas värdeklassi-
ficering, miljöklassificering samt
byggnadsår.

A2: Byggnad, som är arkitektoniskt och/eller historiskt synnerligen betydelsefull och väl bevarad.

A1: Byggnad, som är arkitektoniskt och/eller historiskt betydande.

A: Byggnad, vars arkitektoniska och/eller historiska värde är stort.

B: Byggnad, vars arkitektoniska och/eller historiska värde är relativt stort.

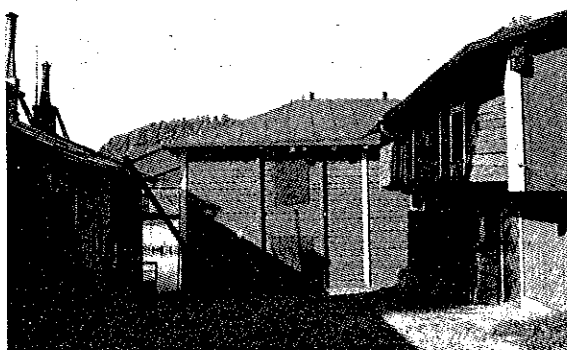
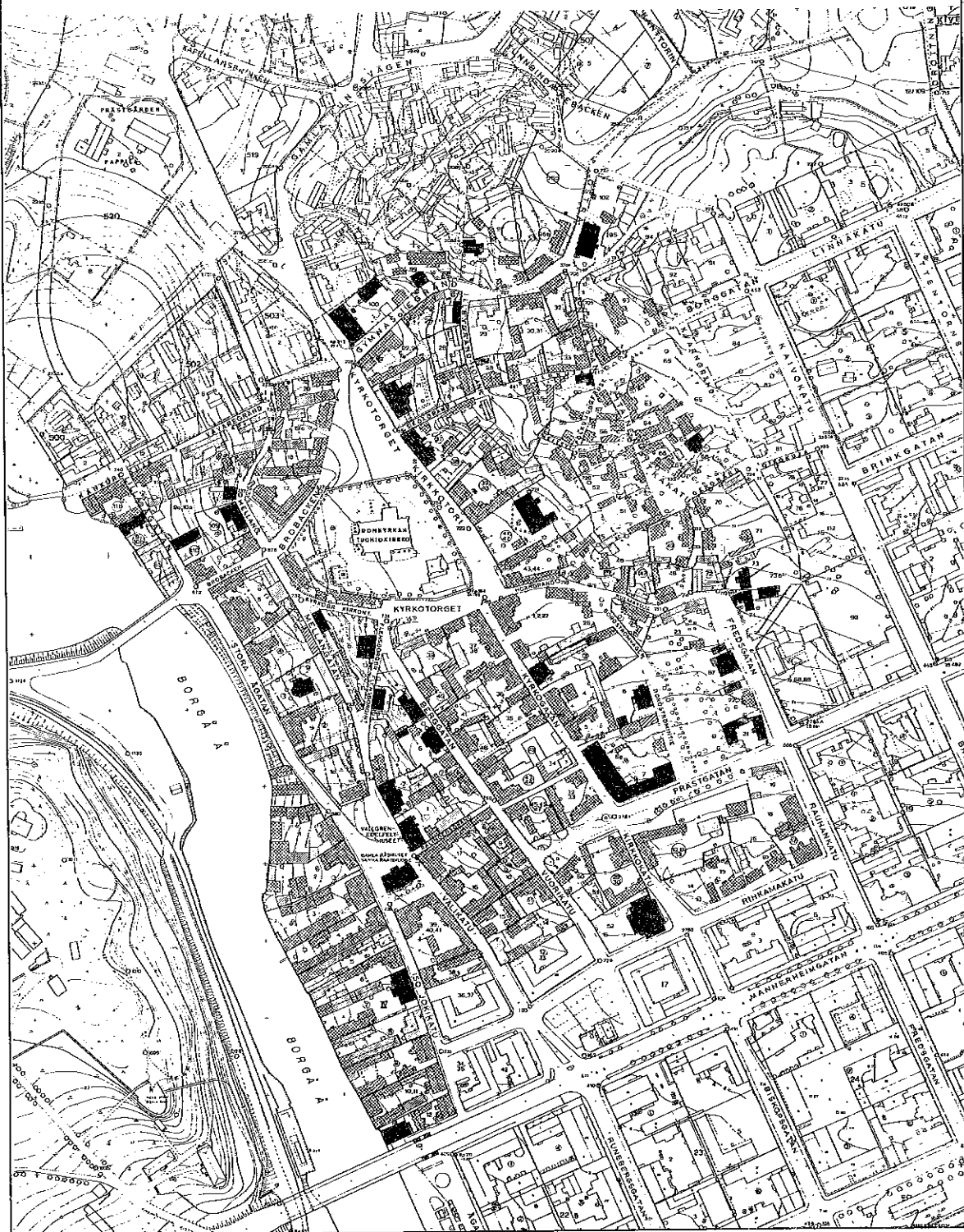
C: Byggnad, som arkitektoniskt och/eller historiskt har mindre värde eller som genom sekundära ändringar helt fördärvats. Nyare byggnader, som saknar historiskt värde har placerats i denna grupp. (Pekka Kärki: Inventering av Gamla staden samt arkitektonisk och historisk värdering, 1967).

GAMLA BORGÅ VANHA PORVOO

BYGGNADSTEKNISK INVENTERING 1968
RAKENNUSTEKNILLINEN ARVIOINTI 1968

	GOTT		SKICK		HYVÄ		KUNTO
	MEDELNÄTIG		KESTÄVÄLLINEN		KESTÄVÄLLINEN		KESTÄVÄLLINEN
	DÄLIGT		HUONO		HUONO		HUONO
	ODUGLIGT		KELPOTON		KELPOTON		KELPOTON

SKALA
MITTAKAAYA 1/4000 0 10 20 30 40 50

5.2 Byggnadsteknisk värdering

Värderingsarbetet har utförts av byggmästare Erkki Tohka. Närmare uppgifter beträffande värderingen framgår av de undersökningsformulär, som förvaras på Borgå stads byggnadskontors arkitektavdelning. Undersökningen omfattade endast de byggnader, som har kulturhistoriskt värde. På kartbilagan har angetts resultatet av en allmän värdering av byggnaderna i fyra klasser, vilka är god, nöjaktig, dålig och oduglig.

5.3 Lokaliseringen av handelsservice år 1970

Undersökningen utfördes år 1970 på basen av besök på platsen och jämförelse av uppgifterna med de kvartersplaner, som ritats på basen av handlingar i magistratens arkiv. Undersökningen ger en uppfattning om att Gamla Borgå utgör en del av affärscentrumet, som är lokaliserat till Mannerheimgatan och salutorgsområdet.

Undersökningen är något ofullständig och motsvarar inte mera i alla avseenden den nuvarande situationen.

5.4 Markbesittning

Staden äger gatu-, torg- och parkområdena.

En tomts ägoförhållanden framgår av kartan. De tomter, som är i privat, ägo är till stor del i ideell besittning, dvs. det finnes många tomtägare och envar äger en bestämd del. Även finnes och kommer alltid att finnas tomter, vilka äges av sterbhus, och sådana, vilkas ägoförhållanden är okända.

5.5 Fastighetsundersökningen i Gamla Borgå och Gamla Borgå som ett socialt samhälle

Fastighetsundersökningen i Gamla Borgå redogör för hurudan bostädernas utrustnings standard är samt för hur tomtägarna ville förnya och reparera sina byggnader, hur de upplevde Gamla Borgå och vilka förbättringar de önskade för sitt område. I den sociologiska undersökningens senare del klargöres, vilka åsikter invånarna hade om sin boendemiljö, vilka brister de såg däri och vilka förbättringar de önskade sig i Gamla Borgå. Undersökningarna var inriktade på att ge anvisningar för stadsplanen. De har publicerats som separat duplikat (se källförteckningen, punkt 8.0).

ÄGANDEFÖRHÅLLANDE I GAMLA BORGÅ - VANHAN PORVOON OMISTUSSUITEET

6.0 FINANSIERINGSBEHOV FÖR GENOMFÖRANDE AV STADSPLANEN FÖR GAMLA BORGÅ (för de kulturhistoriskt betydelsefulla byggnadernas del)

6.1 Kostnader för förnyelse av byggnaderna

Enligt en undersökning varierar det anslag, som erfordras för reparatio- nerna, enligt den lägenhetsyta, som finnes i stadsdelen, samt beroende på lägenheternas skick, i enlighet med följande tabell (september 1971):

stadsdel (kvarter)	lägenhetsyta (hist. betyd. bostäder)	kostnader för iståndsättning	
		summa	mk/m ²
I	7 769 m ²	3 171 000 mk	408,16
II	4 412 »	1 792 750 »	406,33
III	1 929 »	633 200 »	359,36
IV	2 408 »	979 500 »	406,77
Summa	16 518 m ²	6 636 450 mk	

Iståndsättandet av bostäderna i de historiskt betydelsefulla byggnader- na i Gamla Borgå kostar cirka 6 640 000 mk. Då det i stadsplane- förslaget bestämts, att dessa bygg- nader skall bevaras, och då repa- rationsarbetena skall utföras så, att byggnadernas historiska värde in- te minskar, kommer iståndsätt- ningsarbetena att åsamka tomt- ägarna sådana kostnader, som inte föränledes av underhållet av en nor- mal byggnad. Av denna orsak kan tomtägarna vid genomförandet av stadsplanen åsamkas öskäligen konstnade vilka kan förutsättas bli ersatta med samhällets medel. Att Gamla Borgå i framtiden bevaras som en stad av historisk betydelse förutsätter stöd av samhället. I vilken utsträckning stödet skall ges där- om kan framläggas olika beräkning- ar.

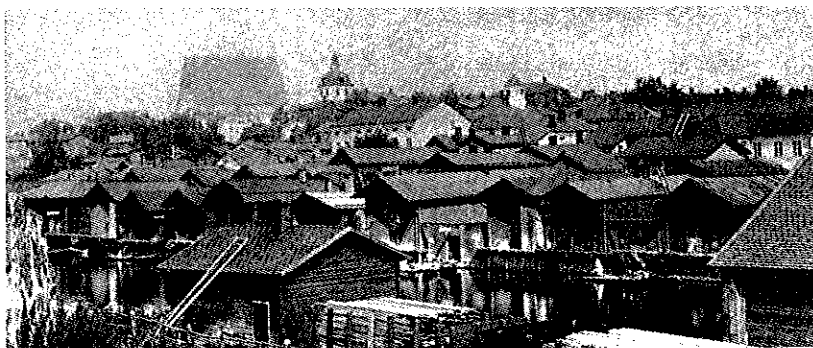
6.2 Finansieringsplan för förnyelse- kostnaderna

I bifogade kalkyl har man utgått från att Gamla Borgå iståndsättes under en längre tidsperiod, alterna- tivt 10, 15 eller 20 år.

Önskar man bibehålla Gamla Borgå historiskt betydelsefullt, såsom det nu är, bör en del av ansvaret för dess bevarande även falla på sam- hället.

Enligt beräkningarna bör ca 30 % av iståndsättningskostnaderna ersät- tas tomtägarna ur allmänna medel. Ehuru stadsplanen och dess bestäm- melser är de strängaste, som vår lag

38

39

tillater, är det dock inte möjligt att i det oändliga med hjälp av stads- planen bevara Gamla Borgås medel- tida utseende. Beräkningsexemplet går ut på att belysa kapitalbehovet för den enskilde och för samhället. Enligt vår uppfattning skulle det med stöd av en finansiering enligt exemplet vara möjligt att till stor del bevara och iståndsätta Gamla Borgå.

Härtill kommer de finansierings- möjligheter bostadsstyrelsen har och statens andra lagenliga möjlig- heter att bidra till bevarandet av Gamla Borgå som en kulturhistoriskt betydelsefull och levande stad.

40

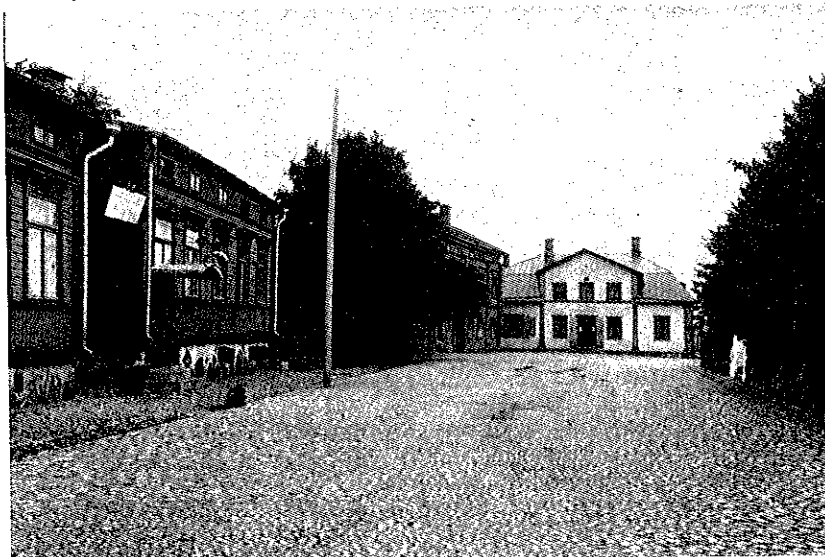

ISTÅNDSÄTTANDET AV GAMLA BORGÅ

Beräknad totalkostnad mk 6.640.000							
Kostnadsfördelning			Tid för iståndsättandet År	Erfordrat kapital fördelat på de enskilda tomtägarna		Erfordrad totalkostnad	
%	Enskild ägare mk	Kommun, stat, etc. %		Enskilda ägare Årl. kapit. behov	Kommun, stat Årl. kapit. behov	Årligt kapitalbehov	
75	4.980.00,—	25	1.660.000,—	10	498.000,—	166.000,—	664.000,—
75	4.980.000,—	25	1.660.000,—	15	332.000,—	110.666,67	442.666,67
75	4.980.000,—	25	1.660.000,—	20	249.000,—	83.000,—	332.000,—
70	4.648.000,—	30	1.992.000,—	10	464.800,—	199.200,—	664.000,—
70	4.648.000,—	30	1.992.000,—	15	309.866,67	132.800,—	442.666,67
70	4.648.000,—	30	1.992.000,—	20	232.400,—	99.600,—	332.000,—

7.0 MILJÖBILDER FRÅN GAMLA BORGÅ

Miljöbilderna är hämtade ur Nationalmuseets bildarkiv. Några bilder har påträffats i stadens byggnadskontors arkiv. Övrigt bildmaterial har tagits ur bildverk om gamla städer. Bildbeståndet har valts för att betona helhetsmiljöns betydelse. Gatuutrymmets delar, byggnader, gata, gatuutrustning osv. är viktiga formare av miljön. Med publiceringen av dessa bilder har man velat framhäva detta. Denna helhetsprädelse kommer synnerligen klart till synes i de gamla gatubilderna från Gamla Borgå. Bildmaterialet är ytterst bristfälligt, men vi hoppas, att det öppnar ögonen på betraktaren, så att han märker betydelsen av helhetsmiljön som summan av de olika miljödetaljerna.

41

42

43

44

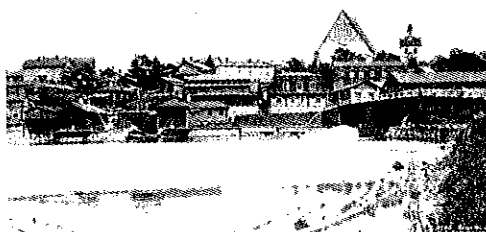
45

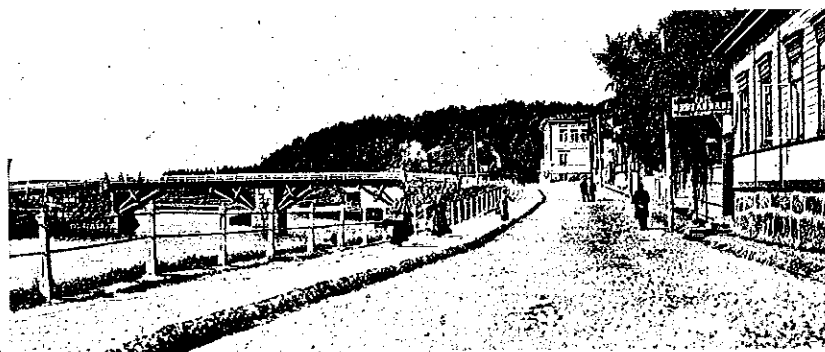
46

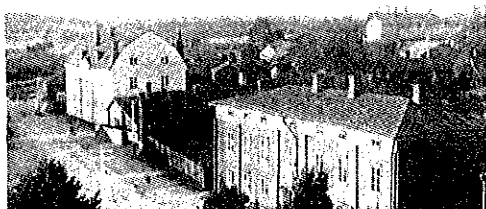
47

48

49

50

51

7.1 Bildförteckning

Tekniska högskolan i Helsingfors,
Fotogrammetriska institutionen
Pärm bilden

Finlands Nationalmuseum

Bilderna: 5, 6, 9, 12, 13, 17, 19, 21, 22,
37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47,
48, 49, 50, 51

Foto: Matti Salmi

Bilderna: 2, 3, 4, 7, 36

Borgå stads byggnadskontor

Bilderna: 8, 10, 11, 41

Topografkåren

Bilderna: 1, 18, 20, 23, 26

Baudetails in Gärten und Anlagen,
München 1966

Bilderna: 14, 15, 16, 25, 28, 30

Lawrence Halprin: Cities, New York
1963

Bilderna: 27, 31, 32, 33, 56, 58

Otto Valentien: Mauern und Wege
im Garten, München 1958

Bild: 29

Ivor de Wolfe: The Italian town-
scape, London 1963

Bilderna: 34, 57, 59

Sten Rentzhog: Stad i trä, Lund
1967

Bilderna: 52, 53, 55

Bygga och bevara i Lunds stadskär-
na, Stockholm 1965

Bild: 54

En studierejse

Bilderna: 24, 35

52

53

54

55

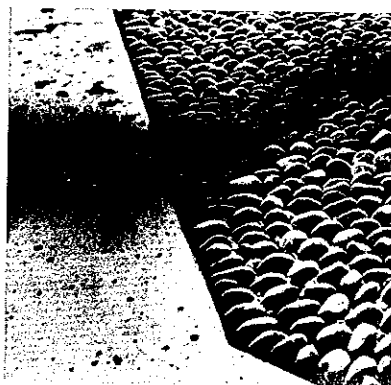
56

57

8.0 FÖRTECKNING ÖVER KÄLLOR OCH UNDERSÖKNINGAR PÅ VILKA PLANERINGEN AV GAMLA BORGÅ BASERAR SIG

- 1 Fastighetsundersökningen i Gamla Borgå och Gamla Borgå som socialt samhälle, duplicerad 1970
- 2 Porvoo, Vanhankaupungin inventointi sekä taiteellinen ja historiallinen arviointi, duplicerad 1968
- 3 Detaljplaneseminarieriet 1966, Ark-julkaisu
- 4 Generalplan för Borgå, 1968
- 5 Stomplan för Gamla Borgå och promemoria angående dess närmare innehåll jämte förslag till beslut av fullmäktige, 1970
- 6 Gamla Borgå, utskottsförslag till stadsplan och stadsplanebestämmelser samt byggnadsordning för Gamla Borgå jämte motiveringar, Borgå 1936
- 7 Stadsplan och byggnadsskick i Borgå intill år 1834. Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland 328, Helsingfors 1950

58

59

9.0 NORMATIVA SPECIALPLANER FÖR BYGGANDET I GAMLA BORGÅ

9.1 ANVISNINGAR FÖR DE ENSKILDA TOMTERNA

9.2 SITUATIONSPLANEKARTOR I SKALAN 1/400

9.3 KVARTERENS GATUFASAD- OCH SEKTIONSRIKTNINGAR I SKALAN 1/400

9.1 Allmänna normativa föreskrifter för de enskilda tomterna

I beskrivningarna för de enskilda tomterna har angetts tomtens nya kvartersnummer och tomtnummer samt tomtens adress.

I beskrivningarna för de enskilda tomterna har de olika byggnadernas kulturhistoriska värde klassificerats på basen av inventeringen av Gamla staden samt den arkitektoniska och historiska värderingen (uppgjord 1967). Likaså har föreslagna reparationer av byggnaderna och förslag till användning av dessa angetts.

Tomtarealerna är de nu gällande, och beteckningarna avser följande:

- a) ny uppmätning eller ny tomtindelning
- b) gammal uppmätning
- c) inte uppmätt tomt

= 1 411,0 m²

= 1 411 m²

= ca 1 410 m²

Arealen av en inte uppmätt tomt har erhållits grafiskt.

Det har ansetts vara skäl att förklara följande lårord:

frontispis = från fasaden framspringande del, som avslutas upptill med fronton

fronton = triangelformat gavelfält

lisen = lodrätt listverk i fasad, speciellt vid byggnads knutar

risalit = framskjutande del av fasad

pvk = brandförsäkringsbrev

KVARTER 1102, TOMT 8b, LILLA ÅGATAN 2 AREAL = 401,2 m²

bostadshus bestående av tre delar, östra flygeln i gatans riktning äldst, utbyggd med mellersta delen av norra flygeln någon gång i början av 1800-talet. Västra delen av norra flygeln är byggd 1900, ursprungligen var den en tvättstuga. Byggnaden är försedd med spontad vågrät panel och sadeltak.

B, MA1, dåligt.
Föreslås ersättas med nya byggnader (byggnaderna 2 och 4).

- b 2** nybyggnad för användning som bostad-arbetsrum.

- b 3** nybyggnad, delvis i 2 våningar: bostad-arbetsrum och garage.

- b 4** nybyggnad närmast tilläggs- eller hjälputrymmen i anslutning till huvudbyggnaden.

KVARTER 1102, TOMT 9, 10b, LILLA ÅGATAN 4 AREAL = 346,0 m²

- b 1** bostadshus från 1800-talet, ursprungligen tvättstuga och färgeri, omändrades till bostadshus 1892, västra ändan sekundär, i gatufasaden spontad vågrät panel, i gårdsfasaden panel med täcklister, sadeltak, centralvärme installerad 1966.

B, MA1

ändringsritning 1892.

Skick: gott.

Föreslås restaureras eller ersättas med en ny byggnad, erforderliga reparationer får utföras i byggnaden endast för att hålla den i skick.

- b 2** uthus, spontad vågrät panel.

B, MA1, dåligt.

Byggnaden har rivits.

- b 3** avträde.

C, tillfredsställande.

Föreslås rivas.

- b 4** nybyggnad delvis i 2 våningar för användning som bostad-arbetsrum.

- b 5** nybyggnad: hjälputrymmen och garage.

KVARTER 1102, TOMT 11b, VÄVAREGRÄND 1— LILLA ÅGATAN 6 AREAL = 653,3 m²

- b 1** bostadshus från början av 1800-talet, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, valmtak.

A1, MA1, stilfull klassicistisk byggnad.

Skick: tillfredsställande.

- b 2** bostadshus i 2 våningar från 1700-talet, primär lodrät panel, 4-rutorsfönster med gustavianska ramar, höjt vid uppförandet av byggnad 1, sekundärt sadeltak, på gårdssidan öppen trappa till andra våningen.

A1, MA1, ur byggnadshistorisk synpunkt mycket intressant.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Fasaden mot gårdssidan borde för-
enklas. Nuvarande användning som
bostad lämplig.

- b 3** rappat stenhus i 2 våningar, verkstad, ursprungligen bostadshus, fa-
saders ursprungliga utformning
har avlägsnats, byggt 1913.

C, MA1, tillfredsställande.

Föreslås rivas.

- b 4** uthus, delvis av stock, delvis av tegel och korsvirke, i gatufasaden spontad vågrät panel.

A, tillfredsställande.

Föreslås restaureras eller ersättas med en ny byggnad.

- b 5** nybyggnad, arbetsrum eller utrymmen i anslutning till användningen av huvudbyggnaden, garage.

- b 6** nybyggnad närmast avsedd att användas som arbetsrum eller ekonomibyggnad.

- b 7** nytt garage.

— Tomtgränserna föreslås granskas från stranden.

PARKOMRÅDE (forna tomt 12), VÄVAREGRÄND 4

I förslaget hör tomten till parkområdet.

KVARTER 1103, TOMT 7, LILLA ÅGATAN 1—BROBACKEN 2 AREAL = 664 m²

- b 1** bostadshus i 2 våningar, nedre våningen 1789, övre våningen 1824, norra delen av västra flygeln 1828, övre våningen ursprungligen smalare än nedre våningen, i övre våningen fanns vid den västra och den södra väggen en öppen balkong, belagdes med panel runt om 1901, enkel nyrenessansbrädfodring, 2—3 och 3-delade fönster, valmtak.

B, MA2/MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Ifall byggnaden inte restaureras, kan den ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).

- b 2** bostadshus, 1832, ursprungligen bondstuga, spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

B, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Byggnadens grunddelar bevaras, användning närmast i anslutning till nybyggnad 7.

- b 3** bostadshus från början av 1800-talet, ursprungligen stall och ladugård, omändrades 1904 till bostadshus, nyrenessansbrädfodring 1914, 4-rutorsfönster, valmtak.

C, MA2, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 7).

- b 4** lider med lodrät panel.

C, dåligt (odugligt).

Föreslås att byggnaden rivs.

- b 5** nybyggnad i 2 våningar för bostads-, kontors- och affärsändamål.

- b 6** nybyggnad i en våning för bostadsbruk eller för användning i anslutning till byggnad 5, garage i källarvåningen ovanför jorden.

- b 7** nybyggnad i en våning närmast för bostadsbruk.

KVARTER 1103, TOMT 109 (en del av forna 8 a), MELLANGATAN 22 AREAL = 658,9 m²

- b 1** bostadshus, 1800, ursprungligen (forna stall och lada, panel med täcklister, 8 a:s rappning i norra gaveln. Genom-

- b 2** gående reparation 1965—66, dekorativa målade fönsterluckor mm, gustaviansk paradddörr som härstammar från annat håll, 16-rutorsfönster.

A, MA2, byggnad, restaurerad i romantiserad stil, men likväl representativ för sin tid.

Skick: gott.

Förslag:

Byggnadens del mot Mellangatan bevaras, i samband med reparationen förnyas de delar av byggnaden som icke harmonierar med byggnadens karaktär, flygeln mot gården föreslås ersättas till en del med en nybyggnad i 2 våningar. Lämplig närmast för bostadsbruk.

KVARTER 1103, TOMT 110
(en del av forna 8 a),
LILLA ÅGATAN 3
AREAL = 402,7 m²

- b 1** nyare bostadshus av tegel, grovputsat, valmtak.
C, MA1, arkitektoniskt obetydlig, byggnadsmaterialet är olämpligt med tanke på miljön, stängslet av betong borde ersättas med ett plank.
Skick: gott.
Förslag:
Ersättes med en nybyggnad (byggnad 2).
- b 2** nybyggnad delvis i 2 våningar för bostadsbruk.

KVARTER 1103, TOMT 9a, 10a,
MELLANGATAN 24—
LILLA ÅGATAN 5
AREAL = 943 m²

- Till tomten har föreslagits, att delar från tomterna 16 samt 13—15, sammanlagt ca. 190 m², skulle anslutas.
- b 1** bostadshus, 1818, panel med täcklistor, förnyad 1967, väggarna höjda och nytt sadeltak lagt 1907.
B, MA2, gott.
Förslag:
Byggnadens stomme bevaras. Den sekundära södra delen av vindsvåningen avlägsnas, takets form ändras, skjulets flygel mot gårdssidan borde rivas. Bostadsanvändning.
- b 2** byggnad 2 på tomt 16, vilken har föreslagits, att skulle anslutas till tomt 9—10, tilläggsutrymme i anslutning till användningen av huvudbyggnaden, eller nuvarande bostadsbruk.
- b 3** nybyggnad, som är belägen i södra hörnet mellan byggnad 3 på tomt 16 och byggnad 3 på tomt 13—15. Användning: tilläggsutrymme närmast för huvudbyggnaden (byggnad 1) eller ekonomibyggnad och garage.
- b 4** nybyggnad, delvis i 2 våningar, för bostadsbruk.
- b 5** nybyggnad för användning som bostad eller arbetsrum, garage i källarvåningen ovanom jorden.

KVARTER 1103, TOMT 11a,
VÄVAREGRÄND 3—
LILLA ÅGATAN 7
AREAL = 558 m²

- b 1** bostadshus, 1829, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, stilen klassicistisk byggnad.
Skick: tillfredsställande.
Förslag:
Tilläggsbyggnaden mot gården kan rivas eller också kan den ändras. Nuvarande användning som bostad lämplig.
- b 2** bostadshus med långa knutar från 1700-talet, primär lodrät panel, sadeltak, 4-rutorsfönster.
A1, MA1, arkitektoniskt i gott skick ändringsritning 1888.
Skick: tillfredsställande.
Förslag:
Från byggnadens östra gavel invid tomtgränsen, borde tamburdelen avlägsnas och farsturna förminskas, användningen som bostad lämplig.

- b 3** uthus med vågrät panel från slutet av 1800-talet, pulpettak.
C, odugligt.
Föreslås rivas.
- b 4** nyare uthus med lodrät panel.
C, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 5** nybyggnad: garage samt tilläggsutrymme eller arbetsrum för huvudbyggnaden.

KVARTER 1103, TOMT 13, 15,
VÄVAREGRÄND 5—7
AREAL

Den byggnadsgrupp kring gården som utgörs av de två tomterna är en av stadens mest enhetliga och ur kulturhistorisk synpunkt en av de värdefullaste.

I förslaget har tomten behandlats som jämförbar med Y-tomten, ehuru den eventuellt kommer att förbli i privat bruk, eftersom dess läge såsom gränsande till gamla stan förutsätter, att de privata byggnaderna bevaras så fullständigt som möjligt samt att de trots sitt synnerligen dåliga skick repareras.

Vid södra gränsen av tomten har föreslagits smärre ändringar.

- bostadshus från slutet av 1700-talet
- b 1** byggt i delvis 1 delvis 2 våningar, västra ändan äldre än östra ändan, primär lodrät panel, i nedre våningen 4-rutorsfönster, i övre våningen 2-rutorsfönster, gustavianska ramar, sadeltak.
A1, MA1, antikvariskt mysket intressant, men i dåligt skick varande byggnad.
Skick: dåligt.
Förslag:
Bör istandsättas genom restaureringsarbeten, fönstren omändras till 4-rutorsfönster. Användningen som bostad lämplig, en del av rummen i nedre våningen borde omändras till hjälputrymmen för lägenheten, byggnaden lämpar sig även för officiellt bruk.
- b 2** bostadshus från slutet av 1700-talet, 2-delat och försett med trappa, västra delen försedd med lodrät panel, i östra delen spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, valmtaket möjligen sekundärt.
A, MA1, dåligt.
Förslag:
Bör istandsättas genom restaureringsarbeten, farsturna ändras. Användningen som bostad lämplig.
- b 3** bostadshus från 1700-talet, primär lodrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, dåligt.
Förslag:
Bör istandsättas med undantag av östra ändan, fönstren omändras till 4-rutorsfönster, farstun förnyas, fönstren vid tomtgränsen borde avlägsnas. Användning: tilläggsutrymme för huvudbyggnaden.
- b 4** avträde.
C, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 5** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, ursprungligen bakstuga, panel med täcklistor, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Istandsättes till tilläggsutrymme för huvudbyggnaden eller till liten bostad.

- b 6** 2-våningsuthus från 1700-talet, ursprungligen stall, ladugård och lider, loftartad, spontad vågrät panel, i östra gaveln lodrät panel.
B, dåligt.

Förslag:

Ifall byggnaden ej kan bevaras, exempelvis av brandsäkerhetsskäl, föreslås den ersättas med en kortare nybyggnad (byggnad 9).

- b 7** lågt uthus i 2 våningar från 1700-talet, svalgång, i södra ändan ursprungligen stall och ladugård, norra delen en bod.

A, antikvariskt intressant, men i dåligt skick.

Skick: dåligt.

Förslag:

Norra ändan av byggnaden istandsättes till bod, södra ändan ersätts med en ny byggnad eller ett skjul.

- b 8** nytt garage.

- b 9** nybyggnad närmast i anslutning till användningen av byggnad 1.

KVARTER 1103, TOMT 16,
MELLANGATAN 26
AREAL = 371 m²

En del av tomten reserveras obebyggd som bilparkeringsplats avsedd för de närmaste kvarterens tomter, en annan del ansluts till tomt 9—10.

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 16- och 2-rutorsfönster, sadeltak.

B, MA, tillfredsställande.

Förslag:

Erforderliga reparationer får utföras i byggnaden endast för att hålla den i skick.

- b 2** litet bostadshus, förmodligen äldre än det föregående, ny panel med täcklistor, i bakre väggen primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Byggnaden är belägen på den del av tomten som föreslagits att skulle anslutas till tomt 9—10, användning: liten bostad eller tilläggsutrymme för huvudbyggnaden.

- b 3** uthus med panel med täcklistor, numera garage.

C, tillfredsställande.

Föreslås rivas, delvis ersättas med byggnad 3 på tomt 9—10.

KVARTER 1104, TOMT 17,
BROBACKEN 4
AREAL ca. 1230 m²

- b 1** mångdelat vinkelbostadshus, södra flygelns mellersta del ca. 1734, utbyggt på 1700-talet mot öst och väst, västra flygelin byggd i två skeden i början av 1800-talet samt ateljé i norra delen 1920 (Armas Lindgren). Spontad vågrät panel och lisener från mitten av 1800-talet, 6-rutors-

fönster, förenhetligt 1920, valmtak. Brandmur byggd mitt i västra flygeln 1920.

A2, MA2, ur byggnadshistorisk synpunkt sett stadens kanske intressantaste byggnad, ur miljösynpunkt av största betydelse. Bör bevaras orörd.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Bevaras i sitt nuvarande skick. I norra gaveln på husets flygel, belägen invid Brobacken, kan installeras ett garage.

**KVARTER 1104, TOMT 18,
BROBACKEN 6—
MELLANGATAN 23
AREAL = 946 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar uppenbarligen från 1700-talet, ursprungligen byggt i en våning, i mitten en portgång, väster om den i nedre våningen fanns ursprungligen en krambod, smal spontad vågrät panel 1892, under den primär lodrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A1, MA2, arkitektoniskt högklassig byggnad, gatufasaden borde restaureras.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär: yttre brädfodring, fönstren omändras till 4-rutorsfönster. Användning: för bostads-, kontors- och affärsändamål.

- b 2** bostadshus eventuellt från 1700-talet, ursprungligen bakstuga, bakugnen finns ännu kvar, nyrenessansbrädfodring, under den primär lodrät panel.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär, farstutrappan kan repareras. Användning: som tilläggsutrymmen för byggnad 1 eller som bostadsarbetsutrymmen.

- b 3** uthus av stock med lodrät panel, ursprungligen 5 bodar och en ladugård.

B, MA, tillfredsställande.

Förslag:

Iståndsättes till förvaringsutrymmen.

- b 4** uthus med lodrät panel, ursprungligen stall och kompost.

C, MA, viktig byggnad ur Mellangatans miljösynpunkt.

Skick: dåligt.

Förslag:

Då byggnaden repareras bör formen på byggnadens vägg mot Mellangatan samt skuldelens anslutning till byggnad 3 bevaras.

- b 5** bostadshus i 2 våningar, från början av 1800-talet, spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster.

A, MA, tillfredsställande.

Förslag:

Bör iståndsättas närmast till bostadshus, rummen i nedre våningen bör omändras till hjälputrymmen.

- b 6** uthus i 2 delar, delvis lodrät panel, delvis spontad vågrät panel, västra delen från 1700-talet, östra delen 1851.

B, dåligt.

Förslag:

Man har föreslagit att huset skall ersättas med en ny byggnad. Byggnadens västra del borde bevaras ifall garageutrymme ej behövs.

- b 7** nybyggnad garage samt trappuppgång och tilläggsutrymme för byggnad 5.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

**KVARTER 1104, TOMT 19,
BROBACKEN 8—
MELLANGATAN 25
AREAL = 761 m²**

- b 1** bostadshus från 1700-talet, tvådelat, reparerat 1898, härvid har fönstren utökats, väggarna höjts, sadeltak införts i stället för valmtak och fasaderna försetts med enkel nyrenessansbrädfodring, 2-rutorsfönster.

B, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Iståndsättes för bostads- kontorsaffärsbruk (ej flera dörrar mot gatan). Fönstren omändras till 6-rutorsfönster, farsturna kan ändras.

- b 2** bostadshus från 1700-talet, panel med täcklist, sadeltak, 4-rutorsfönster.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).

- b 3** uthus med lodrät panel, ursprungligen ladugård, kompost och vedlider, pulpettak.

C, MA, odugligt.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).

- b 4** bod i en våning, ofodrad.

A, dåligt.

Föreslås att byggnaden rivs.

- b 5** nybyggnad för bostadsändamål.

- b 6** nybyggnad garage och dyl.

**KVARTER 1104, TOMT 20,
BROBACKEN 10—
MELLANGATAN 27—
VÄVAREGRÄND 9
AREAL ca. 750 m²**

- b 1** bostadshus, 1834—35, bred spontad vågrät panel, i östra gaveln smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, valmtak, ovalmat i östra gaveln. I östra gaveln fanns ursprungligen ett bageri.

A, MA2/MA, viktig miljöbyggnad.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Iståndsättes till bostads- eller affärsutrymmen, fönstren omändras till 4-rutorsfönster, såsom mot Vävaregränd, farsturna får rivas.

- b 2** bostadshus, 1774, enkel nyrenessansbrädfodring, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA, tillfredsställande.

Förslag:

Iståndsättes närmast till bostadshus, fönstren omändras till 4-rutorsfönster, på gårdssidan kan utföras ändringar.

- b 3** bod i 2 våningar, 1835.

A, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Iståndsättes till förvaringsutrymme.

- b 4** uthus med lodrät panel, ca. 1814.

B, tillfredsställande.

Föreslås att byggnaderna rivs.

- b 5** uthus i 2 våningar, i nedre våningen ursprungligen stall, ladugård och visthus, i övre våningen lager och i västra gaveln bostadsrum, byggt ca. 1814, spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny byggnad.

- b 6** nybyggnad: användes som arbetsrum, bostad eller hjälputrymme.

**KVARTER 1105,
MELLANGATAN 19—
KYRKOBRINKEN**

- b 1** 2-våningsbostadshus med långa knutar, ca. 1764, i gårdsfasaden primär lodrät panel, i gatufasaden smal spontad vågrät panel, sadeltak, ursprungligen brutet tak, väggarna förstärkta med följare, ingången ändrad 1867 från gatufasaden till norra gaveln, 4-rutorsfönster.

A1, MA2, central byggnad i kyrkans närmaste miljö, det brutna taket borde återställas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär. Byggnadens grundstomme och grundplan bevaras i samband med reparationer. Användning: församlingens samlingsutrymmen, bostadsutrymmen.

- b 2** bostadshus från slutet av 1700-talet, ursprungligen bakstuga, sekundär brädfodring med täcklister, fönster med små rutor, sadeltak.

A1, MA2, stilren byggnad i gott skick.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Byggnadens grundkaraktär bevaras, användes som bostad.

- b 3** vedlider.

A1, dåligt.

Förslag:

Kan ersättas med en nybyggnad.

- b 4** uthus samt kyrkans värmecentral, från 1930-talet, panel med täcklist, pulpettak.

C, MA2, harmonierar synnerligen väl med miljön.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Då huset ombyggs, bevaras den nuvarande byggnadens läge och yttre skick i sina huvuddrag.

**KVARTER 1106, TOMT 1a,
MELLANGATAN 10—
STORA ÅGATAN 9
AREAL = 1161,0 m²**

- b 1** bostadshus med långa knutar i 1 och 2 våningar, byggt ca. 1770, smal spontad vågrät panel från slutet av 1800-talet, väggarna höjda, sekundärt sadeltak, ursprungligen brutet tak, primära 4- och 6-rutorsfönster.

A1, MA2, stilfull träbyggnad belägen i värdig miljö, det brutna taket borde återställas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär. Gårdsflygeln mot Mellangatan borde avlägsnas. Byggnaden föreslås användas för något slags allmänt ändamål, såsom restaurang, café eller dyl.

- b 2** uthus med täcklistpanel, 1824, ursprungligen stall, kompost, ladugård och lada, valmtak.

A1, MA2, en synnerligen viktig miljöbyggnad.

Skick: dåligt.

Förslag:

Byggnaden istandsättes med bevarande av dess karaktäristiska drag till utrymmen i anslutning till huvudbyggnadens användning som lager mm.

- b 3** 2-våningsbod med långa knutar, 1825.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Bevaras som lagerbod.

- b 4—5** nybyggnader som omfattar utrymmen i enlighet med eller i anslutning till användningen av byggnad 1. Fasaderna mot Mellangatan är 1-våningsfasader.

- b 6** garage.

**KVARTER 1106, TOMT 2,
STORA ÅGATAN 11—
MELLANGATAN 12
AREAL = 1261,1 m²**

- b 1** bostadshus, 1779, gårdsflygeln 1790, de långa hörnen sekundärt avlägsnade, nyrenessansbrädfodring, valmtak, T-delade fönster.

A, MA1, byggnad belägen i synnerligen krävande miljö, bör istandsättas utvändigt.

Skick: tillfredsställande (dåligt).

Förslag:

Istandsättes och restaureras för bostadsbruk eller för något särskilt ändamål. Gårdsflygeln sekundära mellandel rivs och dess forna visthusbyggnad, belägen i östra ändan, restaureras.

- b 2** uthus, i gatufasaden spontad vågrät panel, pulpettak.

C, MA1, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med ett garage.

- b 3** 2-våningsbod med långa knutar, 1780, sadeltak.

A, MA2, en väsentlig del av den fina gatumiljön.

Skick: odugligt.

Förslag:

Kan rivas ur vägen för nybyggnaden.

- b 4** nybyggnad för bostadsbruk.

- b 5** garage.

**KVARTER 1106, TOMT 3,
STORA ÅGATAN 13—
MELLANGATAN 14
AREAL = 1116,7 m²**

- b 1** bostadshus i 1 1/2 våning, byggt 1852, rappat, reparerat 1889, sadeltak.

C, MA1, byggnad som icke harmonierar med miljön.

Skick: gott.

Förslag:

Endast erforderliga reparationer för

att hålla byggnaden i skick får utföras.

- b 2** bostads- och affärshus, byggt 1969.

- b 3** nybyggnader närmast för bostads- och 4 bruk.

**KVARTER 1106, TOMT 4,
STORA ÅGATAN 15—
MELLANGATAN 16
AREAL = 1337,1 m²**

- b 1** 2-våningsbostadshus med långa knutar, nedre våningen 1761, övre våningen 1812, i mitten ursprungligen en portgång, spontad vågrät panel 1887, T-delade fönster, valmtak, sekundär gårdsflygel i en våning, från början av 1800-talet.

A, MA1, utvändigt förfallen, bör istandsättas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär, såsom exempelvis återställande av portgången samt fönsterändringar. Användning: bostad och internat.

- b 2** 2-våningsuthus med långa knutar, byggt i en våning mot gatan, ursprungligen magasin, stall och kompost, byggt i början av 1800-talet, i gatufasaden primär vågrät panel, sadeltaket förnyat 1889.

A1, MA2, synnerligen viktig miljöbyggnad i dåligt skick.

Skick: odugligt.

Förslag:

Kan rivas ur vägen för nybyggnaden (byggnad 4).

- b 3** nybyggnad: specialarbetsrum eller bostad.

- b 4** nybyggnad för kontors- och/eller bostadsbruk, i nedre våningen hjälputrymmen för de på tomten belägna byggnaderna.

- b 5** nytt garage.

**KVARTER 1106, TOMT 5,
STORA ÅGATAN 17—
BROBACKEN 1—
MELLANGATAN 18
AREAL = 1736,8 m²**

- b 1** bostads-affärshus i 2 våningar; 1760, i övre våningen gavelkamrar och öppen vind, i väggen mot gården primär lodrät brädfodring, i gatufasaden smal spontad vågrät panel 1887, sekundärt sadeltak, ursprungligen brutet tak, 3- och 2-rutorsfönster.

A1, MA1, central byggnad på åstranden, det brutna taket borde återställas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Reparationer av restaureringskaraktär. Användning: användes som mötes- och utställningslokal, som sociala och rekreationsutrymmen samt som bostad.

- b 2** bostadshus 1760, spontad vågrät panel och lisener från början av 1800-talet, sadeltak, 3- och 6-rutorsfönster.

A1, MA2/MA1, byggnad som väsentligt tillhör Brobackens miljö.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Istandsättes för bostads- och/eller kontorsändamål.

- b 3** uthus av stock, 1801, i gatufasaden vågrät panel, sadeltak, ursprungligen stall, kompost, ladugård.

A1, MA2, fast ansluten till föregående.

Skick: dåligt.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 7).

- b 4** bostadshus, 1815, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Bevaras som bostadshus.

- b 5** vedlider, 1810, spontad vågrät panel. Skick: dåligt.

Föreslås rivas.

- b 6** lider, 1818 och i slutet av 1800-talet, i gatufasaden nyare smal panel med täcklister, pulpettak.

C, MA2, dåligt.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 8).

- b 7** nybyggnad på den gamla sockeln, volymen samma som för byggnad 3, bostadsbruk.

- b 8** nybyggnad för kontorsbruk samt för användning som arbetsrum och som gemensamt utrymme för tomterna, i nedre våningen garage.

**KVARTER 1107, TOMT 1b,
STORA ÅGATAN 24
AREAL = 339,2 m²**

- b 4** affärshus med långa knutar, ursprungligen bostadshus, 1824, fårad vågrät panel, skyltfönster, sadeltak.

A, MA2, viktig miljöbyggnad.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Byggnadens grundkaraktär bör bevaras, kan användas som bostad eller för offentlig rekreation.

- b 5** strandbod i en våning med långa knutar 1794, yttre brädfodring med täcklister, gaveln ofodrad. I gavelväggen två 2-rutorsfönster.

Skick: odugligt.

Förslag:

Byggnaden bör grundförbättras eller delvis förnyas sålunda att byggnadens huvudkaraktär bibehålles. Gaveln bör rekonstrueras. Kan användas som bostad eller rekreatiönsändamål.

- b 6** uthus med långa knutar, magasin 1788, täckt med lodrät brädfodring och lister, på gatufasaden och norra fasaden sekundär fårad vågrät panel.

A1, MA2, central miljöbyggnad.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Gatufasaden rätas ut efter gatulinjen, fasadbeklädnaden förnyas till enhetlig lodrät brädfodring. Kan användas som bostad eller rekreatiönsändamål.

**KVARTER 1108, TOMT 99,
GYMNASIEGRÄND 4
AREAL = 852 m²**

- b 1** bostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA, gott.
Central miljöbyggnad.

- b 2** bostadshus, den äldsta delen från början av 1800-talet, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, primärt sadeltak.

A, tillfredsställande.

- b 3** bostadshus från början av 1800-talet, ursprungligen vishus och bakstuga, smal spontad vågrät panel 1912, 2-rutorsfönster, sadeltak.

B, tillfredsställande.

- b 4** skjul med lodrät panel från början av 1800-talet, pulpettak.

A1, dåligt.

Föreslås användas för hjälputrymmen.

- b 5** uthus med lodrät panel från början av 1800-talet.

A1, gott.

Uthus i synnerligen väl bevarat skick. Föreslås användas för hjälputrymmen.

- b 6** bostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, primärt sadeltak.

A, tillfredsställande.

I byggnaden kan 3 bilplatser inrymmas och erforderliga ändringar utföras i norra sidan.

— Tomtens stängsel bör förnyas. Byggnaderna 1 och 2 har fönsterrätt mot granntomtens gräns. Byggnadens taklister, som är belägna invid tomtgränsen, får överskrida denna.

**KVARTER 1108, TOMT 100,
KYRKOTORGET 15—
GYMNASIEGRÄND 2
AREAL = 1280 m²**

- b 1** barock-klassicistiskt stenhus i 2 våningar, rappat, byggt 1757—58, ursprungligen gymnasium, nuförtiden domkapitel, byggt och planerat av Samuel Berner. Brutet tak, 20- och 16-rutorsfönster.

A2, MA2, gott.

En av de mest betydande profana barockbyggnaderna i vårt land, bevarad i någonlunda ursprungligt skick.

Byggnadsritning Sveriges byggnadsstyrelse.

Brandförsäkringsbrev av år 1799.

- b 2** bostadshus från 1800-talet, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA, tillfredsställande.

- b 3** rappat garage av tegel från 1950-talet.

C

Kan ersättas med en ny byggnad, i vilken bilplatser och hjälputrymmen inrymmas.

**KVARTER 1109, TOMT 96a,
ÖSTRA LÅNGGATAN 26
AREAL = 1566,9 m²**

- b 1** nybyggnad, i västra ändan garage och hjälputrymmen.

- b 2** nybyggnad, i västra ändan garage och hjälputrymmen, sammanbyggt med byggnad 1.

— Tomten bör inhägnas. Gränsen i tomtens nordvästra hörn föreslås ändras.

**KVARTER 1109, TOMT 96b,
ÖSTRA LÅNGGATAN 29
AREAL = 1407,7 m²**

- b 1** bostadshus, det nuvarande skicket från slutet av 1800-talet, spontad vågrät panel, 3-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA, tillfredsställande.

Kan anslutas till byggnad 6.

- b 2** bostadshus, från 1800-talet, bred spontad brädfodring, 1- och 3-rutorsfönster, sadeltak.

B, MA1, tillfredsställande.

Ändringsritning 1928.

6-rutorsfönstren föreslås återställas.

- b 3** lider med vågrät panel.

B, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 4** skjul, bred spontad vågrät panel.

A, tillfredsställande.

Föreslås användas för hjälputrymmen.

- b 5** lider med vågrät panel.

C

Föreslås rivas.

- b 6** bostadshus, som via farstun kan anslutas till byggnad 1. Taklisten får överskrida tomtgränsen och fönster byggas mot granntomten på mer än 2 m höjd över golvet. I byggnadens västra ända inrymmas bilplatser och eventuella hjälputrymmen.

— Tomten bör inhägnas mot Östra Långgatan och mot granntomterna. Gränsjustering i tomtens norra del.

**KVARTER 1109, TOMT 97,
GYMNASIEGRÄND 8
AREAL = 1020 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från slutet av 1700-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Synnerligen fängslande hantverksbyggnad.

- b 2** bostadshus, uppenbarligen från 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A, tillfredsställande.

- b 3** lider, bred spontad vågrät panel, pulpettak.

A1, MA, tillfredsställande.

Tillhör väsentligt gatu- och tomtmiljön.

- b 4** skjul med panel med täcklister.

C, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).

- b 5** skjul, föreslås rivas.

- b 6** nybyggnad, taklisten får överskrida tomtgränsen och fönster byggas mot granntomten på mer än 2 m höjd över golvet. I källarvåningen kan 2 bilplatser inrymmas, infart från södra ändan.

— Tomtens stängsel mot granntomterna bör förnyas. Gränsjustering i tomtens norra del.

**KVARTER 1109, TOMT 98,
GYMNASIEGRÄND 6
AREAL = 820 m²**

- b 1** bostadshus, det nuvarande skicket från slutet av 1800-talet, smal spon-

tad vågrät panel, 2-rutorsfönster, nyrenessansramar, sadeltak.

C, gott.

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).

- b 2** skjul med panel med täcklister.

C, tillfredsställande.

Föreslås rivas.

- b 3** nybyggnad, i östra ändan 2 bilplatser, infart från gaveln.

- b 4** nybyggnad.

— Tomten bör försees med nya stängsel.

**KVARTER 1110, TOMT 102,
ÖSTRA LÅNGGATAN 23
AREAL = 625 m²**

- b 1** kan ersättas med en ny byggnad.

- b 2** föreslås rivas.

- b 3** nybyggnad, delvis i 2 våningar. I byggnadens östra ända inrymmas bilplatser.

— Tomtens stängsel bör förnyas.

**KVARTER 1110, TOMT 95,
ÖSTRA LÅNGGATAN 21
AREAL = 914 m²**

- b 1** nyare rappat stenhus i 2 våningar, bostads- och affärshus.

C, MA/MB, gott.

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 3).

- b 2** bostadshus från slutet av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).

- b 3** nybyggnad. Ifall byggnaden används som butik, får ingångsdörren finnas på gatsidan.

- b 4** nybyggnad, i vilken en bilplats samt hjälputrymmen inrymmas. Taklisten får överskrida tomtgränsen.

— Tomten bör inhägnas. Eventuell parkering för kunder kan ordnas på norra sidan av byggnad 3.

**KVARTER 1111, TOMT 61,
ÖSTRA LÅNGGATAN 17—
BORGATAN 2
AREAL = 247,8 m²**

- b 1** bostadshus från 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, primärt sadeltak.

A, MA1, tillfredsställande.

brandförsäkringsbrev 14496.

- b 2** nyare skjul med klinkpanel.

C, MA1, odugligt.

Föreslås rivas.

- b 3** vishusbyggnad, sekundär lodrät panel och bred spontad vågrät panel.

A, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).

- b 4** nybyggnad, till vilken byggnad 1 kan anslutas. Byggnaden omfattar hjälputrymmen och en bilplats.

- b 5** nybyggnad, avsedd för hjälputrymmen.

— Tomtens stängsel bör förnyas. Gränslinjen mot tomt 93 borde justeras.

**KVARTER 1111, TOMT 91,
BORGSGATAN 8—
BRUNNSGATAN 54
AREAL = 1215,7 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Till tomten har föreslagits 2 byggnadskomplex, varav i det ena, det nordligare, föreningens festsal inklusive hjälputrymmen skulle vara belägen. I den andra byggnaden skulle föreningens kontor, klubbрум och konferensutrymmen ligga.

**KVARTER 1111, TOMT 92,
BORGSGATAN 6
AREAL = 1216,6 m²**

På tomten finns inga värdefulla byggnader. I planen har föreslagits 2 byggnader, vilka bägge är byggda i 2 våningar. Byggnaden vid gatan är lämplig som bostadshus. Den på tomten belägna halvfärdiga snickarverkstaden föreslås byggas färdig på redan gjuten grund.
Förslag:
Verkstadsutrymme.

**KVARTER 1111, TOMT 93,
ÖSTRA LÅNGGATAN 19—
BORGGRÄND 4
AREAL = 2175,9 m²**

- b 1** bostadshus från mitten av 1800-talet, byggt enl. rutplan, bred spontad vågrät panel, i norra fasaden klinkpanel, valmtak, 6-rutorsfönster.
B, MA, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 2** klassicistiskt bostadshus från mitten av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, valmtak.
B, MA, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).
- b 3** uthus, spontad vågrät panel.
B, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 7).
- b 4** lida med klinkpanel.
C, odugligt.
Föreslås rivas.
- b 5** nybyggnad, delvis i 2 våningar (taklisten får överskrida granntomtens gräns).
- b 6** nybyggnad.
- b 7** nybyggnad, taklutning 3:5.
- b 8** nybyggnad, garage.
— Tomten bör inhägnas. Mot tomt 61 föreslås gränsjustering.

**KVARTER 1111, TOMT 94,
KRUKMAKARGRÄND
AREAL = 429,0 m²**

- b 1** föreslås rivas.
- b 2** föreslås rivas.
- b 3** nybyggnad, i norra ändan bilplats och hjälputrymmen.
— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1112, TOMT 28,
SKOLGRÄND 6—ILLBYGRÄND 1
AREAL = 363,1 m²**

- b 1** bostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, tillfredsställande.
brandförsäkringsbrev 17218.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 2** bostadshus från början av 1800-talet, ursprungligen bakstuga, sekundär smal spontad vågrät panel.
B, MA1, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 3** nyare uthus med panel med täcklister, sadeltak.
C, MA1, gott.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** nybyggnad, takets lutning och höjd såsom byggnad 7 på tomt 29.
- b 5** nybyggnad, skjul försett med platt tak samt förvaringsplats för bil.
— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1112, TOMT 29,
GYMNASIEGRÄND 5—
ILLBYGRÄND 3
AREAL = 1064,8 m²**

- b 1** bostadshus, den primära norra flygeln eventuellt från 1700-talet, västra flygeln från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel 1880, 6-rutorsfönster, utbyggt 1880, sadeltak.
A1, MA/MA1, dåligt, ur byggnadshistorisk synpunkt intressant.
ändringsritning 1880, 1889, 1914.
Förslag:
Västra flygeln föreslås rivas och norra flygeln utbyggas ända mot Illbygränd. Den gamla stenfoten borde bevaras. Ifall detta är omöjligt, borde åtminstone annexet föras med en liknande ny sockel.
- b 2** 2-våningsbod från början av 1800-talet, i västra väggen bred spontad vågrät panel.
A1, odugligt.
Föreslås bevaras i mån av möjlighet.
- b 3** nyare uthus av kalksandtegel.
C, tillfredsställande.
Fullständigt olämpligt i sin miljö.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** uthus med klinkpanel, pulpettak.
C, odugligt.
Föreslås rivas.
- b 5** nybyggnad, i vilken 2 öppna bilplatser samt hjälputrymmen inrymmer; taklisten får överskrida granntomtens gräns.
- b 6** annex (se byggnad 1).
- b 7** nybyggnad, höjden och takets lutning såsom byggnad 4 på tomt 28.
— Tomten bör inhägnas. På gårdsplanen bör en bilplats reserveras. Gränslinjen mot tomt 34 bör justeras.

**KVARTER 1112, TOMT 30, 31,
GYMNASIEGRÄND 7
AREAL = 851,9 m²**

- b 1** 2-delat bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA, tillfredsställande.
ändringsritning 1879, 1900.
Förslag:
På gårdssidan kan fasadändringar utföras.
- b 2** uthus med lodrät panel.
A, tillfredsställande.
Förslag:
I byggnaden kan hjälputrymmen inrymmas. Gårdsfasaden kan ändras.
- b 3** nyare skolbyggnad, pulpettak.
C, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 4** nybyggnad, den mot tomtgränsen byggda, taklisten får överskrida tomtgränsen; mot granntomten kan finnas fönsteröppningar på mer än 2 meters höjd från golvet.
- b 5** annex som fortsättning på byggnad 2, i annexet inrymmer 2 öppna bilplatser.
— Tomten bör inhägnas. På gårdsplanen bör en bilplats reserveras.

**KVARTER 1112, TOMT 32,
GYMNASIEGRÄND 9—
ÖSTRA LÅNGGATAN 22
AREAL = 587,0 m²**

- b 1** bostads- och affärshus, uppenbarligen från slutet av 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster och skyltfönster, sadeltak.
C, MA, tillfredsställande, senare förstört genom ändringar.
ändringsritning 1923.
Förslag:
På fasaden mot gårdssidan kan ändringar göras. Gatufasaden borde återställas i stil enligt skick.
- b 2** bostadshus, uppenbarligen från 1700-talet, spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA, dåligt.
Förslag:
Farstun bör ovillkorligen rivas. Gårdsfasaden kan ändras.
- b 3** uthus, smal spontad vågrät panel.
C, MA, odugligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad.
- b 4** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen och 2 öppna bilplatser inrymmer.

**KVARTER 1112, TOMT 33,
ÖSTRA LÅNGGATAN 20—
SKOLGRÄND 10
AREAL = 669,7 m²**

- b 1** bostadshus från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, i västra gaveln bred primär lodrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
brandförsäkringsbrev 14495.
ändringsritning 1865, 1919.
- b 2** bostadshus från 1800-talet, ursprungligen bakstuga, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Föreslås utbyggas (se byggnad 7).

- b 3** bostadshus, från 1700-talet, lodrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
- b 4** uthus med vågrät panel.
A, MA1, tillfredsställande.
- b 5** uthus, i gatufasaden sekundär lodrät panel.
B, MA1, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 8).
- b 6** skjul under byggnad, i gatufasaden bred spontad vågrät panel.
B, MA1, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 7).
- b 7** nybyggnad, fortsättning på byggnad 2, kan även anslutas till byggnad 3.
- b 8** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen och 2 bilplatser inrymmer.
— Antikvariskt synnerligen intressant tomt.

**KVARTER 1112, TOMT 34,
SKOLGRÄND 8
AREAL = 434,4 m²**

- b 1** bostadshus kanske från 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, tillfredsställande.
Föreslås utbyggas mot norr till tomtgränsen (se byggnad 4).
- b 2** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, dåligt.
Förslag:
I byggnaden inrymmer hjälputrymmen och en öppen bilplats med extra tak. På fasaden mot gårdssidan kan erforderliga ändringar utföras.
- b 3** skjul, bred lodrät panel.
A, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 4** annex, mot granntomterna får byggas fönster på mer än 2 m höjd från golvet.
— Tomten bör inhägnas. Gränslinjen mot tomt 39 bör justeras.

**KVARTER 1113, TOMT 21,
KYRKOTORGET 11—
SKOLGRÄND 2
AREAL = 1180,0 m²**

- b 1** biskopsgården, från 1920-talet, rappat stenhus, neoklassisk fasadindelning, brutet tak, frontispis och pilastrar.
A, MA2, i gott skick, en för sin byggnadsstil typisk produkt, harmonierar någonlunda med miljön.
— Tomtens stängsel mot granntomterna bör förnyas, 2 bilplatser reserveras på gårdsplanen. Tomten har avloppsservitut.

**KVARTER 1113, TOMT 22, 24,
KYRKOTORGET 13—
GYMNASIEGRÄND 1
AREAL = 1069,0 m²**

- b 1** bostadshus, byggt delvis på 1700-talet, delvis i slutet av 1800-talet,

försett med lodrät panel, sadeltak, 4-rutorsfönster.

A, MA2/MA, tillfredsställande.
brandförsäkringsbrev nr. 889 från år 1806.

investeringsberättelse KM.
ändringsritning 1901.

- b 2** lider, från slutet av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, pulpettak.
B, MA2, tillfredsställande.
Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 8).
- b 3** bostadshus från 1770- och 1780-talet, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA, tillfredsställande.
Förslag:
4-rutorsfönstren bör återställas mot gatan. På gårdssidan kan fasadändringar utföras. Då betongtegeltaket repareras, bör det ersättas med filt- eller plåttak.
- b 4** 2-våningsbostadshus från 1780-talet, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A1, tillfredsställande.
Förslag:
Se byggnad 3.
- b 5** 1- och 2-våningsbostadshus från slutet av 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA2, tillfredsställande.
Fasadändringar möjliga på gårdssidan.
- b 6** 2-vånings- och 2-delat bostadshus från slutet av 1700-talet och mitten av 1800-talet, försett med lodrät panel, i nedre våningen 2-rutorsfönster, i övre våningen 4-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
Fasadändringar möjliga på gårdssidan.
- b 7** uthus i 2 våningar, försett med lodrät panel, sadeltak, ursprungligen stall och vedlider.
A, tillfredsställande.
Förslag:
I byggnaden inrättas 4 bilplatser samt hjälputrymmen. Under taklisten i fasadens längd utförs erforderliga fasadändringar.
- b 8** nybyggnad, av samma höjd som den rivna byggnaden.
— Tomtens stängsel på Kyrkotorget sida bör förnyas som fortsättning på stängslet till den bredvid liggande tomt. Stängslen mot granntomterna bör förnyas.

**KVARTER 1113, TOMT 25,
GYMNASIEGRÄND 3—
ILLBYGRÄND 6
AREAL = 822,4 m²**

- b 1** rappid nyare tegelbyggnad, sadeltak, 3-rutorsfönster.
C, MA1, i gott skick, pastischhus, som i viss utsträckning harmonierar med miljön.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 2** uthus från slutet av 1800-talet försett med lodrät panel, sadeltak.
B, MA, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).

b 3 bostadshus från slutet av 1800-talet, enkel nyrenessansbrädfodring, 3-rutorsfönster, sadeltak.

B, MA, tillfredsställande.

Förslag:

I byggnaden inrättas hjälputrymmen. På gårdssidan kan fasadändringar utföras.

- b 4** 2-våningsbostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 3- och 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA, tillfredsställande.
Förslag:
Fasadändringar kan utföras på gårdssidan.
- b 5** nybyggnad, höjden och takets lutning enligt byggnad 1 på tomt 27.
- b 6** nybyggnad, i byggnaden inrättas 2 bilplatser och hjälputrymmen.
— Stängslen mot granntomterna samt mot korsningen av Illbygränd och Gymnasiegränd kan förnyas. Brunnarna vid infarten bör sänkas lägre ned.

**KVARTER 1113, TOMT 26,
ILLBYGRÄND 4
AREAL = 558,9 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, nedre våningen uppenbarligen från 1700-talet, övre våningen sekundär, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 2** bostadshus i 2 våningar, från 1700-1800-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 3** nyare uthus med klinkpanel.
C, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** nybyggnad, taklisthöjden och takets lutning enligt byggnad 1 på tomt 27: till byggnaden hör ett öppet garage, eventuell källare för på gårdssidan förses med fönster; till lägenheten på norra sidan får ingång från gatan tas upp.
- b 5** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen kan inrättas. Sadeltak, vars taklist kan sträcka sig ut över tomtgränsen.
— Tomtens stängsel mot granntomterna bör förnyas. Bergklimten på gatan invid garaget kan avlägsnas. Tomten bör erhålla servitutsrätt för avloppsledning via tomt 21.

**KVARTER 1113, TOMT 27,
ILLBYGRÄND 2—SKOLGRÄND 4
AREAL = 458,3 m²**

- b 1** bostadshus, 1800, panel med täcklister och lodrät panel från år 1828, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A2, MA1, tillfredsställande, i sitt ursprungliga skick synnerligen väl bevarad och väl proportionerad »hantverksbyggnad» i genuin miljö.
brandförsäkringsbrev 895.
Förslag:
Den yttre brädfodringen bör förnyas i enlighet med fasaden mot

Illbygränd. Då ytterdörrarna förnyas, bör de ersättas med stilenligare dörrar.

- b 2** uthus, 1822, sekundär klinkpanel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Fasadändringar kan utföras.

— Tomtens stängsel mot Skolgränd och granntomterna bör förnyas.

**KVARTER 1114, TOMT 37,
KYRKOTORGET 9—SKOLGRÄND 1
AREAL = 1378,6 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, södra delens nedre våning 1760, övre våningen 1795, norra delen 1821, enkel nyrenessansbrädfodring, i nedre våningen 2-rutorsfönster, i övre våningen 3-rutorsfönster, valmtak.

A1, MA2/MA1, gott.

En av de centrala byggnaderna i Kyrkotorgets miljö.

Förslag:

Fasaden mot gårdssidan borde för-
enklas och 6-rutorsfönstren åter-
ställas.

- b 2** bostadshus 1824, ursprungligen la-
boratorium, panel med täcklister, 6-
rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Sidobyggnad i primärt skick.

Förslag:

På fasaden mot gårdssidan kan änd-
ringar utföras.

- b 3** bostadshus i 2 våningar, 1786, i
nedre våningen ursprungligen bak-
stuga, nyrenessansbrädfodring, 4-
rutorsfönster, sadeltak, fin källar-
dörr av järn.

A1, tillfredsställande.

Synnerligen värdefull gårdsbyggnad.

Förslag:

Trappuppgångens fasad kan för-
bättras.

- b 4** nyare skjul med klinkpanel.

C, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 5** nyare skjul med panel med täck-
lister.

C, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 11).

- b 6** 2-våningsbod, 1800, nyare panel
med täcklister.

A, dåligt.

Förslag:

Då den yttre brädfodringen förnyas,
bör den ersättas med en stilenligare
typ.

- b 7** skjul med panel med täcklister.

B, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 12).

- b 8** bostadshus och uthus, 1815, nyare
panel med täcklister, 4-rutorsfön-
ster, sadeltak.

B, MA1, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 12).

- b 9** skjul med klinkpanel.

B, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 10** uthus, 1812, ursprungligen stall, la-
dugård, lada.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 13).

- b 11** nybyggnad, garage, platt tak.

- b 12** nybyggnad, delvis 2-våningsbostads-
hus.

- b 13** nybyggnad, garage, hjälputrymmen.

— Stängslen bör förnyas, på gårds-
planen har en bilplats reserve-
rats.

**KVARTER 1114, TOMT 38,
KYRKOTORGET 7
AREAL = 743,8 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, nedre vå-
ningen byggd i slutet av 1700-talet,
övre våningen 1824, i gatufasaden
enkel nyrenessansbrädfodring, i
norra gaveln bred lodrät panel från
år 1827, i nedre våningen 2-rutors-
fönster, i övre våningen 3-rutors-
fönster, sadeltak. Gårdsflygeln 1824,
byggd i 2 våningar, spontad vågrät
panel 1827.

A1, MA2, dåligt.

brandförsäkringsbrev 890.

ändringsritning 1874, 1907.

Förslag:

I bottenvåningen inrymmer 3 bil-
platser. Trappuppgången kan ändras
och de fasadändringar som garagen
kräver utföras i bottenvåningen. 4-
och 6-rutorsfönstren borde återstäl-
las.

- b 2** 2-våningsbostadshus från början av
1800-talet, smal spontad vågrät pa-
nel, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 6).

- b 3** uthus, bred lodrät panel.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 6).

- b 4** 3-våningsuthus från 1800-talet, se-
kundär klinkpanel.

B, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny bygg-
nad (byggnad 7).

- b 5** bostadshus och uthus från början
av 1800-talet, smal spontad vågrät
panel, 6-rutorsfönster.

B, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 6** nybyggnad, delvis i 2 våningar, tak-
listen får övergå grannomtens
gräns, väggen som vetter mot grann-
tomten får förses med fönster, vilka
är 2 m ovanför golvytan.

- b 7** nybyggnad, delvis i 2 våningar, i
vilken hjälputrymmen kan inrym-
mas: taklisten får överskrida tomt-
gränsen.

— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1114, TOMT 39, 40,
KYRKOTORGET 5
AREAL = 1603,0 m²**

- b 1** bostadshus, 1806, gårdsflygeln se-
kundär, i gatufasaden nyrenessans-
brädfodring, i gårdsfasaden bred
spontad vågrät panel, 3- och 6-ru-
torsfönster, sadeltak.

A1, MA2, tillfredsställande.

Arkitektoniskt lyckad byggnad,
månskiftande byggnadshistoria.

brandförsäkringsbrev 1215.

ändringsritning 1928.

Förslag:

6-rutorsfönstren borde återställas.

- b 2** bostadshus, 1824, östra delen av

gårdsflygeln 1820, i gatufasaden ny-
renessansbrädfodring, i gårdsfasa-
den bred spontad vågrät panel +
lisener + gustavianska fönsterra-
mar, 3- och 6-rutorsfönster, valm-
tak.

A1, MA2, tillfredsställande, jämf.
med byggnad 1. Fönsterrätt på tomt
41:s, 42:s sida.

Förslag:

6-rutorsfönstren borde återställas.

- b 3** 2-våningsbod, 1784, yttra trappa av
bräder upp till loftet, vågrät 6-ru-
torsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

I nedre våningen inrymmer en (1)
bilplats och på fasaden utförs därav
förorsakade ändringar med beva-
rande av det arkitektoniska helhets-
intrycket.

- b 4** uthus, smal lodrät panel.

C, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 5** uthus, smal lodrät panel.

C, dåligt.

Föreslås rivas.

- b 6** bostadshus, 1824, bred spontad
vågrät panel, 6-rutorsfönster, sekun-
där sadeltak.

B, tillfredsställande.

Föreslås rivas.

- b 7** rappid tegelhus i 2 våningar, 1858,
i nedre våningen lager, ursprung-
ligen smedja, i övre våningen bo-
stad, 6-rutorsfönster, valmtak.

B, dåligt.

ändringsritning 1891.

Föreslås rivas.

- b 8** rappid skjul av tegel, pulpettak,
tillfredsställande.

Föreslås rivas.

- b 9** nybyggnad, delvis 2-våningsbostads-
hus, till vilket ett bilgarage kan an-
slutas.

- b 10** nybyggnad, öppet tak för 4 bilar.

— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1114, TOMT 41, 42,
KYRKOTORGET 3
AREAL = 2914,2 m²**

- b 1** nyrenessansträhus, nuförtiden hem-
slöjdsskola, byggt 1847, södra fly-
geln 1892, bred spontad vågrät pa-
nel, 6-rutorsfönster, valmtak.

A1, MA2, gott.

Klassicismisk byggnad, gjord enligt
Engels rutplan, värdefullt stads-
planshistoriskt dokument, harmo-
nierar synnerligen väl med sin miljö.
brandförsäkringsbrev 7739.

- b 2** bostadshus, 1801, panel med täck-
lister, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA2, tillfredsställande.

Stugbyggnaden på det gamla tomt-
komplexet antikvariskt mycket int-
ressant.

- b 3** uthus och bostadshus, 1847, ur-
sprungligen bakstuga, stall, ladu-
gård, m.m., bred spontad vågrät
panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

I byggnaden inrymmer en bilplats.
Den därav förorsakade fasadänd-
ringen kan utföras.

På gårdsplanen bör 4 bilplatser re-
serveras.

— Tomten bör inhägnas, utom si-
dan mot Kyrkotorget.

**KVARTER 1114, TOMT 43, 44,
KYRKOTORGET 1—HÖRNGRÄND 2
AREAL ca. 1220 m²**

- b 1** bostads- och affärshus i 2 våningar, nedre våningen 1786, övre våningen 1802, portgång i mitten, bred spontad vågrät panel + lisener, sekundära 4-rutorsfönster, lågt valmtak, ursprungligen brutet tak.
A2, MA2, tillfredsställande.
Arkitektoniskt betydelsefull byggnad, belägen i central miljö.
brandförsäkringsbrev nr. 8822 av år 1805.
investeringsberättelse KM.
ändringsritning 1867, 1882.
Förslag:
6-rutorsfönstren bör återställas.
- b 2** bostadshus, 1784, 1802 och 1813, smal spontad vågrät panel, brutet tak, vågräta 3-rutorsfönster.
A1, tillfredsställande.
Byggnaden har fönsterrätt mot tomt 41, 42.
- b 3** 2-våningsbostadshus, lägre än byggnad 1, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, pulpet- och sadeltak.
A1, tillfredsställande.
- b 4** uthus, 1810, smal spontad vågrät panel, sadeltak.
A, tillfredsställande.
I byggnaden inrymmer 4 bilplatser samt hjälputrymmen. På fasaden kan utföras härav försakade ändringar.
- b 5** bostadshus, 1816, spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
Byggnaden har fönsterrätt i gaveln mot tomt 45.
- b 6** uthus, 1814, smal spontad vågrät panel, sadeltak.
B, tillfredsställande.
— Stängsel mot granntomterna bör förnyas. På gårdsplanen bör beredas plats för en bil.

**KVARTER 1114, TOMT 45,
HÖRNGRÄND 1
AREAL = 503 m²**

- b 1** 2-delat bostadshus från början av 1800-talet, sekundär panel med täcklister, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA2, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 3).
- b 2** uthus med klinkpanel, sadeltak.
C, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 3** nybyggnad, i källaren som byggs ovanför markytan kan inrättas ett garage; byggnadens taklist får överskrida granntomtens gräns; i väggen mot gränsen får byggas fönster över 2 m från golvet.
- b 4** nybyggnad avsedd för hjälputrymmen, takets andra flätsida får överskrida tomtgränsen.
— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1114, TOMT 46,
HÖRNGRÄND 6
AREAL = 1100 m²**

- b 1** bostadshus från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, primärt valmtak.

A, MA2, tillfredsställande.
Mycket viktig miljöbyggnad.

- b 2** vinkelbostadshus, kanske från slutet av 1700-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, primärt sadeltak.
A1, MA2, tillfredsställande.
Ur byggnadshistorisk synpunkt intressant.
- b 3** bastubyggnad, ursprungligen bod från 1700-talet, sekundär panel med täcklister, sadeltak, 4-rutorsfönster.
B, i gott skick.
De sekundära ändringarna tämligen lyckade.
- b 4** uthus med panel med täcklister.
B, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 5** lider med klinkpanel, pulpettak.
C, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 6** nybyggnad, ingång, 2 bilplatser och hjälputrymmen i källarvåningen, som får utrustas med erforderliga dörrar och fönster; i bostadsvåningen får byggas fönster mot granntomten på mer än 2 m höjd över golvet, byggnadens taklist får överskrida granntomtens gräns.
— Tomten bör förses med nya stängsel mot granntomterna. På gårdsplanen bör beredas plats för en bil.

**KVARTER 1114, TOMT 47,
HÖRNGRÄND 8
AREAL = 411,3 m²**

- b 1** bostadshus, 1814, spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sekundärt sadeltak.
A, MA2, dåligt.
Central miljöbyggnad.
brandförsäkringsbrev 851.
- b 2** bostadshus, 1807, spontad vågrät panel, sadeltak, 4-rutorsfönster.
A, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 3** uthus med klinkpanel, pulpettak.
B, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** bostadshus, 1830, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).
- b 5** nybyggnad av samma form som den rivna byggnaden. I byggnaden kan hjälputrymmen inrymmas.
- b 6** nybyggnad, av samma form som den rivna byggnaden, taklisten får överskrida tomtgränsen.
— Tomten bör utrustas med nya stängsel mot granntomterna. På gårdsplanen bör beredas plats för två bilar.

**KVARTER 1114, TOMT 48,
HÖRNGRÄND 10—
ÖSTRA LÅNGGATAN 2
AREAL = 469 m²**

- b 1** bostadshus, 1793, smal spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A, MA2, tillfredsställande.
ändringsritning 1872.

- Förslag:
Gårdsfasaden kan förenklas i stilenligare utförande, likaså kan ursprungliga fönsterindelningen återställas.
- b 2** uthus, ursprungligen ladugård, 1808, smal spontad vågrät panel, sadeltak.
A, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 3** bod från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, sadeltak.
A
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 4** nybyggnad, i vilken 2 bilplatser samt hjälputrymmen inrymmer, taklisten får överskrida tomtgränsen.
- b 5** nybyggnad.
— Tomten bör förses med ett nytt stängsel mot tomt 47. Den av staden ägda delen mellan tomtarna anslutes till tomten och inhägnas mot gatan.

**KVARTER 1114, TOMT 49,
ÖSTRA LÅNGGATAN 4
AREAL = 871,4 m²**

- b 1** 2-våningsbostadshus från 1700-talet, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA2, tillfredsställande.
Antikvariskt mycket intressant, utomordentligt väl bevarad, synnerligen viktig miljöbyggnad.
brandförsäkringsbrev 15530.
- b 2** bostadshus från 1700-talet, primär bred lodrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA2, tillfredsställande.
jämf. med byggnad 1.
ändringsritning 1929.
- b 3** bostads- och affärshus, från början av 1800-talet, primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, i norra gaveln smal spontad vågrät panel och skyltfönster, sadeltak, korrugerad plåtbefäggning.
A, MA2, tillfredsställande.
Fin hantverksbyggnad, skyltfönstret i norra gaveln bör förminska.
Den korrugerade plåtbefäggningen kan utbytas mot filt eller slät plåt.
- b 4** uthus med panel med täcklister från början av 1800-talet.
A1, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad.
- b 5** uthus med lodrät panel och klinkpanel.
B, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 6** uthus med panel med täcklister.
C, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad.
- b 7** nybyggnad, i vilken 2 bilplatser och hjälputrymmen kan inrymmas; kan anslutas till byggnad 3.
- b 8** nybyggnad; kan anslutas till byggnad 1.
— Tomtens stängsel bör förnyas, likaså bör porten av stål nät utbytas mot en port av träkonstruktion. På gårdsplanen bereddes plats för en bil.

**KVARTER 1114, TOMT 51,
ÖSTRA LÅNGGATAN 6
AREAL = 778 m²**

- b 1** bostadshus från 1700-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, gatufasadens fönster öppnade först år 1887, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
Ur byggnadshistorisk synpunkt synnerligen intressant.
ändringsritning 1887.
brandförsäkringsbrev 13283.
- b 2** bostadshus, från 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A1, tillfredsställande.
- b 3** skjul med lodrät panel från 1800-talet, pulpettak.
A, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** uthus från 1800-talet, bred lodrät panel, sadeltak, ursprungligen stall, ladugård, kompost, vedlider och matbod.
A1, tillfredsställande.
Förslag:
I byggnaden inrymmer hjälputrymmen och 2 bilplatser. De av bilplatserna förorsakade öppningarna i fasaden kan utrustas med öppet tak.
- b 5** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen kan inrymmas, platt tak.
— Tomten bör inhägnas ånyo mot granntomterna.

**KVARTER 1114, TOMT 52,
ÖSTRA LÅNGGATAN 10
AREAL = 620 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 1904, 4-rutorsfönster, primärt sadeltak.
A, tillfredsställande.
ändringsritning 1904.
Förslag:
I södra gaveln får byggas ett öppet tak avsett för bil (platt tak).
- b 2** uthus, bred spontad vågrät panel, sadeltak.
A, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 3** nybyggnad, taklisten får överskrida gränslinjen.
— Tomtens stängsel bör förnyas.
Till tomtarealen föreslås anslutas en del av tomt 53.
Tomten bör erhålla rätt att leda sitt avloppssystem via tomt 53.

**KVARTER 1114, TOMT 53,
ÖSTRA LÅNGGATAN 8
AREAL = 510 m²**

- b 1** 2-våningsbostadshus, 1828, primär spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
brandförsäkringsbrev 4003.
- b 2** bostadshus, 1820, ursprungligen uthus, bred spontad vågrät panel, pulpettak.
A, MA1, tillfredsställande.
ändringsritning 1932.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 3** bostadshus, 1820, bred spontad

vågrät panel 1848, 2-rutorsfönster, sadeltak.

- A, MA1**, tillfredsställande.
- b 4** uthus från början av 1800-talet, panel med täcklister.
A, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).
- b 5** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen till en del föreslås inrymmas.
- b 6** öppet skjul (platt tak) för två bilar.
— Tomten har tomt 52:s avloppsservitut. Justering av gränsen mot tomt 52 föreslås.

**KVARTER 1114, TOMT 39, 40,
ÖSTRA LÅNGGATAN 12
AREAL = 1603,0 m²**

- b 1** bostadshus från 1800-talet, flyglarna från 1900-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 3).
- b 2** uthus från 1800-talet, delvis med lodrät panel, delvis utan brädfodring.
B, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 3** nybyggnad, som även bör omfatta erforderliga hjälputrymmen samt i ena ändan ett öppet skjul (platt tak).
— Tomtens stängsel bör förnyas.

**KVARTER 1114, TOMT 56,
ÖSTRA LÅNGGATAN 14
AREAL = 363 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från slutet av 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, tillfredsställande, föreslås bevaras och utbyggas i egen bredd mot väster.
- b 2** skjul med panel med täcklister.
C, odugligt.
Föreslås rivas.
- b 3** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 4** 2-våningsbod, smal spontad vågrät panel.
B, tillfredsställande.
Föreslås rivas.
- b 5** nybyggnad, som i huvudsak omfattar hjälputrymmen.
— Tomtens stängsel bör förnyas.
På gårdsplanen bör beredas plats för en bil.

**KVARTER 1114, TOMT 57,
ÖSTRA LÅNGGATAN 16
AREAL ca. 260 m²**

- b 1** bostadshus från 1800-talet, spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, nyrenessansramar, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
Byggnad i ren nyrenessans, central miljöbyggnad.
brandförsäkringsbrev 8820.
- b 2** bod, spontad vågrät panel, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
- b 3** uthus, spontad vågrät panel.
A, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).

- b 4** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen och 1 bilplats kan inrymmas.
— Synnerligen fin tomt.

**KVARTER 1115, TOMT 85,
KVARNGRÄND
AREAL = 660 m²**

- b 1** nybyggnad, i vars södra ända bilplatser och hjälputrymmen kan inrymmas. Taklutning 3:5.
— Tomten bör inhägnas. Vid garaget får porten utelämnas. Tomten har avlopps- och bilvägs-servitut för tomt 65.

**KVARTER 1115, TOMT 86,
KVARNGRÄND 14—
BORGGRÄND 1
AREAL = 820 m²**

- b 1** nybyggnad, taklutning 3:5.
- b 2** nybyggnad, i vars norra ända bilplatser inrymmas, taklutning 3:5.
- b 3** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen inrymmas. Taklisten får överskrida tomtgränsen.
— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1115, TOMT 63,
ÖSTRA LÅNGGATAN 15
AREAL = 670 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, primärt sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
brandförsäkringsbrev 1865.
Förslag:
Till byggnadens norra gavel kan anslutas ett öppet skjul (platt tak) för 2 bilar, plåttaket bör målas.
- b 2** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, primärt sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
Förslag:
Byggnaden föreslås utbyggas mot öst i samma höjd, plåttaket bör målas.
- b 3** uthus med panel med täcklister, i gatufasadens smal spontad vågrät panel, sadeltak.
A, MA1, odugligt.
- b 4** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen till en del inrymmas, byggnaden är med platt tak förenad med byggnad 1, taklisten får överskrida tomtgränsen.
— Mycket fin tomt från början av 1800-talet. Stängslen mot grann-tomten bör förnyas.

**KVARTER 1115, TOMT 64,
ÖSTRA LÅNGGATAN 13
AREAL = 319 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, nyrenessansbrädfodring, 6-rutorsfönster, valmtak.
B, MA1, tillfredsställande.
brandsförsäkringsbrev 16470
ändringsritning 1916.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, nedre våningen från början av 1800-talet, övre våningen sekundär, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
- b 3** uthus med panel med täcklister.
B, tillfredsställande.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 4** nybyggnad, kan med ett platt tak anslutas till byggnad 2, taklisten får överskrida tomtgränsen. I byggnaden föreslås inrymmas en bilplats och hjälputrymmen. I södra fasaden mot granntomten får byggas fönster.

**KVARTER 1115, TOMT 65,
 KVARNGRÄND 12—
 ÖSTRA LÅNGGATAN 11a
 AREAL = 543 m²**

- b 1** bostadshus från mitten av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A1, tillfredsställande.
 Stilfullt småborgarhus.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 2** bostadshus från mitten av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, sadeltak.
A, tillfredsställande.
 Föreslås användas för hjälputrymmen.
- b 3** skjul med lodrät panel.
B
 Föreslås rivas.
- b 4** uthus, spontad vågrät panel.
A, tillfredsställande.
 Föreslås användas för hjälputrymmen och en bilplats. I fasaden får erforderlig öppning samt öppet skjul byggas.
- b 5** nybyggnad, taklisten får överskrida granntomtens gräns. Mot granntomten får byggas fönster på mer än 2 m höjd över golvet.
 — Tomtens stängsel bör förnyas.
 Tomten bör erhålla rätt att leda sitt avloppssystem samt en bilväg via tomt 85.

**KVARTER 1115, TOMT 66,
 ÖSTRA LÅNGGATAN 11
 AREAL = 238 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
 Viktig miljöbyggnad.
- b 2** skjul, bred spontad vågrät panel.
A, MA1, tillfredsställande.
- b 3** uthus med lodrät panel.
A, tillfredsställande.
 — Representativ tomt.

**KVARTER 1115, TOMT 67,
 ÖSTRA LÅNGGATAN 9
 AREAL = 232 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från slutet av 1800-talet, sekundär smal spontad vågrät panel, sadeltak.

B, MA1, tillfredsställande.

Föreslås anslutas till byggnad 4.

- b 2** bostadshus, uppenbarligen från 1700-talet, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, tillfredsställande.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).
- b 3** uthus med vågrät panel.
A, tillfredsställande.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).
- b 4** bod i 2 våningar, nuförtiden bostadshus, bred lodrät panel, sadeltak.
A1, dåligt.
 Föreslås anslutas till byggnad 1.
- b 5** nybyggnad med platt tak, sammanlänkar byggnaderna 1 och 4. I norra hörnet kan byggas ett fönster.
- b 6** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen och en bilplats kan inrymmas. Trädet, som är beläget invid byggnaden borde bevaras.
 — Tomtens areal föreslås utvidgas.

**KVARTER 1115, TOMT 68,
 ÖSTRA LÅNGGATAN 7
 AREAL ca. 700 m²**

- b 1** bostadshus, från mitten av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
B, gott.
- b 2** bostadshus, bred spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
B, dåligt.
 Föreslås rivas till en del samt utbyggas.
- b 3** annex, i vilket hjälputrymmen samt 2 bilplatser (platt tak) föreslås inrymmas.
- b 4** nybyggnad, taklutning 3:5.
 — Inträdesporten till tomten föreslås flyttas (en del anslutes till tomt 67).

**KVARTER 1116, TOMT 84,
 BRUNNSGATAN 52—
 KVARNGRÄND 15
 AREAL = 1830 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs tre 2-vånings- och två 1-våningsbostadshus. Bostäderna kan användas som pensionärsbostäder, varvid tomtens nuvarande användningssyfte bevaras.
 Förslag:
 Bostadshus.

**KVARTER 1116, TOMT 83,
 BRUNNSGATAN 50—
 KVARNGRÄND 13
 AREAL = 1160,0 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs ett 2-vånings- och ett 1-våningsbostadshus.
 Förslag:
 Bostadshus.

**KVARTER 1116, TOMT 82,
 BRUNNSGATAN 48—
 KVARNGRÄND 11
 AREAL = 741,0 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten uppförs två byggnader, av vilka den ena är ett 2-vånings- och den andra ett 1-våningsbostadshus. Byggnaderna kan anslutas till varandra.

**KVARTER 1116, TOMT 81,
 BRUNNSGATAN 46—
 KVARNGRÄND 9
 AREAL = 497 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs 2 bostadshus, av vilka det ena är ett 2-vånings- och det andra ett 1-våningshus. Husen föreslås byggas ihop.

**KVARTER 1117, TOMT 35,
 SKOLGRÄND 3
 AREAL ca. 400 m²**

- b 1** bostadshus från 1700-talet, smal spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, tillfredsställande.
 Föreslås anslutas till byggnad 4. I anslutningspunkten kan erforderliga fasadändringar utföras.
- b 2** bostadshus, kanske från början av 1700-talet, 6-rutorsfönster, sadeltak, bred lodrät panel.
A, odugligt.
 Föreslås rivas.
- b 3** uthus med lodrät panel.
A, odugligt.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 4** nybyggnad, i vilken bostads- och hjälputrymmen samt bilplats inrymmas. Byggnaden ansluter sig till byggnad 1.
 — Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1117, TOMT 59,
 JUNGFRUSTIGEN 2
 AREAL ca. 510 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från mitten av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, tillfredsställande.
 Brandförsäkringsbrev 17138.
 Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 2** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
 Föreslås utbyggas (se byggnad 5).
- b 3** lider med panel med täcklister.
B, tillfredsställande.
 Föreslås rivas.
- b 4** nybyggnad, i fasaden vid granngränsen får byggas fönster på mer än 2 m höjd över golvet, taklisterna får överskrida tomtgränsen.
- b 5** nybyggnad som fortsättning på byggnad 2. I byggnaden inrymmas hjälputrymmen och 2 bilplatser.

— Tomtens stängsel bör förnyas. Jungfrustigen bör öppnas för genomgång. Gränslinjen mot tomt 60 föreslås justeras.

**KVARTER 1117, TOMT 60,
ÖSTRA LÅNGGATAN 18—
SKOLGRÄND 5
AREAL = 459 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från slutet av 1700-talet, spontad vågrät panel från 1880-talet, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A, MA1, gott.
brandförsäkringsbrev 13078, 15868.
Föreslås utbyggas (byggnad 3).
- b 2** uthus med klinkpanel, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
Föreslås användas för hjälputrymmen.
- b 3** nybyggnad som fortsättning på byggnad 1, kan via ett öppet skjul sammanlänkas med byggnad 2.
— Tomtens stängsel bör förnyas. Gränslinjen mot tomt 59 bör justeras.

**KVARTER 1118, TOMT 78,
GENGRÄND 3
AREAL = 490,0 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs ett bostadshus, delvis i 2 våningar.

**KVARTER 1118, TOMT 111,
BRUNNSGATAN 44
AREAL = 401,8 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs eller utvidgas ett 2-våningsbostadshus delvis i 2 våningar och delvis i 1 våning.

**KVARTER 1118, TOMT 76,
KVARNGRÄND 5
AREAL = 486,3 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs ett 2-våningsbostadshus och i anslutning därtill ett 1-våningsbostadshus.

**KVARTER 1119, TOMT 74,
FREDSGATAN 45—
KVARNGRÄND 2
AREAL = 673 m²**

- b 1** bostadshus från 1800-talet, östra flygeln sekundär, smal spontad vågrät panel, sadeltak.
B, MA1, gott.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 3).
- b 2** nyare rappat bostadshus.
C, gott.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 3** nybyggnad.
- b 4** nybyggnad, taklisten får överskrida tomtgränsen. I byggnaden inrymmer

2 bilplatser förutom bostads- och hjälputrymmen.
— Tomten bör inhägnas.

**KVARTER 1119, TOMT 70,
ÖSTRA LÅNGGATAN 5—
GENGRÄND 1
AREAL = 1111 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen delvis från 1700-talet, delvis sekundärt, sekundär panel med täcklister, 6-rutorsfönster, sadeltak.
B, MA1, tillfredsställande.
Brandförsäkringsbrev 6394.
Ändringsritning 1864.
Vid reparation av den nuvarande yttre brädfodringen bör denna utbytas mot en stilenligare. Vattentaketets material bör utbytas mot filt eller slät plåt.
- b 2** bostadshus från 1800-talet, panel med täcklister, 4-rutorsfönster, sadeltak.
C, dåligt.
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 4).
- b 3** uthus med lodrät panel, ursprungligen stall, vedlider, bod.
C
Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 5).
- b 4** nybyggnad, taklutning 3:5.
- b 5** nybyggnad, i vars södra ända 2 bilplatser kan inrymmas, taklutning 3:5.
- b 6** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen och bilplats kan inrymmas. Byggnadens taklist kan överskrida tomtgränsen.
— Tomtens stängsel bör förnyas. (Porten mot Östra Långgatan bör utbytas mot en port av träkonstruktion). Infartsporten mot Kvarngränd kan lämnas öppen utan port.

**KVARTER 1119, TOMT 71,
ÖSTRA LÅNGGATAN 3
AREAL = 1190 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från 1700-talet, sekundär stenfot, spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, tillfredsställande.
Brandförsäkringsbrev 8050.
Ändringsritning 1881, 1928.
Förslag:
Gårdsfasaden kan förenklas. Fönstrens ursprungliga indelnin borde återställas. Vattentaketets material borde utbytas mot filt eller plåt och skorstenarna beslås med plåt.
- b 2** bostadshus från 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
Föreslås ersättas med en ny byggnad.
- b 3** uthus med lodrät panel, pulpettak.
C, odugligt.
Föreslås rivas.
- b 4** nybyggnad, till vars södra ända en flygel omfattande hjälputrymmen och garage hör, taklutning 3:5.
— Tomten bör förses med nya stängsel. Infarten mot Kvarn-

gränd kan lämnas öppen utan port. Till västra ändan av byggnad 2 kan vid behov ett öppet garage anslutas.

**KVARTER 1119, TOMT 72,
ÖSTRA LÅNGGATAN 1
AREAL = 415,8 m²**

- b 1** 2-våningsbostadshus från slutet av 1700-talet, primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, valmtak.
A1, MA1, dåligt.
Ur byggnadshistorisk synpunkt synnerligen intressant ändbyggnad i den synnerligen imponerande gatubilden.
Brandförsäkringsbrev 12672.
Investeringsberättelse KM.
- b 2** 2-delat bostadshus från 1700-talet, primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, dåligt.
Synnerligen viktig miljöbyggnad, ur byggnadshistorisk synpunkt intressant.
- b 3** uthus, sekundär lodrät panel, bod och vedlider.
A1, dåligt.
- b 4** uthus med lodrät panel, ursprungligen ladugård, kompost och lider, sadeltak.
A, dåligt.
— Värdefull tomt, som borde bevaras utan större ändringar.

**KVARTER 1119, TOMT 73, 73b,
FREDSGATAN 47—
KVARNGRÄND 4
AREAL = 1115 m²**

- b 1** bostadshus från 1800-talet, sekundär spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.
B, MA1, gott.
Föreslås utbyggas i samma höjd mot norr.
- b 2** bostadshus från 1800-talet, sekundär spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.
A, tillfredsställande.
- b 3** uthus, sekundär smal spontad vågrät panel.
B, dåligt.
Föreslås rivas.
- b 4** skjul med panel med täcklister.
C
Föreslås rivas.
- b 5** nybyggnad, i vars södra ända hjälputrymmen och 2 bilplatser kan inrymmas, taklutning 3:5.
- b 6** nybyggnad, i vilken hjälputrymmen kan inrymmas.
— Tomten bör förses med nya stängsel.

**KVARTER LP, TOMT 112,
BRUNNSGATAN 42
AREAL = 1498,0 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att tomten ombildas till ett parkeringsområde för de fastigheter i det Gamla Borgå, på vilka det är oändamålsenligt eller omöjligt att bygga en bilplats.
Tomten ägs av staden.

**KVARTER 1120, TOMT 88,
FREDSGATAN 42—
PRÄSTGATAN 10
AREAL ca. 3066 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att tomten delas i två delar. Föreslås, att på tomt 88 byggs förutom den nuvarande 1-våningsbyggnaden en flygelbyggnad i en våning, som kunde användas som det andra bostads-huset.

**KVARTER 1120, TOMT 89,
FREDSGATAN 41
AREAL = 1068,0 m²**

Man har föreslagit, att på tomten byggs ett bostadshus delvis i 2 våningar, beläget i hörnet av tomten. Därutöver får på tomten byggas ett bostadshus eller hus med hjälptrymmen delvis i 2 våningar i stället för det nuvarande 2-våningsbostadshuset.

**KVARTER 1120, TOMT 90,
BRUNNSGATAN 40—
PRÄSTGATAN 12
AREAL ca. 3670 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. På tomten finns en f. d. folkskola i 3 våningar, vilken omändrats till ungdomsgård, Borgå gården. Föreslås, att på tomten byggs två bostadshus i 2 våningar för de utrymmen som ungdomen är i behov av, klubblokal. etc. Tomten ägs av staden.
Förslag:
Tomten används till att bygga fritidsutrymmen för ungdom och vuxna.

**KVARTER 1201, TOMT 34,
KYRKO GATAN 8
AREAL = 315 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, 1790, spontad vågrät panel från slutet av 1800-talet, portgång, primära 4- och 6-rutorsfönster, sadeltak.
A1, MA1, dåligt.
Ur byggnadshistorisk synpunkt intressant.
Förslag:
Bostadshus.
- b 2** bostadshus i 2 våningar, flygelbyggnad till föregående, 1815, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster.
A, MA1, dåligt.
Förslag:
Bostadshus.
- b 3** lider med lodrät panel från 1800-talet, pulpettak.
A, MA1, odugligt.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).
- b 4** uthus, bred primär lodrät panel, pulpettak, ursprungligen ladugård och vedlider.
A, odugligt.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).

- b 5** nybyggnad.
Förslag:
Ekonomibyggnad och bostadshus.

**KVARTER 1201, TOMT 35,
KYRKO GATAN 12
AREAL = 681,6 m²**

- b 1** bostadshus, 1771, bred spontad vågrät panel, sadeltak, väggarna sekundärt höjda, 6-rutorsfönster.
A1, MA2, tillfredsställande.
Viktig miljöbyggnad.
Brandförsäkringsbrev 849.
Ändringsritning 1874.
Förslag:
Bostadshus.
- b 2** bostadshus, 1771 och 1811, ursprungligen hantverksverkstad, bred spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, primärt valmtak.
A1, MA2, tillfredsställande.
Ändringsritning 1878.
Förslag:
Affärshus eller verkstad.
- b 3** uthus, 1816, övre delen loftartad ursprungligen stall, kompostskydd och ladugård, sadeltak.
A1, tillfredsställande.
En av de bästa uthusen som har bevarats.
Förslag:
Ekonomi- eller lagerbyggnad.
- b 4** nyare uthus med panel med täcklistor.
C
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).
- b 5** nybyggnad.
Förslag:
Garage eller annat uthus.

**KVARTER 1201, TOMT 36,
KYRKO GATAN 14
AREAL = 769,9 m²**

- b 1** bostads- och affärshus, 1790, bred spontad vågrät panel från mitten av 1800-talet, lister, 6-rutorsfönster och skyltfönster, sekundär paradörr, valmtak. Gårdsflygeln byggd år 1853, spontad vågrät panel, sadeltak.
A, MA2, tillfredsställande.
Belägen i synnerligen ömtålig miljö.
Förslag:
Bostadshus.
- b 2** bostadshus, 1804 och 1854, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel, sekundärt sadeltak, i gatufasaden stora skyltfönster, i gårdsfasaden 3-rutorsfönster.
B, MA2, tillfredsställande.
Gatufasaden förstörd genom skyltfönster.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 4).
- b 3** uthus, från slutet av 1800-talet, delvis bred spontad brädfodring, pulpettak.
A, dåligt.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).
- b 4** nybyggnad.

Förslag:
Affärshus.

- b 5** nybyggnad.
Förslag:
Ekonomibyggnad eller bostadshus, verkstad.

**KVARTER 1201, TOMT 37, 38,
KYRKO GATAN 16—
KYRKOTORGET 2
AREAL = 1368,5 m²**

- b 1** bostads- och affärshus, 1795, smal spontad vågrät panel 1912, 6-rutorsfönster, sekundärt valmtak 1865, ursprungligen brutet tak, väggarna höjda.
A1, MA2, tillfredsställande.
Det till byggnaden, som är belägen i denna fina och synnerligen centrala miljö, hörande brutna taket borde återställas och brädfodringen förnyas.
Förslag:
Bostads- och affärshus.
- b 2** bostadshus, 1775, sekundär smal spontad vågrät panel, i gårdsfasaden primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, primärt sadeltak, de välvda källarna är äldre än huset.
A1, MA2, tillfredsställande.
Gatufasaden borde försees med lodrät panel.
Förslag:
Bostadshus.
- b 3** bostadshus, 1815, ursprungligen krambod, lodrät panel 1821, primärt brutet tak, övre flaten valmad, 6-rutorsfönster.
A2, MA2, tillfredsställande.
Exteriören har till viktigaste delar bevarats i sitt ursprungliga skick.
En av de centrala byggnaderna på Kyrkotorget.
Förslag:
Bostadshus.
- b 4** bostadshus, 1775, ursprungligen bakstuga, sekundär smal lodrät panel, primärt sadeltak, 4- och 2-rutorsfönster.
A, tillfredsställande.
Förslag:
Bostadshus, ateljé.
- b 5** uthus i 2 våningar, 1815, primärt brutet tak.
A1, dåligt.
Ett av de enda stora magasinerna i staden som bevarat sitt ursprungliga skick.
Förslag:
Lager- och ekonomibyggnad.
- b 6** uthus i 2 våningar, brutet tak.
B, odugligt.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 7).
- b 7** nybyggnad.
Förslag:
Garage.

**KVARTER 1201, TOMT 39,
KYRKOTORGET 4—
BERGGATAN 17.
AREAL = 854,3 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, 1780, portgång i västra ändan, i gatufasaden sekundär lodrät panel, i gårdsfasaden primärt sadeltak, 2- och 4-rutorsfönster.

A2, MA2, tillfredsställande.

Ur såväl konst- som kulturhistorisk synpunkt synnerligen värdefullt.

Förslag:

Bostadshus eller museum.

- b 2** uthus, 1780, sekundär panel med täcklister, loftartat, i nedre delen på gårdssidan sekundärt, kalktegelväggar, brutet tak, ursprungligen stall, kompostskydd och ladugård.

A, dåligt.

Förslag:

Verkstad, bostadshus och ekonomibyggnad, ateljé.

- b 3** verkstad och bostadshus, 1790, panel med täcklister, 4-rutorsfönster, brutet tak.

A, MA2/MA1, dåligt.

Viktig miljöbyggnad.

Förslag:

Verkstad, bostadshus och ekonomibyggnad, ateljé.

- b 4** nyare lider med klinkpanel, pulpettak.

C, odugligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** avtråde med panel med täcklister, valmtak.

C, odugligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 6** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad, garage.

KVARTER 1201, TOMT 40,**BERGGATAN 15**

AREAL = 423,3 m²

- b 1** bostadshus, 1780, bred spontad vågrät panel 1874, sadeltak, 2-rutorsfönster.

B, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, 1807, bred spontad vågrät panel 1874, sekundärt sadeltak, väggarna höjda, 4-rutorsfönster.

A, MA1, dåligt.

Förslag:

Bostads- eller affärshus.

- b 3** uthus, 1874, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

KVARTER 1201, TOMT 41,**BERGGATAN 13**

AREAL = 554,1 m²

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal sekundär spontad vågrät panel, sekundär gårdsflygel, 4-rutorsfönster, valmtak.

B, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2** uthus, smal spontad vågrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** rappat avtråde.

C

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad, lagerbyggnad och bostadshus.

KVARTER 1201, TOMT 43, 44,**BERGGATAN 9**

AREAL = 658,4 m²

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, södra flygeln sekundär, smal spontad vågrät panel, i gårdsfasaden primär lodrät panel, 4-rutorsfönster, brutet tak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Stilren klassicistisk byggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** uthus från slutet av 1700-talet, bred spontad vågrät panel och primär lodrät panel.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Ekonomibyggnad och bostadshus, resandehem.

- b 3** bostadshus, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** uthus från slutet av 1700-talet, ursprungligen ladugård, kompost och stall, bred lodrät panel, sadeltak.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** uthus försett med panel med täcklister, pulpettak.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 6** (tomt 49). Skjul försett med panel med täcklister, pulpettak.

C

Förslag:

Kan rivas.

KVARTER 1201, TOMT 48,**BERGGATAN 11**

AREAL = 697 m²

- b 1** bostadshus, 1807, primär lodrät panel 1817, brädfodringen förnyad vid fönstren i gatufasaden, 3- och 6-rutorsfönster, i gatufasaden nyrenessansramar, i gårdsfasaden synnerligen fina gustavianska ramar, sekundärt sadeltak, väggarna höjda, ursprungligen brutet tak, övre flatan vid gavlarna valmad, inomhus synnerligen fina gustavianska inredningar.

A1, MA1

Det brutna taket och gatufasadens gustavianska fönster borde restaureras, härvid kommer byggnaden upp till klass A 2.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, 1779, primär lodrät panel, valmtak, 6-rutorsfönster.

A1, MA1, tillfredsställande.

Intressant bostadshus och stilren flygelbyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad, lagerbyggnad och affärshus, café eller ateljé.

- b 3** uthus i 2 våningar, 1779, ursprungligen stall, kompostskydd, ladugård och bryggeristuga, framför kom-

posten en fin korsvirkesgrind, sadeltakets norra taklist utdragen.

A1, tillfredsställande.

Ur arkitektonisk synpunkt synnerligen väl bevarat, högklassigt uthus.

Förslag:

Samma som för byggnad 2.

- b 4** bostadshus, 1818, försett med lodrät panel, 4-rutorsfönster, pulpettak.

A1, dåligt.

Förslag:

Samma som för byggnad 2.

KVARTER 1201, TOMT 49,**KYRKOGATAN 10**

AREAL = 769,3 m²

- b 1** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

- b 2** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- eller affärshus (II vån.), garage (I vån.).

KVARTER 1201, TOMT 1, 2, 27,**KYRKOGATAN 13—HÖRNGRÄND 1**

AREAL = 2064 m²

- b 1** bostads- och affärshus, 1792, frontispis, lodrät panel med pilaster och lisener 1802, brutet tak, 6-rutors- och 3-rutorsfönster.

A2, MA2, tillfredsställande.

En av de mest representativa byggnaderna för vår stadskonst från den gustavianska tiden, alldeles central miljöbyggnad. Det primära skicket har helt och hållet bevarats.

Förslag:

Nuvarande användning eller enbart bostadshus.

- b 2** bostadshus 1794, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel med lodrät panel från slutet av 1800-talet, 3-rutorsfönster, brutet tak.

A1, MA2, tillfredsställande.

Central miljöbyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** bostadshus 1792, genomgått grundlig reparation 1827, bred spontad vågrät panel 1828, i gårdsfasaden primär lodrät panel, 2-rutorsfönster, primärt sadeltak.

A1, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Ur kulturhistorisk synpunkt värdefull byggnad, som kan flyttas exempelvis till Hörngränd och ersättas med en ny byggnad (byggnad 9).

- b 4** skjul, i gatufasaden smal spontad vågrät panel, byggt 1827, pulpettak.

A, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** bod i 2 våningar, 1827, delvis försedd med lodrät panel, sadeltak, fina ursprungliga dörrar.

A2, tillfredsställande.

Ur arkitekturhistorisk synpunkt särskilt intressant, det ursprungliga skicket har helt och hållet bevarats.

Förslag:

Lagerbyggnad.

- b 6** lider med lodrät panel 1827, pulpettak.

A1, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med en ny byggnad (byggnad 10).

- b 7** uthus i 2 våningar, stall, mm., 1794, sadeltak.

A1, dåligt.

Förslag:

Lager, verkstad, ateljé.

- b 8** vagnsskjul med lodrät panel 1794.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 9** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus, ateljé.

- b 10** nybyggnad.

Förslag:

Garage.

KVARTER 1202, TOMT 3,

KYRKOGATAN 11

AREAL = 1316,4 m²

- b 1** bostadshus i 2 våningar, nedre våningen byggd 1760, övre våningen 1790, portgång i södra ändan, bred spontad vågrät panel 1879, ursprungligen brutet tak, valmat vid gavlarna, väggarna höjda. Gårdsflygeln primär, ursprungligen bakstuga, 6-rutorsfönster.

A1, MA2, tillfredsställande.

Det brutna taket bör återställas, viktig ur miljösynpunkt.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, 1800, lodrät panel, primärt valmtak.

A1, dåligt.

Förslag:

Bostadshus, resandehem.

- b 3** visthus i 2 våningar, 1805, lodrät panel.

A1, dåligt.

Förslag:

Lager, resandehem, garage.

- b 4** uthus, 1840, ursprungligen stall, kompostskydd och ladugård, bred spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Lager, garage.

- b 5** uthus av kalksandtegel, 1967, klinkpanel.

C, gott.

Harmonierar väl med gårdsplanen.

Förslag:

Lager, garage.

- b 6** visthus i 2 våningar, 1820, lodrät panel, nuförtiden garage, stor dörr.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 9).

- b 7** lider med panel med täcklister, från 1800-talet.

B, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 9).

- b 8** bostadshus i 2 våningar, 1790, smal spontad vågrät panel, valmtak, 2-rutorsfönster.

A1, gott.

Synnerligen intressant helhet.

Förslag:

Bostadshus.

- b 9** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad, ateljé, verkstad.

- b 10** nybyggnad.

Förslag:

Garage.

KVARTER 1202, TOMT 4,

KYRKOGATAN 9

AREAL = 902 m²

- b 1** bostads- och affärshus, åtminstone 2 byggnadsskeden, uppenbarligen från början av 1800-talet, primär frontispis, smal spontad vågrät panel, 3-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA2, gott.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2** bageribyggnad av tegel, rappad, från 1700—1800-talet, kvaderstenfot, sadeltak, inomhus korsvalv.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** uthus, smal spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 7).

- b 4** uthus med panel med täcklister.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** lider, spontad vågrät panel.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 6** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad, garage.

- b 7** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus, verkstad, ateljé.

KVARTER 1202, TOMT 5,

KYRKOGATAN 7

AREAL ca. 590 m²

- b 1** bostads- och affärshus, västra flygeln 1790, norra flygeln 1800 och 1859, smal spontad vågrät panel, valmtak, i gatufasaden skyltfönster.

B, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2** uthus, södra delen 1801, norra delen 1859, bred lodrät panel.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 3).

- b 3** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus, verkstad, ateljé, resandehem.

KVARTER 1202, TOMT 6, 6a och 7,

KYRKOGATAN 3—PRÄSTGATAN 6

—BORGSTRÖMSVÄGEN 4

AREAL = 2219 m²

- b 1** nyare rappat stenhus i 2 våningar, bostads- och affärshus, sadeltak, skyltfönster och 2-rutorsfönster.

C, MA1/MC, gott.

Arkitektoniskt obetydligt pastischus, som icke harmonierar med miljön.

Förslag:

Borde i mån av möjlighet ersättas

med en ny byggnad (byggnad 5 och 7).

- b 2** verkstadsbyggnad av kalktegel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** uthus med lodrät panel från början av 1900-talet.

C, odugligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** bostadshus från 1800-talet, smal spontad vågrät panel, sadeltak, vågräta 6-rutorsfönster.

C, MC

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 6** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 7** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

KVARTER 1202, TOMT 8,

BORGSTRÖMSVÄGEN 6

AREAL = 959 m²

- b 1** rappat stenhus, ungefär från 1920-talet, valmtak, 6-rutorsfönster.

A, MC, gott.

Stilfull neoklassisk byggnad.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med en ny byggnad (byggnad 3).

- b 2** rappat garage.

B, gott.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus, verkstad, garage.

KVARTER 1202, TOMT 26,

HÖRNGRÄND 3

AREAL = 318 m²

- b 1** bostadshus i 2 våningar, ca. 1780, portgång i västra ändan, sekundär brädfodring med täcklister, 4-rutorsfönster, paraddörr 1882, sekundärt sadeltak 1882, väggarna något höjda.

A1, MA2, tillfredsställande.

Åtskilligt ändrad byggnad, som likväl bevarat sin karaktär, central miljöbyggnad.

Förslag:

Bostadshus, ateljé.

- b 2** 2-våningsfarstu till föregående samt 1-våningsbostadshus, 1824, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus, ateljé.

- b 3** bostadshus, 1824, i gatufasaden primär lodrät panel, i gårdsfasaden spontad vågrät panel, brutet tak, 12-rutorsfönster.

A2, MA2, tillfredsställande.

Den enda hantverksbyggnaden, som bevarat sitt brutna tak, ur byggnads-

historisk synpunkt mycket intressant.

Förslag:

Bostadshus, ateljé.

- b 4** skjul med panel med täcklister, 1890.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** nybyggnad.

Görslag:

Garage, ekonomibyggnad, verkstad.

**KVARTER 1203, TOMT 21,
FREDSGATAN 36—
PRÄSTGATAN 8
AREAL ca. 480 m²**

- b 1** bostadshus, från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, sadeltak, väggarna höjda, 3-rutorsfönster.

B, MC, gott.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).

- b 2** rappat nyare stenhus, bostadshus, brutet tak.

A, MC

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** rappat nyare uthus.

A, gott.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 4).

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

**KVARTER 1203, TOMT 22,
FREDSGATAN 38
AREAL = 598 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, i gårdsfasaden lodrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster, sekundära farstur.

B, MC, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 3, 4).

- b 2** rappat nyare uthus.

C, gott.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** nybyggnader.

och Förslag:

- b 4** Bostadshus.

**KVARTER 1203, TOMT 23,
HÖRNGRÄND 7—FREDSGATAN 42
AREAL = 1182 m²**

- b 1** bostadshus, västra delen byggd 1766, östra delen 1834, nyrenessans-brädfodring och fönsterramar, sadeltak.

A1, MA2, dåligt.

Central miljöbyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, östra delen 1837, västra delen, som ursprungligen varit en

portgång, ändrad till bostadsrum 1892, nyrenessansbrädfodring och -fönster, sadeltak, paraddörr vid portgången.

A1, MA2, dåligt.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** uthus med panel med täcklister, 1884.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** nybyggnad.

och Förslag:

- b 5** Bostadshus.

- b 6** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

**KVARTER 1203, TOMT 24,
HÖRNGRÄND 5
AREAL = 430,9 m²**

- b 1** bostadshus, uppenbarligen från mitten av 1800-talet, västra ändan smalare än den övriga delen, spontad vågrät panel, lisenindeling, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A1, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** uthus, smal spontad vågrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** nybyggnad.

och Förslag:

- b 4** Bostadshus.

**KVARTER 1203, TOMT 87,
FREDSGATAN 40
AREAL = 771 m²**

- b 1** nyare bostadshus, smal spontad vågrät panel, brutet tak, vågräta 3-rutorsfönster.

C, MC, gott.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 3, 4).

- b 2** rappat uthus.

C

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** nybyggnad.

och Förslag:

- b 4** Bostadshus.

**KVARTER 1204, TOMTERNA 10,
11, 13, 14, 15, 16, 17, 18 och 19.**

Allmän redogörelse:

Kvarteret är till stor del reserverat för småindustri- och småhandelsbutiker, vilka vill placera sig i närheten av affärscentrat, men som på grund av utrymmesbehov och kostnadsnivå m.m. inte kan ligga i själva affärscentrat.

Sålunda har i synnerhet på tomt 10, 11, 13 placerats flera nybyggnader i 2 våningar avsedda för småbutiker och småverkstäder. Tomterna 10, 11, 13 och 14, 15 och 16 i kvarteret borde bilda ett gemensamt småaffärsområde, varvid ett allmänt fotgängarnät skulle leda från tomt till

tomt samt längs med byggnaderna. Detta borde fås till stånd med separata avtal mellan tomtägarna. För tomterna har även reserverats ett gemensamt parkeringsområde bakom affärsutrymmena; trafiken till parkeringsområdet skulle ledas från Prästgatan. Fotgängartrafiken till kvarteret från affärscentrat skulle ledas från busstationen genom kvarteren 24 och 18.

**KVARTER 1204, TOMT 10, 11, 13,
KYRKOGATAN 1
AREAL = 2326,9 m²**

- b 1** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1812, lodrät panel 1819, klassicistiska fönsterramar och gårdsdörr, valmtak, i nedre våningen skyltfönster och 4-rutorsfönster, i övre våningen 3-rutorsfönster.

A1, MA1, synnerligen stilfullt borganhus.

brandförsäkringsbrev 1625.

ändringsritning 1874, 1880, 1888.

- b 2** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1784, spontad vågrät panel, 1- och 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA1

- b 3** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1817, i gårdsfasaden sekundär smal spontad vågrät panel, i gatufasaden lodrät panel 1833, sadeltak, 6- och 3-rutorsfönster, i östra gaveln sekundärt annex.

A, MC

- b 4** 2-våningsbilverkstad med klinkpanel.

C

- b 5** bilverkstad av kalksandstegel.

C

Byggnaderna 1, 2 och 3 utgör en exceptionellt fin och intressant byggnadsgrupp, synnerligen viktiga ur Kyrkogatans miljösynpunkt.

Förslag:

Byggnaderna 4 och 5 rivas.

Föreslås att på tomten byggs två småverkstads- eller småbutiksbbyggnader i 2 våningar. Som fortsättning på den byggnadsgrupp som bör bevaras föreslås en 2-våningsbyggnad i stället för den byggnad som skall rivas. Denna byggnadsgrupp kunde användas som hotell- eller inkvarteringsbyggnad och ytterligare föreslås att på tomten uppförs en byggnad i 2 våningar söderom byggnadsgruppen.

På tomten borde områden för den allmänna fotgängartrafiken reserveras. Tomten föreslås användas som tomt för hotell eller inkvartering samt för affärer och hantverksverkstäder. Parkering föreslås anordnas gemensamt för tomterna 15, 16, 17, 18 och 19 genom samarrangemang.

**KVARTER 1204, TOMT 14, 15,
KRÄMAREGATAN 8
AREAL = 1085,0 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, uppenbarligen från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, klassicistiska ramar, gatudörr, sadeltak 1881, ursprungligen brutet tak.

A1, MC, arkitektoniskt högklassigt och väl bevarat borgarhus, det brutna taket bör återställas.

Ändringsritning 1881, 1917, 1928. Skick: tillfredsställande.

Föreslås användas som bostäder.

- b 2** affärshus, från början av 1800-talet, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

Skick: tillfredsställande.

A1, MC, intressant byggnad, användningssyftet (skomakare) synnerligen lämpligt.

Föreslås användas som affärsutrymme eller verkstad.

- b 3** bostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel, jugend-influerade fönster, sadeltak.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** uthus från slutet av 1800-talet, smal spontad vågrät panel.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

port, byggd 1931, till stilen utomordentligt lämplig, byggnadsritning 1931.

Förslag:

Byggnaderna 1 och 2 bör bevaras i egenskap av betydelsefulla råmärken för det Gamla Borgås stadsbild. Byggnaderna 3 och 4 kan rivas och i stället för dem kan byggas ett gemensamt 2-våningsaffärshus, t.ex. för hantverksindustrin eller reparationsindustrin, varvid nedre våningen skulle utgöra affär och övre våningen arbetsutrymme. Tomtens användning såsom för tomt 10, 11, 13 samt 16, 17, 18 och 19. För fotgängartrafiken bör områden reserveras. Parkeringen föreslås ordnas gemensamt med tomterna 10, 11, 13 samt 16, 17, 18 och 19.

**KVARTER 1204, TOMT 16,
KRÅMAREGATAN 10
AREAL = 1018 m²**

- b 1** 2-våningsbostadshus från början av 1800-talet, sekundär spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, MC, tillfredsställande.

Ändringsritning 1881.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, uppenbarligen från början av 1800-talet, ursprungligen bakstuga, sekundär spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

A, MC, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** 2-våningsbod med lodrät panel, sekundärt fönster.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** uthus från 1800-talet.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

Byggnaderna 1 och 2 bör bevaras i egenskap av betydelsefulla råmärken för det Gamla Borgås stadsbild. Byggnaderna 3 och 4 kan rivas. På deras plats har föreslagits, att en småverks- eller småbutiksbbyg-

nad i 2 våningar skulle byggas. Frågan om byggnadens användning föreslås löst på samma sätt som föreslagits beträffande användningen av motsvarande nybyggnad på tomt 15. Användning av tomten såsom för tomt 10, 11, 13. För fotgängartrafiken bör reserveras ett område.

**KVARTER 1204, TOMT 17,
KRÅMAREGATAN 12—
FREDSGATAN 30
AREAL = 572,7 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs ett nytt 2-våningsbostads- och affärshus på den gamla byggnadens område. Tomtägarens avsikt (byggnadstillstånd givet 14. 4. 1971) är att under gårdsplanens nivå bygga en liten verkstad och ett lagerutrymme. Parkering föreslås ordnas i samordning med tomterna 10, 11, 13 samt 15, 16, 18 och 19.

**KVARTER 1204, TOMT 18,
FREDSGATAN 32
AREAL ca. 800 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås att på tomten byggs ett 2-våningsbostads- och affärshus. Tomtens parkeringsområde föreslås lösas genom inbördes arrangemang mellan tomterna 10, 11, 13 samt 15, 16, 17 och 19.

**KVARTER 1204, TOMT 19,
FREDSGATAN 34
AREAL = 422 m²**

På tomten finns inga historiskt värdefulla byggnader. Föreslås, att på tomten byggs ett bostads- och affärshus i 2 våningar. Tomtens parkeringsområde föreslås lösas genom gemensamma arrangemang med tomterna 10, 11, 13 samt 15, 17 och 18.

**KVARTER 1205, TOMT 32, 33,
KYRKOGATAN 6
AREAL = 780 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, 1794, sekundär smal spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster, på gårdsidan sekundär sidobyggnad.

A, MA1, tillfredsställande.

Åtskilligt ändrad byggnad, som likväl bevarat sin karaktär.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** 2-delat bostadshus, 1762 och 1798, bred spontad vågrät panel från mitten av 1800-talet, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** uthus, 1804, ursprungligen stall, kompostskydd och ladugård, i södra gaveln bred panel med täcklister och rombpaneldörr, gårdsfasaden saknar brädfodring, sadeltak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Ekonomibyggnad och bostadshus (t.ex. resandehem), garage.

- b 4** uthus, 1898, smal spontad vågrät panel, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad och bostadshus (t.ex. resandehem), garage.

**KVARTER 1205, TOMT 45, 46, 47,
BERGGATAN 7
AREAL = 768,9 m²**

- b 1** bostadshus från slutet av 1700-talet, sekundär bred spontad vågrät panel + lisener, valmtak, 3-rutorsfönster, hörndörr 1898.

A1, MA1, tillfredsställande.

Arkitektoniskt väl proportionerad byggnad, betydelsefull i miljön.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus från slutet av 1700-talet, smal spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** uthus, 1899, smal spontad vågrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggnad 5).

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad, ateljé, verkstad, garage.

**KVARTER 1206, TOMT 29, 30,
KYRKOGATAN 4
AREAL = 1106 m²**

- b 1** bostadshus i 2 våningar, butiksod, 1815, brädfodrat 1827, i nedre våningen spontad vågrät panel, i övre våningen slät vågrät panel, lisener, primärt valmtak, 2- och 3-rutorsfönster, paraddörr 1880, sekundär gårdsflygel 1913.

A1, MA1, tillfredsställande.

Synnerligen representativt borgarhus, vars exteriör bevarats väl.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, från början av 1800-talet, ursprungligen bakstuga, bred spontad vågrät panel, valmtak, 6-rutorsfönster.

B, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4, 5).

- b 3** uthus, delvis brädfodrat med bred spontad vågrät panel, valmtak.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4, 5).

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 5 nybyggnad.
Förslag:
Bostadshus och ekonomibyggnad, verkstad och garage.

- b 6 nybyggnad.
Förslag:
Bostadshus och ekonomibyggnad.

**KVARTER 1206, TOMT 50,
BERGGATAN 5
AREAL = 499 m²**

- b 1 bostadshus från början av 1800-talet, bred spontad vågrät panel, 3-rutorsfönster, valmtak, fullständig remont 1967.

A1, MA1, tillfredsställande.

Föreslagen användning: bostadshus.

- b 2 skjul med vågrät panel, inrett till beboeligt 1967.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3 bostadshus i 2 våningar, uppenbarligen från början av 1800-talet, spontad vågrät panel, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A1, MA1, tillfredsställande.

Ur byggnadshistorisk synpunkt mycket intressant.

Förslag:

Bostadshus.

- b 4 uthus från början av 1800-talet, primär lodrät panel.

A1, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Ekonomibyggnad, garage.

- b 5 bakstuga, smal spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster.

A1, dåligt.

Förslag:

Ekonomibyggnad, garage.

- b 6 skjul med lodrät panel.

C,

Förslag:

Kan rivas.

**KVARTER 1206, TOMT 51,
BERGGATAN 3
AREAL = 410 m²**

- b 1 nyare bostads- och affärshus i 3 våningar.

C, MC,

Förslag:

Kan rivas.

- b 2 nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

**KVARTER 1301, TOMT 5,
FLENSBORGBRINKEN 2—
MELLANGATAN—KYRKOBRINKEN
AREAL ca. 1580 m²**

- b 1 rappat stenhus, som mot gatan är byggt i en våning och mot gården i 2 våningar, 1765—66, planerat och byggt av byggmästaren Gotthard Flensborg åt sig själv enligt Wijnblads mönsterbok, paraddörr, 16-rutorsfönster, brutet tak, mot gatan primär frontispis med bågfönster, mot gården sekundär frontispis.

A2, MA2, ett av barock-klassicismens ur konsthistorisk synpunkt sett vik-

tigaste bostadshus i vårt land, det ursprungliga skicket har bevarats någonlunda noggrant.

Skick: gott.

Förslag:

Vid istandsättandet av byggnaden och eventuella ändringar av de inre utrymmena bör man ständigt beakta byggnadens konsthistoriska ställning.

- b 2 bostadshus, 1812, sekundär bred panel med täcklister, primärt sadeltak, 16-rutorsfönster.

A2, MA2, synnerligen stilren flygelbyggnad, mycket viktig ur miljösynpunkt.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Då byggnaden istandsättes i samband med att övriga byggnader på tomten tas i bruk, utförs ändringarna med särskild omsorg.

- b 3 uthus med täcklistpanel, 1812, senare reparerat, sadeltak.

A, MA2, gott.

Förslag:

Byggnadens grundstomme bevaras, den nuvarande uthusdelen kan omändras till bostad-arbetsrum, den nuvarande användningen som ateljé lämplig.

- b 4 nybyggnad i anslutning till användningen av de övriga byggnaderna på tomten.

- b 5 garage.

**KVARTER 1302, TOMT 1,
MELLANGATAN 11—
BERGGATAN 14
AREAL = 1458,2 m²**

- b 1 rappat stenhus i 2 våningar, 1762—63, nuförtiden museum, ursprungligen bostadshus, planerat och byggt av fortifikationsbyggmästaren Gotthard Flensborg, sekundärt sadeltak 1864, ursprungligen brutet tak, raka gavlar, 20-rutorsfönster.

A1, MA2, gott.

Det brutna taker borde återställas, ett av stadens ståtligaste borgarhus.

Förslag:

Museum.

- b 2 bostadshus i 2 våningar från 1700-talet, i nedre våningen ursprungligen bakstuga, primär lodrät panel, i gårdsfasaden smal spontad vågrät panel, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A1, MA2, tillfredsställande.

Viktig miljöbyggnad.

Förslag:

Museum.

- b 3 uthus, i gatufasaden spontad vågrät panel, i gårdsfasaden lodrät panel.

A, MA2, dåligt.

Förslag:

Museum.

- b 4 bostadshus från slutet av 1700-talet, panel med täcklister och farstu 1929, sadeltak, 4-rutorsfönster och fönsterluckor.

A1, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 5 uthus, 1763, primär lodrät panel, sadeltak.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Museum.

**KVARTER 1302, TOMT 2,
MELLANGATAN 13
AREAL = 603,1 m²**

- b 1 rappat 1-våningsstenhus, 1763—64, hög källare, som är öppen mot torget, sekundärt sadeltak, väggarna höjda, ursprungligen brutet tak, 3-rutorsfönster, planerat och byggt av Gotthard Flensborg. I södra gaveln sekundär tilläggsbyggnad.

A1, MA2, gott.

Det brutna taker borde återställas och fönstren restaureras, ur historisk synpunkt synnerligen värdefullt.

Förslag:

Bostads- och affärshus, restaurang.

- b 2 skjul från slutet av 1800-talet, spontad vågrät panel.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3 uthus från 1700-talet, ursprungligen stall, kompostskydd och ladugård, spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 6).

- b 4 uthus från 1800-talet, spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5 uthus från 1800-talet, spontad vågrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 6).

- b 6 nybyggnad.

Förslag:

Garage, ekonomibyggnad, lager.

**KVARTER 1302, TOMT 3,
MELLANGATAN 15
AREAL = 805,3 m²**

- b 1 bostadshus i 2 våningar, ca. 1800, bred spontad vågrät panel + lisener, primärt sadeltak, 4- och 2-rutorsfönster.

A1, MA2, tillfredsställande.

Synnerligen väl bevarat och representativt borgarhus i antikvariskt ren och central miljö.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2 verkstadsbyggnad, ca. 1800, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel, 2-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA2, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med en ny byggnad (byggn. 5).

- b 3 uthus, smal spontad vågrät panel.

B, MA2, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 5).

- b 4 uthus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel.

B, odugligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5 nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus, verkstad, ateljé.

- b 6 nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus.

**KVARTER 1302, TOMT 4,
BERGGATAN 20—
FLENSBORGBRINKEN 3
AREAL = 876,1 m²**

- b 1 rappat 1-våningsstenhus 1965—66, planerat av Marius af Schultén, bostadshus, sadeltak, fönster med en ruta.

C, MA1, gott.
Antikvariskt ointressant pastischhus.

- b 2 bostadshus av trä, 1966, byggt av nytt material i enlighet med det 1818 byggda och 1824 brädfodrade trähuset som funnits på denna plats, bred spontad vågrät panel + lisener, 6-rutorsfönster + nyrenessansramar, sadeltak.

A1, MA2

Själva byggnaden är en god kopia av sin föregångare, stenfoten av natursten saknar stil, borde slamas.

Förslag:
Bostadshus.

**KVARTER 1302, TOMT 6,
BERGGATAN 18
AREAL = 661,4 m²**

- b 1 bostadshus, södra delen från början av 1800-talet, norra delen 1862, byggnadsstommen breddad 1868, i gatufasaden smal spontad vågrät panel, i gårdsfasaden bredare och äldre spontad panel, 4-rutorsfönster, sadeltak.

C, MA1, tillfredsställande.

Förslag:
Bostadshus.

- b 2 bostadshus från början av 1800-talet, smal spontad vågrät panel 4-rutorsfönster, sadeltak.

B, MA1, tillfredsställande.

Förslag:
Bör helst bevaras, men kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4, 5).

- b 3 ny bastubyggnad, klinkpanel, 2-rutorsfönster, sadeltak.

C, i gott skick.

Harmonierar väl med gårdsplanen.
Förslag:
Kan rivas och ersättas med en ny byggnad (byggn. 4, 5).

- b 4 nybyggnad.

Förslag:
Bostad och garage.

- b 5 nybyggnad.

Förslag:
Ekonomibyggnad, resandehem.

**KVARTER 1302, TOMT 7,
BERGGATAN 16
AREAL = 366,5 m²**

- b 1 bostadshus, 1780, i norra gaveln lodrät panel från år 1800, i gatufasaden spontad vågrät panel av senare datum, 4-rutorsfönster, primärt sadeltak.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:
Bostadshus.

- b 2 bostadshus i 2 våningar, 1806, bred spontad vågrät panel, sadeltak, 4-rutorsfönster.

A1, MA1, tillfredsställande.

Ur byggnadshistorisk synpunkt synnerligen viktig byggnad.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3 uthus, 1780, ursprungligen bod, vedlider, stall och ladugård, primär bred lodrät panel.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Ekonomibyggnad.

**KVARTER 1303, TOMT 8,
BERGGATAN 12
AREAL = 313,1 m²**

- b 1 bostadshus i 2 våningar, ca. 1780, spontad vågrät panel från slutet av 1800-talet, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2 bostadshus, ca. 1780, smal spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A, MA1/MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

- b 3 loftartat uthus, 1800, sekundär lodrät panel, sadeltak.

A, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

- b 4 skjul med lodrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

**KVARTER 1303, TOMT 9,
BERGGATAN 10
AREAL = 178,7 m²**

- b 1 bostadshus, 1790, i gårdsfasaden bred lodrät panel 1812, i gatufasaden spontad vågrät panel med lodrät panel, 3-rutorsfönster, sadeltak.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2 bostadshus och uthus, 1815, smal spontad vågrät panel, 3-rutorsfönster, sadeltak.

C, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4).

- b 3 uthus, smal spontad vågrät panel.

C, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4).

- b 4 nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad.

**KVARTER 1303, TOMT 10,
BERGGATAN 8
AREAL = 532,0 m²**

- b 1 bostadshus från slutet av 1800-talet, nyrenessansbrädfodring, 2-rutorsfönster, valmtak, sekundär gårdsflygel 1926.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2 bostadshus i 2 våningar, uppenbarligen från början av 1800-talet, spontad vågrät panel med lodrät

panel, 2-rutorsfönster, sekundärt sadeltak, öppen trappa till andra våningen.

A, MA1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3 bostadshus från början av 1800-talet, bred panel med täcklister, 4-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 6).

- b 4 uthus med lodrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 6).

- b 5 uthus, smal spontad vågrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 6).

- b 6 nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad, garage, ateljé.

**KVARTER 1303, TOMT 11,
BERGGATAN 6
AREAL = 532,0 m²**

- b 1 bostadshus, ca. 1780, smal spontad vågrät panel med lodrät panel, primärt sadeltak, 4-rutorsfönster.

A1, MA1, tillfredsställande.

Den sekundära brädfodringen har för ovanlighets skull gett ett arkitektoniskt gott resultat.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2 uthus, smal spontad vågrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 3).

- b 3 nybyggnad.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad, verkstad, garage.

**KVARTER 1303, TOMT 12, 13,
MELLANGATAN 1—BERGGATAN 2
—KRÄMAREGATAN 4
AREAL = 1408,0 m²**

- b 1 3-våningsaffärs- och bostadshus av sten.

C, MC

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 8, 9, 10).

- b 8, 9, nybyggnad.

10 Förslag:

Bostads- och affärshus.

**KVARTER 1303, TOMT 14,
MELLANGATAN 3—
BERGGATAN 4
AREAL = 1084,2 m²**

- b 1 affärshus, ca. 1780, ursprungligen bostadshus, den nuvarande panelen med täcklister och lisener 1926, skyltfönster, sadeltak.

B, MA1, dåligt.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 11).

- b 2** rappat stenhus, 1925, verkstad.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** uthus med lodrät panel, 1858 och 1967, ursprungligen ladugård.

C, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 4** bostadshus, 1770, ursprungligen bod i 2 våningar, omändrad till bostadshus 1906, sekundär lodrät panel, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** bostadshus, ca. 1780, ursprungligen bakstuga, sekundär lodrät panel, sadeltak, 16-rutorsfönster.

B, dåligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 6** skjul med klinkpanel.

C

Förslag:

Kan rivas.

- b 7, 11** nybyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

**KVARTER 1303, TOMT 15,
MELLANGATAN 5**

AREAL = 480,3 m²

- b 1** affärshus, ursprungligen bostadshus från slutet av 1700-talet, i gatufasaden bred spontad vågrät panel, i gårdsfasaden primär lodrät panel, i gatufasaden skyltfönster, i gårdsfasaden 6-rutorsfönster, sekundärt sadeltak, väggarna höjda.

A, MA1, tillfredsställande.

Byggnad som trots flera ändringar bevarat sin karaktär, lämpar sig som affärshus väl för miljö.

Förslag:

Affärshus.

- b 2** affärs- och bostadshus från slutet av 1700-talet, spontad vågrät panel, i gatufasaden skyltfönster, i gårdsfasaden 6-rutorsfönster, sekundärt sadeltak, väggarna höjda.

A, MA1, tillfredsställande.

Jämf. med byggnad 1.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 3** bostadshus uppenbarligen från början av 1800-talet, smal spontad brädfodring, förstora fönster.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 4** uthus, ursprungligen ladugård och magasinbyggnad, smal spontad vågrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 5).

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Lagerbyggnad, verkstad, ateljé.

**KVARTER 1303, TOMT 16,
MELLANGATAN 7**

AREAL = 774,9 m²

- b 1** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1800, klassicistisk bred spontad vågrät panel med lisener, primärt

valmtak, 6-rutorsfönster, i gatufasaden 2 skyltfönster och paraddörr 1909.

A1, MA1, tillfredsställande.

Synnerligen väl proportionerad och väl bevarad klassicistisk byggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2** bostads- och affärshus, 1829, ursprungligen bakstuga, bred spontad vågrät panel, primärt valmtak, i gatufasaden stora skyltfönster, i gårdsfasaden 3-rutorsfönster, sekundär tambur.

A, tillfredsställande.

Typisk bakstugebyggnad, lämplig som affärslägenhet, gatufasaden delvis förstörd genom skyltfönster, bör repareras.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 3** 2-våningsuthus från början av 1800-talet, ursprungligen visthus, stall och ladugård, panel med täcklister.

A, tillfredsställande.

Enhetligt byggt representativt uthus i gott skick.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 5, 6).

- b 4** lider med lodrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Garage.

- b 6** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomi- och lagerbyggnad.

**KVARTER 1303, TOMT 17,
MELLANGATAN 9**

AREAL = 1138,2 m²

- b 1** bostadshus i 2 våningar, nedre våningen 1804, övre våningen och norra flygeln 1815, portgången försedd med klassicistisk spontad vågrät panel med lisener, brädfodring 1830, primärt valmtak, i nedre våningen 3-rutors- och i övre våningen 6-rutorsfönster, i övre våningen gustavianskaramar, gatufasaden paraddörr 1902.

A2, MA2

Synnerligen stilfull klassicistisk byggnad, i urseppungligt skick med undantag av fönster- och dörrändringar i nedre våningen.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** 1- och 2-våningsbostadshus, 1815, ursprungligen visthus, stall, kompostskydd och ladugård, i gatufasaden ny lodrät panel, i gårdsfasaden smal spontad vågrät panel, 4-rutorsfönster.

B, MA2, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus och ekonomibyggnad, resandehem, verkstad, ateljé.

- b 3** uthus med lodrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 4).

- b 4** nybyggnad.

Förslag:

Ekonomibyggnad, resandehem, garage.

**KVARTER 1401, TOMT 1,
STORA ÅGATAN 22**

AREAL = 1411,0 m²

- b 1** bostadshus, 1764, primär frontispis, spontad vågrät panel från slutet av 1800-talet, sekundärt sadeltak, i frontispisen primärt sadeltak, 3-rutorsfönster, nyrenessansramar.

A1, MA2, representativt och ur historisk synpunkt intressant borgarhus. Det brutna taket borde återställas för att byggnaden bättre skulle anpassa sig efter togets arkitektur.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär: exempelvis återställs det brutna taket, gatufasadens butiksdörrar avlägsnas, fönstren omändras till 6-rutorsfönster, — ändringar kan utföras i farstun-trappuppgången mot gårdssidan.

Användning: bostads-, kontors- och dylika affärslägenheter, vilka inte fordrar egentliga skyltfönster, inte heller ingång från gatan.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, 1762, spontad vågrät panel, sadeltak, skyltfönster och 4-rutorsfönster.

A1, MA2, en synnerligen viktig miljöbyggnad, de överflödiga skyltfönstren borde avlägsnas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Skyltfönstren och dörren mot gatan avlägsnas, fönstren omändras till 6-rutorsfönster. Trappuppgången kan förnyas. Användning: bostads-, kontors-, affärslägenheter (ingång från gården).

- b 3** bostadshus och lider, uppfört på 1700-talet, smal spontad vågrät panel och bred lodrät panel, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

I den del av byggnaden som vetter mot stranden tilläggsutrymme för arbetsrum och bostad samt tilläggsutrymme eller ekonomibyggnad i anslutning till huvudbyggnaden, det nuvarande klubbbrummet lämpligt för användning. Garage i andra delen av byggnaden.

- b 4** lider med lodrät panel, sadeltak.

A, dåligt.

Förslag:

Omändras till garage.

- b 5** uthus, 1763, på framsidan öppet tak, ursprungligen stall, kompostskydd, ladugård och skjul, sadeltak.

A, ett av stadens bäst bevarade uthus.

Skick: dåligt.

Förslag:

Inständsättes närmast för lageranvändning.

- b 6** verkstadsbyggnad, 1837, ursprungligen bak- och tvättstuga, bred spontad vågrät panel, 3-rutorsfönster, pulpettak.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Byggnaden får rivas, utrymmet mellan byggnaderna 5 och 7 ersättas med ett skjul.

- b 7** två strandbodar i 2 våningar, 1762 och 1765, samt ett skjul som förenar dem, panelbelagda hörn, sadeltak, bro invid ån.

A2, bodar som utvändigt bevarats synnerligen väl.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Bodarna bör bevaras med så få ändringar som möjligt. Användas som lager eller för något särskilt ändamål.

- b 8** bod i 2 våningar, 4 rum, 1770, sadeltak, dörrar även mot gården.

A2, stilren bod i gott skick.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Boden bör bevaras med så få ändringar som möjligt. Användas som lager eller för något särskilt ändamål.

- b 9** bod i 2 våningar, nuförtiden verkstad, från slutet av 1700-talet, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A2, stilfull strandbod, lämpligt användningssyfte.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär. Användes som klubbрум, arbetsrum i anslutning till byggnad 3.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1401, TOMT 2,

STORA ÅGATAN 20

AREAL = 1404,1 m²

- b 1** bostads- och affärshus, 1770, flygelbyggnaden i 2 våningar och södra delen av huvudflygeln 1863, spontad vågrät panel och lisener 1863, 3-rutorsfönster och skyltfönster, nyrenessansramar, väggarna höjda och valmtaket gjort 1863.

A1, MA2, även i sitt sekundära skick harmonierar byggnaden mycket väl med torgmiljön.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär: skyltfönstren och paraddörren bör avlägsnas, fönstren omändras till 6-rutorsfönster, sidotillbyggnaden mot gården avlägsnas.

Användning: bostads-, kontors- och sådana affärslokaliteter, vilka icke fordrar egentliga skyltfönster.

- b 2** bostadshus, 1770, utbyggt senare, klinkpanel 1932, sadeltak, 6-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 6).

- b 3** uthus, smal spontad vågrät panel.

B, dåligt.

Förslag:

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 7).

- b 4** strandbod i 2 våningar, 1805, sadeltak.

A2, stilren bod i gott skick.

Förslag:

Fönstret som vetter mot ån avlägsnas. Så få ändringar som möjligt. Användning: magasin eller för något särskilt ändamål.

- b 5** lider med klinkpanel, 1932, pulpettak.

C, dåligt.

Föreslås att byggnaden rivs och den därinvid belägna strandmuren av betong omändras till stenmur samt

att stranden på detta ställe förses med stängsel.

- b 6** nybyggnad för bostads-, kontors- och affärsbruk.

- b 7** nybyggnad för bostadsbruk, utrymmen som närmast ansluter sig till byggnad 6.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1401, TOMT 3,

STORA ÅGATAN 18

AREAL = 1709,6 m²

- b 1** rappat stenhus i 2 våningar, bostads- och affärshus, 1762—63, planerat och byggt av Gotthard Flensborg, sekundärt sadeltak, väggarna har höjts, ursprungligen tak med rak gavel, i nedre våningen skyltfönster, i övre våningen 3-rutorsfönster.

A1, MA2, stadens mest representativa borgarhus från 1700-talet, bör ovillkorligen utvändigt restaureras, det brutna taket bör återställas, fönstren förnyas, den ursprungliga färgen återställas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Byggnadens framträdande läge inom Rådhusstorgets helhet förutsätter ovillkorligen ändringar av restaureringskaraktär.

Användning: utrymmen av offentlig karaktär, kontors-, bostads- och affärsutrymmen.

- b 2** rappat stenhus, bostadshus, 1762, primärt sadeltak, 6-rutorsfönster.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Bostads-, kontorsbruk.

- b 3** rappat bostadshus av trä i 1 och 2 våningar, från slutet av 1700-talet, 6-rutorsfönster, rappningen och det nuvarande yttre skicket sekundära.

B, tillfredsställande.

Föreslås att huset ersätts med en ny byggnad (byggnad 8).

- b 4** skjul med täcklistpanel, pulpettak.

C, tillfredsställande.

Föreslås att huset ersätts med en ny byggnad (byggnad 8).

- b 5** bostadshus, 1762, ursprungligen bakstuga, delvis ursprunglig lodrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Farstukvist- och fönsterändringar.

Andvändning: bostads- och arbetsutrymmen.

- b 6** uthus med lodrät panel, 1766 och 1836, nuförtiden verkstad.

C, tillfredsställande.

Föreslås att huset ersätts med en ny byggnad (byggnad 9).

- b 7** bod i 2 våningar, 1830, sekundär lodrät panel.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Öppningarna på gårdssidan bör restaureras.

Användning: vishuslager, specialverkstad (andra delen).

- b 8** nybyggnad för bostads- och kontorsändamål eller officiellt bruk, till byggnaden hör ett strandstängsel.

- b 9** nybyggnad, garage.

— Strandmuren bör repareras och strandstängslet uppföras på tomten så, att helheten av den bebyggda stranden förstärks.

KVARTER 1401, TOMT 4,

STORA ÅGATAN 16

AREAL = 1140,2 m²

- b 1** bostads- och affärshus, 1800, sekundär spontad vågrät panel och lisener, valmtak, i gatufasaden stora skyltfönster.

B, MA2, utvändigt förstört genom skyltfönster.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Byggnaden kan ersättas med en nybyggnad (byggnaderna 8 och 9) eller ifall byggnaden vill bibehållas bör den genomgå restaureringsarbeten.

- b 2** uthus med loft, 1800, ursprungligen stall och lider, sekundär klinkpanel och smal spontad panel.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Den till byggnad 1 hörande delen föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 10), den del som bör bevaras istandsätts för lageranvändning eller för hjälputrymmen som hänför sig till huvudbyggnaden.

- b 3** nyare uthus, väggarna av spontad takpanel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Bör istandsättas för lageranvändning eller till hjälputrymmen.

- b 4** skjul med lodrät panel.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Byggnaden kan ersättas med en nybyggnad (byggnad 11).

- b 5** vishus i 2 våningar, 1832, nuförtiden verkstad, 6-rutorsfönster, sadeltak.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Fasadändringar: man försöker avlägsna fönstren mot ån. Användning: till nybyggnaden (byggnad 11) ansluten lager-, special-, arbetsrum- eller annan särskild användning.

- b 6** bostadshus, 1800, ursprungligen bakstuga och magasin, smal spontad vågrät panel, sadeltak, vågräta 3-rutorsfönster.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan ersättas med en nybyggnad (byggnad 12).

- b 7** nyare byggnad med klinkpanel.

C, tillfredsställande.

Föreslås att byggnaden rivs.

- b 8** delvis 2-våningsbyggnad (på gatsidan) för affärs- och kontorsbruk.

- b 9** nybyggnad för kontors-, affärs- och bostadsändamål, garage i källarvåningen ovanför jorden.

- b 10** nybyggnad i anslutning till användningen av byggnad 9.

- b 11** nybyggnad för exempelvis arbetsrum- eller hjälputrymmesändamål, byggnaden samt användningen av den borde lämpligt anslutas till den närliggande strandboden (byggnad 5).

- b 12** nybyggnad närmast för bostadsbruk.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1401, TOMT 5,

STORA ÅGATAN 14

AREAL = 871,5 m²

- b 1** rappat stenhus i 2 våningar, bo-

stads- och affärshus, byggt uppenbarligen 1763—64, sekundärt valmtak, väggarna höjda, ursprungligen brutet tak, 1-rutorsfönster.

A1, MA2, representativt borgarhus, bör restaureras utvändigt, det brutna taket borde återställas.

Skick: dåligt.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär: exempelvis brutet tak, 6-rutorsfönster. Användning: för affärs-, kontors- och bostadsändamål.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, 1814, primär lodrat panel, 2-rutorsfönster, sekundärt sadeltak, klassicistisk öppen farstu.

A1, sällsynt stilfull gårdsbyggnad.

Skick: dåligt.

Förslag:

Istndsättes genom restaureringsarbeten, fönstren omändras till 6-rutorsfönster. Användning: närmast för bostadsändamål.

- b 3** uthus med lodrat panel, 1814, ursprungligen vagnsskjul och visthus.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Omändras från vagnsskjul till garage.

- b 4** uthus med lodrat panel, 1811, ursprungligen magasin, stall och kompost.

A, dåligt.

Föreslås ersättas med en ny byggnad (byggnad 8).

- b 5** bostadshus och visthus, 1811, sekundär lodrat panel, primärt brutet tak, 2-rutorsfönster.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Man borde försöka avlägsna fönstren mot ån. Användning: till huvudbyggnaden anslutet tilläggs- eller hjälputrymme, någon särskild användning i anslutning till nybyggnaden (byggnad 8).

- b 6** skjul med lodrat panel från början av 1800-talet, pulpettak.

A, dåligt.

Förslag:

Då skjulet restaureras bör dess form och material bevaras.

- b 7** skjul med lodrat panel från början av 1800-talet, pulpettak.

A, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 9).

- b 8** nybyggnad, som ansluter sig till användningen av huvudbyggnaden eller till någon särskild användning i samband med strandbodsbyggnaden (5).

- b 9** nybyggnad: garage.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1401, TOMT 6,

STORA ÅGATAN 12

Areal = 907,7 m²

- b 1** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1800, bred spontad vågrät panel, gavlarna belagna med lodrat panel, sekundärt sadeltak, ursprungligen valmtak, väggarna höjda, i gatufasaden skyltfönster, i övre våningen 6-rutorsfönster, i gårdsfasaden fina gustavianska ramar.

A1, MA2, stilfullt borgarhus, borde

restaureras utvändigt, det brutna taket borde återställas.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär, såsom brutet tak, fönster- och dörrändringar, yttre brädfodring. Byggnadens trappuppgång föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 8). Användning: för affärsbruk (ej egentliga skyltfönster), kontors- och bostadsändamål.

- b 2** lagerbyggnad och bostadshus i 2 våningar, 1781, ursprungligen bakstuga och bostadshus, sekundär spontad vågrät panel, sadeltak, 2-rutorsfönster.

C, utvändigt helt och hållet förstört.

Skick: tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 9).

- b 3** verkstadsbyggnad i 2 våningar, 1781, smal spontad vågrät panel.

C, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 10).

- b 4** verkstadsbyggnad i 2 våningar, 1815, ursprungligen tvättstuga i nedre våningen, i övre våningen bostadsrum, smal spontad vågrät panel, sekundära fönster, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 10).

- b 5** verkstadsbyggnad, 1815, ursprungligen stall, ladugård och kompostskydd, primär lodrat panel, sekundära täcklister.

A, dåligt.

Förslag:

Istndsättes till tilläggs- eller hjälputrymmen för bostäderna eller tillsammans med strandboden (byggnad 6) för något särskilt ändamål.

- b 6** strandboda i 2 våningar, 1815, sekundär brädfodring.

B, i dåligt skick, brädfodringen borde förnyas.

Skick: dåligt.

Förslag:

Bör genomgå restaureringsarbeten, den yttre brädfodringen och strandbron borde förnyas, fönstren mot ån avlägsnas. Användning: tillsammans med byggnad 5 för något särskilt ändamål eller som hjälputrymme i anslutning till bostäderna.

- b 7** skjul med klinkpanel.

C, dåligt.

Föreslås att byggnaden rivs.

- b 8** nybyggnad till byggnad 1, närmast trappuppgång.

- b 9** nybyggnader för bostads-, kontors- och affärsändamål, garage i källar-
10 våningen ovanom jorden.

— Man borde försöka återställa gårdens stenläggning.

Stängslet och porten mot ån borde återställas.

KVARTER 1401, TOMT 7,

STORA ÅGATAN 10

Areal = 1546,2 m²

- b 1** barock-klassicistiskt bostadshus samt affärshus i 2 våningar, stenhus, byggt på 1770-talet, i nedre våningen skyltfönster, i övre våningen 6-rutorsfönster, brutet tak, fronton.

A2, MA2, en av de bästa skapelserna inom vår stadsarkitektur från 1700-talet, har bevarats synnerligen väl.

Skick: gott.

Förslag:

Endast fasadändringar av restaureringskaraktär. Användning: för affärs-, kontors- och bostadsändamål.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, byggt på 1770-talet, spontad vågrät panel 1879, 4-rutorsfönster, sekundärt sadeltak, farstun 1879.

A, tillfredsställande (dåligt).

Förslag:

Farstun-trappuppgången kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 10) och en innertrappa, bostads- och kontorsbruk.

- b 3** uthus i 2 våningar, 1880, ursprungligen 3 magasin och stall, spontad vågrät panel, sadeltak.

A, dåligt.

Förslag:

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 8).

- b 4** uthus i 2 våningar, 1880, spontad vågrät panel, sadeltak.

A, dåligt.

Förslag:

Endast sådana ändringar tillåts, som bevarar byggnadens grundkaraktär. Användning: som lager (t.ex. baltar) eller för något särskilt ändamål som kräver så få ändringar som möjligt.

- b 5** visthus i 2 våningar, 1880, spontad vågrät panel, sadeltak.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Användes som lager eller för något särskilt ändamål som inte kräver ändringar.

- b 6** visthus i 2 våningar, 1866, spontad vågrät panel.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

För lageranvändning eller till nybyggnaden (byggnad 9), anslutet specialutrymme.

- b 7** lider, spontad vågrät panel, 16-rutorsfönster.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Kan ersättas med en ny byggnad (byggnad 9).

- b 8** nybyggnad: bostads- och garageutrymmen.

- b 9** nybyggnad: användes som arbetsrum eller hjälputrymmen.

- b 10** nybyggnad, garage samt utrymme som ansluter sig till användningen av byggnad 2.

— Gårdens stenläggning bör repareras.

Strandstängslet med porten borde återställas.

KVARTER 1401, TOMT 8,

STORA ÅGATAN 8

Areal = 1188,5 m²

- b 1** bostads- och affärshus i 2 våningar, 1789, vinkelbyggnad, skyltfönster 1929 och 4-rutorsfönster i övre våningen, spontad vågrät panel och lisener 1837, valmtak, 3 paraddörrar.

A1, MA1, speciellt stilfull klassicistisk byggnad i tämligen dåligt skick. Skick: dåligt.

Förslag:

Gatufasadändringar endast av restaureringskaraktär, exempelvis omändras fönstren till 6-rutorsfönster. Farstun-trappuppgången kan avlägsnas eller ersättas med en farstu. Användning: för affärs-, kontors- och bostadsändamål.

- b 2** vishus i 2 våningar och 2 delar, 1790, lodrät panel 1838, valmtak.

A1, dåligt.

Förslag:

Kan ersättas med en nybyggnad (byggnad 8).

- b 3** bostadshus, 1809, ursprungligen bakstuga, bred lodrät panel, 3-rutorsfönster, sadeltak.

A, dåligt.

Förslag:

Iståndsättes till tilläggs- eller hjälputrymmen för huvudbyggnaden, till bostad och arbetsrum.

- b 4** vishus i 2 våningar, 1809, primär lodrät panel.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar endast av restaureringskaraktär. Användning: som lager eller för något särskilt ändamål i anslutning till byggnad 3.

- b 5** vishus, 1790, saknar brädfodring.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar endast av restaureringskaraktär. Användning: som lager eller för något särskilt ändamål i anslutning till byggnad 6.

- b 6** uthus, 1809, ursprungligen stall, kompost och ladugård, primär lodrät panel.

A, dåligt.

Förslag:

Grundkaraktären bör bevaras. Användning: som lager eller för något särskilt ändamål i anslutning till strandboden.

- b 7** lider med lodrät panel, 1816, sadeltak.

A, odugligt.

Förslag:

Föreslås ersättas med en nybyggnad (byggnad 10).

- b 9** nybyggnad, användes som bostad eller arbetsrum.

- b 10** nybyggnad: ekonomiutrymmen, garage.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

Stängslet-porten mot ån borde återställas.

KVARTER 1401, TOMT 9,

STORA ÅGATAN 6

AREAL = 1215,7 m²

- b 1** bostads- och affärshus, 1840, spontad vågrät panel och lisener, sekundärt sadeltak 1878, ursprungligen valmtak, i gatufasaden stora skyltfönster, på gårdssidan sekundär vindskammare och balkong.

B, **MA1**, skyltfönstren förstör fullständigt byggnadens gatufasad.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär: skyltfönstren avlägsnas, paraddörrarna minskas. Användning: för af-

färs-, kontors- och bostadsändamål.

- b 2** bostadshus i 2 våningar, 1789, ursprungligen bakstuga, spontad vågrät panel 1842, sadeltak, 2-rutorsfönster.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Fönsterändringar, användes nuförtiden som bostad.

- b 3** skjul med vågrät panel, 1857, pulpettak.

A, dåligt.

Förslag:

Kan ersättas med ett nytt skjul.

- b 4** loftbod i 2 våningar, 1795, sadeltak.

A2, stilren bod som bevarats utan några som helst ändringar.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Bör bevaras utan ändringar. Användning: vishuslager.

- b 5** skjul med lodrät panel, 1795, ursprungligen vagnsskjul.

A1, dåligt.

Förslag:

Skydd för en liten bil eller för utomhusredskap.

- b 6** uthus, 1795, ursprungligen stall och ladugård.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Byggnadernas grundkaraktär bör bevaras. Lämplig specialanvändning kanske utställningsutrymmen för affärslägenhet med så få ändringar som möjligt.

- b 7** bod i 2 våningar, 1795.

A2, strandbod i primärt skick.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Inga ändringar. Användning: till byggnad 6 anslutet specialutrymme.

- b 8** riven.

- b 9** bod i 2 våningar, 1790, primär bred lodrät panel.

A2, strandbod i primärt skick.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Inga ändringar. Användning: till nybyggnaden 11 anslutet specialutrymme.

- b 10** lider, från början av 1800-talet, spontad vågrät panel.

A, odugligt.

Förslag:

Kan ersättas med en nybyggnad (byggnad 11).

- b 11** nybyggnad, tilläggs- eller hjälputrymmen som ansluter sig till användningen av arbetsrum och bostäder.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1401, TOMT 10, 11,

STORA ÅGATAN 4

AREAL = 1182,5 m²

- b 1** bostadshus i 2 våningar, 1805 och 1810, smal spontad vågrät panel 1898, vid gavlarna primär lodrät panel, skyltfönster och 3-rutorsfönster, valmtak.

A1, **MA1**, den lodräta panelen i gatufasaden borde återställas, fönstren restaureras.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Ändringar av restaureringskaraktär:

fönster- och dörrändringar, yttre brädfodring. Användning: affärs-, kontors- och bostadsutrymmen.

- b 2** bostadshus, 1805, lodrät panel 1827, 3-rutorsfönster, sadeltak.

Förslag:

Fönsterändringar av restaureringskaraktär, för bostadsbruk.

- b 3** uthus, 1814, stall och ladugård, ställvis lodrät panel.

A1, tillfredsställande.

Förslag:

Nedre våningen i byggnadens mellandel borde göras till öppet utrymme, fönstren avlägsnas. Användning: som hjälputrymme för lager eller dyl.

- b 4** lider med lodrät panel, pulpettak.

A

Förslag:

Kan ersättas med en nybyggnad (byggnad 8).

- b 5** 2-våningsmagasin, 1860, valmtak.

A1, trots sin storlek passar den väl in i åstrandmiljön.

Skick: tillfredsställande.

Förslag:

Dörrarna mot gården bör göras i sin forna storlek. Användning: lager, specialarbetsrum, där dörrarna till magasinet räcker som ljusöppningar.

- b 6** bostadshus, 1831, smal spontad vågrät panel och sekundär panel med täcklister, sadeltak, 4-rutorsfönster.

B, tillfredsställande.

Förslag:

Fasadändringar.

Byggnaden gränsar till det föreslagna nya gatuområdet, vid behov kan man här öppna en dörr. Användning: affärs-, kontors- och bostadsutrymmen.

- b 7** lider med vågrät panel, pulpettak.

B, dåligt.

Föreslås ersättas med ett garage (byggnad 9).

- b 8** nybyggnad, ingång och övriga utrymmen närmast ifall användnings- syftet för byggnad 6 ändras.

- b 9** garage, som är täckt mot gatan.

— Gårdens stenläggning bör bevaras.

KVARTER 1403, TOMT 36, 37,

STORA ÅGATAN 3—

KRÄMAREGATAN 2—

MELLANGATAN 4

AREAL = 1606,5 m²

- b 6** 2-våningsaffärshus av sten.

Förslag:

Affärshus, varuhus.

- b 7** nybyggnad.

Förslag:

Affärshus, varuhus.

KVARTER 1403, TOMT 38,

STORA ÅGATAN 5—

MELLANGATAN 6

AREAL = 557,7 m²

- b 1** bostads- och affärshus, från slutet av 1700-talet, spontad vågrät panel och lisener, skyltfönster 1912, i övre våningen 4-rutorsfönster, sekundärt sadeltak 1877, ursprungli-

gen brutet tak, på gårdssidan sekundärt annex.

A, MA2, tillfredsställande.

Tillhör väsentligt Ågatans miljö, det brutna taket borde återställas.

Förslag:

Bostadshus.

- b 2** bostadshus, från 1700-talet, sekundär lodrät panel, sadeltak, 6- och 9-rutorsfönster.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 3** affärshus, från 1700-talet, ursprungligen stall, ladugård och visthus, smal spontad vågrät panel, skyltfönster, sadeltak.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med ett nytt (byggn. 5).

- b 4** lider, smal spontad vågrät panel.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 5** nybyggnad.

Förslag:

Affärshus.

**KVARTER 1403, TOMT 39, 40, 41,
STORA ÅGATAN 7—
MELLANGATAN 8
AREAL = 1486,0 m²**

- b 1** bostads- och affärshus, 1794, spontad vågrät panel, brutet tak, 4- och 2-rutorsfönster.

A, MA2

I synnerligen central miljö belägen byggnad, som bevarat sitt primära skick mycket väl.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 2** bostadshus, 1794, smal spontad vågrät panel, sadeltak.

A, tillfredsställande.

Förslag:

Bostadshus.

- b 3** affärshus, 1794, ursprungligen visthus och ladugård samt portgång, smal spontad vågrät panel, brutet tak, skyltfönster.

A, tillfredsställande.

Exteriören fördärvad genom skyltfönster, central miljöbyggnad.

Förslag:

Bostads- och affärshus.

- b 4** affärshus, 1830, ursprungligen bostadshus, smal spontad vågrät panel, sadeltak, skyltfönster.

B, MA1, tillfredsställande.

Viktig miljöbyggnad.

Förslag:

Kan rivas och ersättas med en ny byggnad (byggn. 7).

- b 5** lider, spontad vågrät panel, pulpettak.

C, tillfredsställande.

Förslag:

Kan rivas.

- b 6** lider, lodrät panel, pulpettak.

C, odugligt.

Förslag:

Kan rivas.

- b 7** nybyggnad.

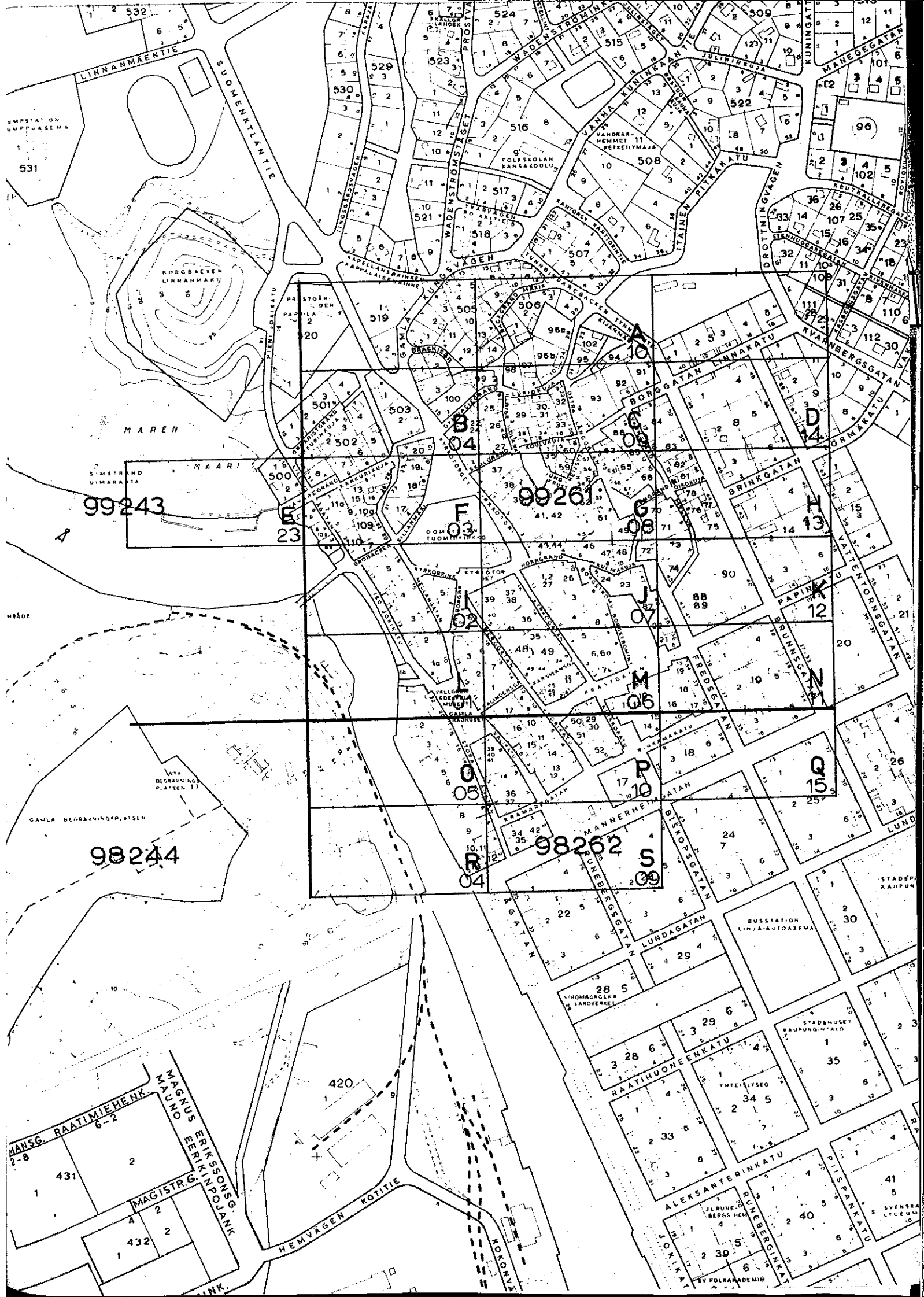
Förslag:

Affärs- och bostadshus.

- b 8** nybyggnad.

Förslag:

Affärs- och bostadshus.

TECKENFÖRKLARING FÖR PLANEN RÖRANDE BEBYGGANDET AV KVARTEREN OCH GATUOMRÅDEN:

1201

39

1180 m²

STADSPLANEMÄSSIGA BETECKNINGAR:

KVARTERSNUMMER.

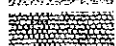
TOMTNUMMER.

TOMTAREAL.

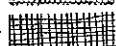
KOMMUNALTEKNISKA BETECKNINGAR:

SANDBELAGD GATA.

GATA BELAGD MED KULLERSTEN.

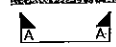
GATA BELAGD MED NUBBSTEN ELLER MED SMÅNUBBSTENAR ELLER MED ANDRA STENARTADE MATERIAL INSATTA I GATAN.

GATA BELAGD MED PLATTOR AV STENARTAT MATERIAL.

GATA MED SLÅT YTA, BELAGD MED ASFALT, ASFALTBETONG ELLER MED BETONG.

SEKTION AV GATA, SOM HÄNVISAR TILL SEKTIONS-RITNINGAR AV TOMTER.

GATUAVLOPP, SLÅT GÅNGYTA FÖR FOTGÅNGARNA.

HÖJD TROTTOIR MED KANTSTEN OCH GATUAVLOPP.

FÖRDELNINGSKÅP.

NÄTSTATION.

BETECKNINGAR FÖR BEBYGGANDET AV GAMLA BORGÅ:

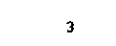
PLANRITNING FÖR GAMMAL BYGGNAD SOM BÖR BEVARAS. UPPGIFTER OM PLANRITNINGEN FINNS. BOKSTAVEN HÄN-
VISAR TILL VÄRDEN HOS BYGGNADEN ELLER EN DEL AV DEN ENLIGT EN FRAMSTÄLLD KLASSIFICERING.

SÅSOM OVAN, MEN UPPGIFTER OM VÄGGARNAS OCH FÖNSTRENS PLACERING FINNS EJ.

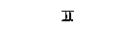
BYGGNADSAREAL FÖR NYBYGGE.

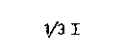
BYGGNADENS NUMMER PÅ BYGGNADSOMRÅDET SAMMANHÄNGER MED BYGGNADENS NUMMER I DEN FÖRKLARING
SOM UPPGJORTS TOMTVIS. SIFFRAN INOM PARENTES HÄNVISAR TILL MOTSVARANDE NUMMER FÖR BYGGNAD SOM
FÖRESLAGITS ATT RIVAS.

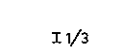
BYGGNADSYTA FÖR SKYDDSTAK.

DET STÖRSTA TILLÅTNA VÅNINGSTALET FÖR BYGGNAD. DET ÄR INTE TILLÅTET ATT BYGGA KÄLLARE PÅ MARKNIVÅ.

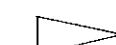
DECIMALTALET FRAMFÖR VÅNINGSTALET UTVISAR DEN I KÄLLARVÅNINGEN TILLÅTNA BYGGNADSRÄTTEN, SOM FÅR
VARA HÖGST 1/3 AV BYGGNADSYTAN.

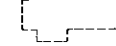
DECIMALTALET EFTER VÅNINGSTALET UTVISAR DEN I VINDSVÅNINGEN TILLÅTNA BYGGNADSRÄTTEN, SOM FÅR VARA
HÖGST 1/3 AV BYGGNADSYTAN.

SIFFRAN PÅ TOMTEN ELLER PÅ BYGGNADSOMRÅDET HÄNVISAR TILL DEN STÖRSTA TILLÅTNA VÅNINGSAREALEN FÖR
BYGGNADEN ELLER MOTSVARANDE TOMT.

PARKERINGSPLATS.

BYGGNAD SOM FÖRESLAGITS ATT RIVAS.

DEN DEL AV TOMTEN SOM ÄR PLANERAD FÖR PLANTERINGAR.

SEKTION AV KVARTER ELLER TOMT, HÄNVISAR TILL TOMTERNAS SEKTIONS-RITNINGAR.

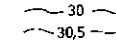
KARTBETECKNINGAR:

TRÄDSTAM OCH OMFÅNGET HOS TRÄDETS LÖVVERK.

STOR OCH LITEN BUSKE.

HÖJDKURVOR.

SYNLIGT BERG.